

**อ่าน
สร้างสุข**
๑๘
พบโลกใบใหม่ พบความสุขทุกครั้งที่เปิดหนังสือ

Gen A

พลังอ่านเปลี่ยนเมือง

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน
ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

อ่านสร้างสุข : Gen A พลังอ่านเปลี่ยนเมือง

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กรกฎาคม ๒๕๕๘

จำนวนพิมพ์ : ๒,๐๐๐ เล่ม

บรรณาธิการ : สุดใจ พรหมเกิด

บรรณาธิการประจำฉบับ : ผลิพร ธัญญอนันต์ผล

บรรณาธิการฝ่ายศิลป์ : ปาจริย์ พุทธเจริญ

ภาพประกอบ : ภาวินี ศรีไพศาล, นุชพนิต วัชรดิรานนท์

กองบรรณาธิการ : ชุตินา ฟุกลิน, ปนัดดา สังฆทิพย์, วิลาสินี ดอนเงิน, คณิตา แอตาล,
วิไล มีแก้วสุข, จันทิมา อินจร, จิระนันท์ วงษ์มัน, นิศารัตน์ อานาจอนันต์

ประสานการผลิต : เบญจรัตน์ รุ่งเลิศ

จัดพิมพ์และเผยแพร่ : แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

๔๒๔ หมู่บ้านงาไม้ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๖๗ แยก ๓ ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๔๒๔-๔๖๑๖-๘ โทรสาร : ๐-๒๔๔๘๑-๑๘๘๗๘

E-mail : info@happyreading.in.th

Website : www.happyreading.in.th

Facebook : <http://www.facebook.com/happy2reading> ,

Twitter : <http://www.twitter.com/happy2reading>

พิมพ์ที่ : แพลนพริ้นท์ติ้ง จำกัด

โทรศัพท์ : ๐-๒๒๘๗-๒๒๒๒

คุยเปิดเล่ม

ใจคนไทย ใจแห่งความเลื้อยคูล แบ่งปัน...

แต่โบราณมา ในภาคเกษตรกรรม ชาวไร่ชาวนาคายช่วยกันลงแขกทั้งการปลูก เก็บเกี่ยวผลผลิต จากไร่นานี้ ไปไร่นี เวียนกันไปถ้วนทั่ว

แม้วิถีเปลี่ยน ชีวิตที่เร่งรีบ การช่วยเหลือกันและกันค่อยๆ เหือดหาย แต่เชื่อว่าทุกพื้นที่จะแล้งไร่น้ำใจไปทั้งหมด ในพื้นที่การอ่าน ในโลกของการอ่าน ไมตรีของคนรักการอ่าน รักหนังสือ ยังส่งต่อถึงกันและกันในรูปแบบหลากหลาย

ยุวทูตการอ่าน ทูตการอ่าน แขนงนำส่งเสริมการอ่าน ยังขยับส่งไม้ต่อ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านยังแบ่งบาน เต็มโต

เฉพาะเมื่อเยาวชน Gen A พลั่งอ่านเปลี่ยนเมือง เข้ามาหนุนเสริม จากที่สู่น้อง ไม่เพียงทำหน้าที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาระดับชาติ แต่ทูตการอ่านจากโครงการนี้ จะได้ถอดความสุขจากการอ่านที่เคยพบพาน เปิดโอกาส เปิดหน้าต่างให้น้องเล็กได้สัมผัสสัมผัสศรัทธาแห่งการอ่านไปด้วยกัน เชื่อว่า เรื่องราวดีๆ จะผุดขึ้นอีกมากมาย

สุดใจ พรหมเกิด
ผู้จัดการแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

สารบัญ

มาทำความรู้จัก Gen A กัน

๖

ชีวิตที่ไม่รู้หนังสือ

๙

เปิดมิติอ่านสร้างสุข

๑๒

บทบาทนักสื่อสารรักการอ่าน

๑๖

นักสื่อสารรักการอ่านต้องมีเทคนิคพิเศษอะไรมั๊ย ๑๖

คุณแจล่าคัมภีร์ของการ์ตูนเลือกหนังสือ

๑๗

วัยประถมศึกษา ๑๗

วัยเยาวชน ๑๙

พลังสร้างสรรค์และมนต์เสน่ห์ของหนังสือประเภทต่างๆ ๒๐

กลยุทธ์ที่ชวนน้อง อ่านเขียนสร้างสุข

๒๔

อ่านให้ฟัง : อย่างหยุดเพราะได้คิตโต ๒๔

นักเล่านิทาน ๒๗

ละครสร้างนักอ่าน (Reader Theater) ๒๘

บันทึกอ่านสร้างสุข ๓๐

แนวทางสร้างสรรค์โครงการและจัดกิจกรรมชวนอ่าน

๓๑

นักสืบนักอ่าน ๓๑

พาเหรดหนังสือ ๓๑

คาราโอเกะชวนอ่าน ๓๒

แฟนคลับนักอ่าน ๓๒

แฟนพันธุ์แท้รักการอ่าน ๓๒

นานานิทรรศการหนังสือ ๓๓

คอนเสิร์ตเล่มที่รัก เพลงที่ชอบ ๓๓

อักษรซ่อนคำ ๓๔

นิทานเล่มเล็กพาเพลิน ๓๔

๒๐ เรื่องบันดาลใจจากคนเล็กๆ บนโลกกาฯอ่านที่มีหัวใจเดียวจ้าน

๓๕

- ๑ นนอ น้อยผู้มองโลกด้วยหัวใจ ๓๖
- ๒ เรื่องเล่าจากหีบเล่มบิตีของเต็คๆ ๓๘
- ๓ นิทานจากอุเขา เรื่องเล่าเชื่อมหัวใจ ๔๐
- ๔ ตู้นั่งสือในบ้านเต็ค พลังเล็กๆ เปลี่ยนเมือง ๔๒
- ๕ ปัน ปันปัญญา ๔๕
- ๖ วรจณคนค เปาะอิตเตดาโอะ อ่านเพื่อสันติภาพ ๔๗
- ๗ จจัญ มาลัยกุล กุญแจด้วยแวงพลิกชีวิต ๕๐
- ๘ มีนา ดวงราษี อดีตเต็คสมองซ้า ที่กำลังเปลี่ยนลูสิทธรรให้เป็นเมืองน้คอ่าน ๕๒
- ๙ มนัศจจรรยัคการอ่านที่เมืองยไลลลล ๕๔
- ๑๐ แบ่งปันหนังสือเข้าสู่อัจ ให้โลกกาฯอ่านพลิกชีวิตผู้ต้งบัง ๕๖
- ๑๑ Reading Buddies คู่ซึ้นน้คอ่าน ๕๘
- ๑๒ UNI Project เลคมุมน้คอ่านในพริบตา ด้วยตู้นั่งสือติดล้อ ๖๐
- ๑๓ Little Free Library ห้องสมุดจิ๋วจุดพิ้นที่หน้าบ้านคุณ ๖๑
- ๑๔ Book Buddies เคลนน้อยสึบๆ คู่อ่านหนังสือ ๖๒
- ๑๕ Book Crossing การเดินทางไม่รู้จบของหนังสือ ๖๔
- ๑๖ Mobile Library ห้องสมุดเคลื่อนที่ ความหวังของน้คอ่าน ๖๖
- ๑๗ หลากสึลัน ห้องสมุดของคนข้างคิด ๖๘
- ๑๘ Carnaby Book Exchange ที่น้หนังสือไม่ได้มีไว้ขาย ๖๙
- ๑๙ ไม่ใช่แค่ล้วย แต่ยังจลลลด้วย Digital Library Wallpaper ๗๐
- ๒๐ Book Bank ซนาคารรับบริจาคเงินตนาการค้บความรู้ ๗๑

มาทำความรู้จัก Gen A กัน

Active Citizen คือ พลเมืองเมืองที่เข้มแข็ง เป็นปัจจัยชี้ขาดอนาคตของประเทศ ควรมี
บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและบัญญัติเครื่องมือนที่เป็นอิสระและทรงพลังในศาลเลสิมส์ต่างๆ
พลเมืองเมือง

ศาสตราจารย์ นพ.ประเวศ วะสี

Gen A มาจาก Generation Active หรือ
พลเมืองสร้างสรรค์ (Active Citizen) คือกลุ่มคน
รุ่นใหม่ที่มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์
พร้อมที่จะคิดค้นและลงมือทำสิ่งใหม่ๆ มีจิตสาธารณะ
และมองมุมบวกอยู่เสมอ

หลายคนอาจเคยตั้งคำถามกับตัวเองว่า วันๆ แค่เรียนก็หนักแล้ว
กิจกรรมในคณะก็ไม่ได้บ่อยเลย นี่ยังต้องไปทำอะไรเพื่อคนอื่นอีก
แล้วจะได้อะไรขึ้นมา???

ปาล์ม ปวันรัตน์ ธนทวีโชติ อดีตประธานชมรมจุฬาฯ อาสา
เธอก็เคยผ่านช่วงเวลาที่ตั้งคำถามกับตัวเองแบบนี้เหมือนกัน แต่แล้ว
วันหนึ่ง ขณะที่ปาล์มกำลังนั่งรถสองแถวขึ้นตอมไปค่ายพัฒนาที่
เชียงราย เส้นทางคดเคี้ยว ทำเอาเธอรถ อาเจียนแทบจะตลอดทาง เกือบจะถอดใจ ยอมแพกลับบ้านแล้ว เธอถาม
ตัวเองว่า ทำไปเพื่ออะไร แต่เมื่อนึกถึงข้อคิดที่ได้อ่านจากหนังสือ “แอ่งน้ำกลางทะเลทราย” ของ นิ้วกลม ก็ทำให้
เธอฮึดขึ้นมา ไม่ยอมแพ้ง่ายๆ

“ทำไมต้องขึ้นมาลำบากขนาดนี้ เรามาตรงนี้นั้นขนาดนี้เพื่ออะไร แต่พอวันต่อมา มีน้องๆ เขามาเล่นกิจกรรม
กับเรา เรารู้สึกว่าเขาดีใจที่พวกเราขึ้นมาหาเขา ก็เลย ถูกคิดขึ้นมา ถึงข้อความในหนังสือที่บอกว่า เราไม่ได้ทำดี
เพื่อจะมีหน้ามีตาหรือมีชื่อเสียงอะไร แต่เราทำดีเพราะว่าอยากเห็นคนอื่นมีชีวิตที่ดี เหมือนเรามีความสุขที่เห็น
คนอื่นมีความสุขค่ะ ก็เลยเหมือนคิดขึ้นมาได้”

“หนังสือเล่มนี้อ่านแล้วก็รู้สึกว่าคุณอยากทำกิจกรรมเพื่อสังคมต่อไปเรื่อย ๆ เพราะว่าประทับใจตั้งแต่จากชื่อเรื่องแล้ว ที่ชื่อว่า แอ่งน้ำกลางทะเลทราย ก็เหมือนกับให้เราจงเป็นแอ่งน้ำกลางทะเลทรายที่เต็มความซุซ ความชุ่มชื้นให้แก่ใจ แก่คนอื่น เพราะว่าการเป็นผู้ให้สุขใจไม่น้อยไปกว่าการเป็นผู้รับเลยคะ”

เรื่องของปาล์มเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่ง เราเชื่อว่า มีคนรุ่นใหม่จำนวนมากที่พร้อมจะลุกขึ้นมาทำสิ่งดีงามเพื่อคนอื่น แต่ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร บางคนมองไม่เห็นศักยภาพในตนเอง ไม่เห็นเป้าหมายของการลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลง และคิดว่า ถ้าลงมือแล้ว จะทำให้ตัวเองแปลกแยกแตกต่างในสังคม

“ผมอ่านงานเขียนของ อ. เสกสรรค์ ประเสริฐกุล แล้ว รู้สึกว่านักศึกษาสมัยนั้น ทำไมเขามีพลังขนาดนั้น และทำไมเขาคิดอะไรได้เยอะขนาดนั้น และสิ่งที่เขาคิด ก็ไม่คิดในมุมที่ ทำยังไงฉันถึงจะเก่ง ทำยังไงฉันถึงจะได้เงินเดือนดี ๆ ทำยังไงฉันถึงจะได้อยู่บริษัทดี ๆ แต่สิ่งที่เขาคิด มันคือ เขาคิดถึงบ้านเมืองครับ เขาคิดถึงคนที่มีโอกาสน้อยกว่า คนจน ชาวนา แล้วเขาก็ลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อสิ่งนั้นด้วย ถามหาความเป็นธรรมในสังคม เราารู้สึกว่า เอ๊ะ แล้วพวกเรานั้นถูกผลิตมาแบบไหน พวกเราไปโดนอะไรมาหรือ ทำไมถึงดูเชื่องขนาดนี้ แล้วก็ทำไมคิดถึงแต่ตัวเอง

สิ่งนี้มันกระทบกับความคิดค่อนข้างเยอะ เพราะว่าผมเรียนมาในคณะสถาปัตยกรรมที่สอนให้ออกแบบหลายอย่างเลยครับ ผมเรียนสถาปัตย์ฯ ออกแบบอุตสาหกรรม ออกแบบสินค้า เซรามิก กราฟฟิก ซึ่งแน่นอนมันก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาใหญ่ ซึ่งเขาก็จะสอนให้เราออกไปเป็นพนักงานที่ตึ้นะครับ ก็จะสอนทักษะที่ดีในการออกแบบ ผมว่าสิ่งหนึ่งที่มันหายไปก็คือ เราไม่รู้ที่เราออกแบบไปทำไม เราออกแบบเพื่อใคร

ผมก็ยกมือถามในห้องเรียนว่า เราจะออกแบบให้คนที่เขาไม่มีสตางค์ซื้อบ้างไม่ได้เลยหรือ ซึ่งมันก็เกิดข้อถกเถียงขึ้นในห้องเรียน ทำไมถึงทำไม่ได้ ข้อนี้มันคาใจผมมาตลอด ผมยกมือขึ้นถามอะไรแบบนี้อยู่บ่อย ๆ อย่างตอนที่ผมได้เข้าไปเรียน **workshop** ในสมาคมโฆษณาฯ ผมอยากเป็นครีเอทีฟมาก คำถามคาใจแย่งกันไปแย่งกันมาในตัวเองว่า เรารักอาชีพครีเอทีฟมาก เพราะว่าเราสนุกมากที่ได้คิดงานโฆษณา แต่ว่าในอีกมุมหนึ่งเราก็คิดว่า โฆษณามันกระตุ้นเร้าความอยากได้ของคน ทำให้คนบริโภคมากขึ้นนะครับ การบริโภคมากขึ้นมันก็ส่งผลกระทบมากมาย สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ผมก็ยกมือขึ้นถามพี่ที่มาจากบริษัทโฆษณาว่า จริง ๆ แล้วโฆษณาที่เราทำกันอยู่ มันส่งผลร้ายต่อโลกใบนี้หรือเปล่า แต่ก็หน้าเศร้าที่ผมไม่ได้รับคำตอบ

จนกระทั่งวันหนึ่ง ผมก็รู้สึกว่ายิ่งเขียนหนังสือมากขึ้นไปเท่าไร ยิ่งได้รับการตอบรับจากคนอ่าน ว่าตัวหนังสือของเรานั้นส่งผลกระทบกับชีวิต กับความคิดของเขา เราก็คิดว่า ตัวหนังสือมีพลังเหมือนกันนะ กระทั่งการทำรายการที่ว่ามันก็เป็นการสื่อสารแบบหนึ่ง ถ้าเราลองพลิกคำถามใหม่ว่า เราใช้ความคิดสร้างสรรค์แบบเดียวกันนี้แหละ แล้วมาสื่อเนื้อหาที่มันเป็นประโยชน์ต่อสังคม ผมว่า นี่ก็คือการคิดออกนอกตัวเอง”

นี้วกลม
นักคิด นักเขียนชื่อดัง

บางทีแค่การเปลี่ยนแปลงเล็กๆ ในจิตใจก็สามารถก้าวข้ามกำแพงเหล่านี้ไปได้ เริ่มต้นที่ตัวเอง แบ่งปัน / ช่วยเหลือคนอื่น แล้วส่งต่อความดี ให้การช่วยเหลือกับคนอื่นต่อไปเรื่อยๆ

วันนี้เราจึงชวนคุณที่มีใจเดียวกัน พร้อมโอกาสที่จะร่วมกันคิด ช่วยกันลงมือทำ สร้างสรรค์ โครงการที่ชวนน้องอ่านเขียนสร้างสุข ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเด็กๆ ของพวกเราได้มีโอกาสสัมผัสกับความมหัศจรรย์ในโลกของการอ่าน กุญแจที่จะทำให้เขาพบความสุข ความรื่นรมย์ และอาจตกผลึกเหมือนใครอีกหลายคน เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นพลเมืองคุณภาพของประเทศต่อไป

ชีวิตที่ไม่รู้หนังสือ

พล การศึกษาของสถาบันสถิติแห่งสหประชาชาติ (ยูไอเอส) ร่วมกับองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) พบว่า ทั่วโลกมีประชากรวัยผู้ใหญ่ที่มีอายุมากกว่า ๑๕ ปีขึ้นไปไม่รู้หนังสือสูงถึง ๗๘๑ ล้านคน ขณะที่เยาวชนที่ไม่รู้หนังสือ (ต่ำกว่า ๑๕ ปี) อยู่ที่ ๑๒๖ ล้านคน

นับเป็นความท้าทายที่ทำให้เหล่านักวิชาการการศึกษา องค์กร และบรรดาสถาบันที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย รวมถึงภาครัฐบาลและภาคเอกชน ต้องเร่งหาหนทางแก้ไข เพราะผู้เชี่ยวชาญในแวดวงศึกษาทั่วโลกต่างยอมรับว่า ความไม่รู้หนังสือเป็นรากฐานปัญหาสังคม เพราะเป็นอุปสรรคขัดขวางหลักของการพัฒนาด้านทุนที่สำคัญของโลกอย่างทรัพยากรมนุษย์

“ลองจินตนาการเล่น ๆ ดูว่า คุณกำลังอยู่บนถนนสายหนึ่ง คุณรู้ว่าจุดมุ่งหมายของคุณคือที่ไหน แต่คุณไม่สามารถอ่านป้ายบอกทางออก แล้วจะเกิดอะไรขึ้น?”

ความไม่รู้หนังสือยิ่งกว่าความพิการตาบอด เพราะคนตาบอดยังสามารถอ่านหนังสือได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ แต่คนไม่รู้หนังสือ นอกจากอ่านเขียนไม่ได้แล้ว ยังมองไม่เห็นทั้งโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และมองไม่เห็นสิ่งสำคัญจำเป็นต่อการดำรงชีวิต

จากการศึกษาในสหรัฐอเมริกาพบว่า การไม่รู้หนังสือ ทำให้ประเทศต้องสูญเสียรายได้ทางเศรษฐกิจสูงถึงปีละ ๒.๔ แสนล้านเหรียญสหรัฐ เพราะทรัพยากรมนุษย์ไม่สามารถตอบสนองต่อการผลิตในภาคอุตสาหกรรม จนรัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้ ขณะเดียวกัน ความไม่รู้หนังสือ ยังทำให้รัฐต้องแบกรับภาระในการจัดหาเงินมาเป็นสวัสดิการดูแลประชากรเหล่านี้ และจัดการปัญหากับอื่น ๆ ที่ตามมา ไม่ว่าจะเป็นความยากจนและปัญหาอาชญากรรม

กระทรวงการศึกษาของสหรัฐอเมริการายงานว่า เด็กที่โตมาในบ้านที่มีผู้ใหญ่ไม่รู้หนังสือแม้เพียงคนเดียว ก็มีโอกาสที่จะไม่รู้หนังสือถึง ๒ เท่า ขณะที่ผลการสำรวจของหน่วยงานการอ่านออกเขียนได้ของผู้ใหญ่แห่งชาติ (National Adult Literacy Survey) ยังพบว่า เด็กที่เข้าเรียนโดยไม่มีพื้นฐานของการอ่านออกเขียนได้จากที่บ้าน มาเลยมีโอกาที่จะเลิกเรียนกลางคันสูงถึง ๓-๔ เท่า ที่เดียว

ด้านมูลนิธิเพื่อการอ่านออก เขียนได้ (Literacy Foundation) ที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วโลก ได้รวบรวมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ และประมวลสรุปข้อเสียของการไม่รู้หนังสือไว้ ภายใต้อันที่ ๒ หัวข้อใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ ผลเสียของการไม่รู้หนังสือในแง่บุคคลและในแง่สังคม

ในแง่ส่วนบุคคล ความไม่รู้หนังสือนี้ทำให้

- จำกัดความสามารถในการรับรู้และเข้าใจข้อมูลสำคัญๆ
- ตกงาน โดยอัตราการว่างงานของผู้ไม่รู้หนังสือสูงกว่าคนที่มีการศึกษาถึง ๒-๔ เท่า
- ต่อให้มั่งงานทำ ก็จะเป็นงานรายได้น้อย ทั้งยังเป็นงานคุณภาพต่ำ จำพวกเสี่ยงอันตราย ใช้แรงงานหนัก และเสี่ยงต่อการละเมิดกฎหมาย
- บั่นทอนโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเอง
- มีสถานะการเงินที่ไม่มั่นคง
- ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง จนมีแนวโน้มโดดเดี่ยวตัวเองออกจากสังคม กลายเป็นพวกต่อต้านสังคมในบางกรณี
- ส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย โดยมีการศึกษาพบว่า คนไม่รู้หนังสือจะได้รับบาดเจ็บบ่อย เพราะอ่านคำเตือนหรือข้อควรระวังไม่ออก และยังทำให้ยากจนหนักขึ้น เพราะไม่เข้าใจระบบสวัสดิการของรัฐ ทำให้ไม่มีโอกาสใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ รวมถึงอาจรักษาโรคไม่หายขาดกลายเป็นโรคเรื้อรัง เพราะใช้ยาผิดประเภท ไม่เข้าใจใบสั่งยาของแพทย์

สำหรับในแง่ของสังคม ประเทศที่มีประชากรไม่รู้หนังสือในสัดส่วนที่สูง นำไปสู่

- ความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ เพราะขาดศักยภาพในการแข่งขัน
- ยิ่งประชากรไม่รู้หนังสือมีมากเท่าไร หรือมีอัตราการรู้หนังสือแบบอ่านออกเขียนได้อย่างแตกต่างกันในระดับต่ำ ก็ยิ่งทำให้อัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดการขยายตัวเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ขยายตัวได้ช้าลงมากขึ้นเท่านั้น
- ความไม่รู้หนังสือยังส่งผลให้ประชากรมีส่วนร่วมทางการเมืองและสังคมของประเทศในระดับต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนวนในการนำไปสู่ความแตกแยกของคนในสังคม
- ที่สำคัญความไม่รู้หนังสือยังทำให้ประชากรในประเทศนั้นๆ ไม่สามารถเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อชีวิตภายใต้บริบทของสังคมและการเมืองได้อย่างเท่าเทียม จนเกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา

การศึกษาในสหรัฐยังพบว่า การไม่รู้หนังสือคือหนึ่งในตัวการสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสัดส่วนอาชญากรรม โดยข้อมูลจากระบบยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาพบว่า มากกว่า ๖๐% ของคดีอาญาที่เกิดขึ้น มาจากผู้ที่ไม่รู้หนังสือ แถมคนที่ไม่รู้หนังสือมากกว่า ๕๐% ยังมีโอกาสตกเป็นเหยื่อหรือถูกเอาเปรียบ ที่ในบางกรณีก็นำไปสู่ การทำให้ตนเองเป็นผู้ลงมือก่ออาชญากรรมเสียเอง

ในเมืองไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ กระทรวงศึกษาธิการได้สำรวจทักษะการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๓ ทั่วประเทศ ๖ แสนคน พบว่า มีนักเรียนกว่า ๓๕,๐๐๐ คน มีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้เลย ขณะที่อีก ๒ แสนคน หรือ ๑ ใน ๓ มีปัญหาอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง

ทั้งหมดนี้คือเหตุผลว่าทำไมเราถึงยอมไม่ได้ที่จะให้เด็ก ๆ ของเราเติบโตมากับโลกที่ว่างเปล่า ไร้อนาคต เพราะการไม่รู้หนังสือ

เปิดมิติอ่านลวงลุ่ม

คุณ อ่านหนังสือเพื่ออะไร?

อ่านเพื่อสอบ

อ่านเพื่อเพิ่มพูนเรียนรู้

อ่านเพื่อผ่อนคลาย

อ่านเพื่อความสนุกสนานและเรียกเสียงหัวเราะ

อ่านเพื่อรับมือกับเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตได้ดีขึ้น

อ่านเพื่อหาแรงบันดาลใจจากชีวิตผู้อื่น

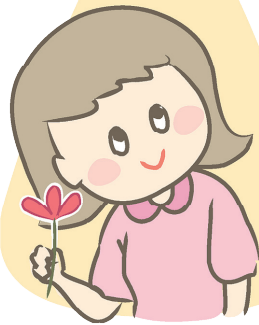
อ่านเพื่อจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ

อ่านเพื่อทดลองชีวิตที่แปลกไปจากเดิม

อ่านเพื่อตอบคำถามที่เราสงสัย

อ่านเพื่อออกแบบชีวิตและตัดสินใจทำเรื่องต่างๆ ที่สำคัญ

อ่านเพื่อเปิดโลกจินตนาการ ฯลฯ

ศาสตราจารย์ นพ.ประเวศ วะสี เคยกล่าวไว้ว่า **“อย่าทำให้การอ่านเป็นความลำบาก ทำให้เป็นความสนุก เป็นความสุข อ่านหนังสือทำให้ชีวิตเปลี่ยน”**

มีเหตุผลมากมายในการเลือกอ่านหนังสือของคนแต่ละคน และหนึ่งในจำนวนนั้นคือ เพื่อ **“ความเพลิดเพลิน สร้างความสุขในหัวใจ”** คนอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินจะเป็นบ่อเกิดสร้างนิสัยรักการอ่าน

หนังสือทำให้เราหัวเราะ ร้องไห้ สุขหรือทุกข์ได้ในช่วงเวลาที่อ่าน หนังสือคืออาหารหล่อเลี้ยงชีวิต เป็นอาหารเพื่อการเจริญเติบโตทางจิต หนังสือคือถ้อยคำของความคิด เมื่อเราเปิดหนังสืออ่าน เราจะรู้จักชีวิต รู้จักความฝัน และจินตนาการ คุณค่าของการอ่านไม่ว่าต้องได้มาจากการอ่านอย่างเอาจริงเอาจัง หนังสือแต่ละเล่มจะมีโลกของตัวเอง เป็นประสบการณ์ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาจากจินตนาการและประสบการณ์ตรงในชีวิต การปล่อยให้หนังสือก้าวเข้ามาในชีวิต คือการเพิ่มพูนความคิดและภูมิปัญญาของผู้อ่าน

“หนังสือแต่ละเล่ม คือมันสมองของคนคนหนึ่ง คือประสบการณ์ชีวิต คือทัศนคติ วิธีการมองโลกของคนคนหนึ่ง ตัวเราเอง เรามองโลกเพียงแค่ว่านันเดียวเอง หนังสือทุกเล่มที่หยิบมา เหมือนเอาเหลี่ยมมุมของสมอง วิธีการมองโลก มาใส่ไว้ในหัวเรา ยิ่งเราอ่านหนังสือมากเท่าไร ก็ทำให้เรามีเหลี่ยมมุมในการรับมือกับความแตกต่างหลากหลายมากขึ้น ความแตกต่างหลากหลายไม่ได้แค่คนที่มาปะทะสังสรรค์กับเราเท่านั้น แต่ว่ามันหมายถึงปัญหาที่เข้ามาในชีวิต บางปัญหามันต้องตอบแบบพุทธ แต่บางปัญหามันต้องตอบแบบวิเศษ บางปัญหามันอาจต้องตอบแบบนักปรัชญา คือถ้าคุณอ่านหนังสือแนวเดียวกันแค้อยู่แล้ว แต่ว่าถ้าไม่อ่านเลย มันจะหาคำตอบไม่เจอ คุณมีโลกแคใบเดียว ดังนั้น การอ่านมันทำให้เราสามารถหาทางออกให้กับชีวิตได้หลากหลายมากขึ้น มันทำให้เราเข้าใจคนอื่นมากขึ้น มันทำให้เราได้ทบทวนตัวเอง ซึ่งสำหรับผมแล้ว มันมีค่ามาก ๆ สำหรับการอ่าน ผมคิดว่ามันเป็นสิ่งเดียวกันเลยกับพื้นฐานความสุขของมนุษย์นะครับ”

นี้वलม
นักคิด นักเขียนชื่อดัง

โลกของหนังสือมีอะไรมากมายให้ค้นหา การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่วัยเยาว์จึงเป็นการเปิดโลกแห่งการเรียนรู้ โลกแห่งการแสวงหา แม้ก้นบึ้งอารมณ์ ความคิดของตนเองก็อาจพบได้จากหนังสือ

บูคอมลินสกี นักการศึกษาผู้มีชื่อเสียงชาวรัสเซียเคยกล่าวไว้ว่า “การอ่านในวัยเด็กนั้นเป็นเรื่องของการศึกษาด้วยหัวใจ ทำให้เด็กได้สัมผัสความสูงส่งที่มีอยู่ในส่วนลึกของวิญญาณ ถ้อยคำที่เผยถึงความคิดและความฝันจะอยู่ในหัวใจของเด็กเสมอ เสมือนว่าเมล็ดพืชแห่งความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้เพาะทว่านลงที่ตรงนั้น”

“ตัวผมเองนั้น... ไม่เคยละทิ้งโอกาสใดๆ ที่จะทำให้ผมได้อ่านหนังสือไป... ผมจะรีบหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านทุกครั้งทีพอจะมีเวลาให้อ่านได้ เมื่อพาพ่อออกไปชอทานตอนกลางคืน บางครั้งได้ทำเลไม่ตี นั่งคุกเข่าอยู่เป็นชั่วโมงๆ ก็ไม่มีใครให้ทาน พ่อจะชี้ให้ผมลุกออกไปเดินชอทานตามบ้านคนเดียว... ผมจึงหยิบหนังสือติดมือไปชอทานด้วยเสียดเสียด... ผมถือหนังสือเดินท่องไปตามทางด้วย พอเดินทางมาถึงหน้าร้านอาหารแห่งหนึ่ง เห็นเจ้าของร้านกำลังจะเทกับข้าวที่แขกกินเหลือลงในถังเศษอาหารพอดี น่าเสียดายเหลือเกิน ถ้าได้เศษอาหารเหล่านั้นกลับไปกินที่บ้านคงเป็นอาหารมื้อหรูของเราเสียละ ผมรีบวางหนังสือลง แล้วรีเข้าไปขอเศษอาหารเหล่านั้นจากเจ้าของร้าน แต่เขากลับตะเพิดไล่ผมออกไปด้วยความโมโห “อย่ามาอยู่แถวนี้ คนจะทำมาหากินกับข้าวพวกนี้จะเทให้หมูกิน ไม่ให้แกหрок รีบไปให้พ้นซะ ไป!” พอถูกตอกหน้าหงายกลับมา ผมก็ขอโทษแล้วรีบถอย หยิบหนังสือเปิดขึ้นมาอ่านต่อ เดินไปที่ห้องหนังสือไปด้วย เมื่อมาถึงร้านขายเบะหมี่อีกร้านหนึ่ง มีลูกค้ายากำลังนั่งกินเบะหมี่อยู่สองสามโต๊ะ ผมเอาหนังสือหนีบไว้ใต้รักแร้ แล้วเดินไปชอทานกับลูกค้ายที่กำลังนั่งกินเบะหมี่ว่า “พี่ครับ โปรดเมตตาทำบุญทำทานผมสักหยวนเถอะครับ ผมจะเอาไปเรียนหนังสือดูแลพ่อแม่...” ลูกค้ายยังไม่ทัน

จะล้วงกระเป๋าเลย เมียเจ้าของร้านก็รีบพูดแทรกขึ้นก่อนว่า “อ๊อ้ย ใส้เด็กขอทานแถวนี้ก็พูดแบบนี้กันทุกคนแหละ อย่าให้มันเขี้ยว ใส้พวกเด็กต้มตุ๋นนี่” ผมได้ยินแล้วก็เดินถอยออกมาด้วยความเสียใจ ไม่ให้เงินก็ไม่เป็นไรหรอก แต่ทำไมต้องดูถูกกันด้วยเล่า ดีที่ผมยังมีโลกส่วนตัวของผม โลกแห่งหนังสือ เพียงแค่เปิดหนังสือขึ้นมาอ่านเท่านั้น ความเจ็บปวดก็โอบนบไปเสียกว่าครึ่ง”

(อัตชีวประวัติของ ไคตงจิ้น ลูกขอทานผู้ไม่ยอมแพ้ต่อชะตาชีวิต, ๒๕๔๙)

การอ่านหนังสือเป็นกระบวนการสะสมความคิด การอ่านสิ่งใหม่ๆ แต่ละครั้งก็คือการต่อยอดของสิ่งที่เคยอ่านไปแล้วให้เพิ่มพูนขึ้น และเกิดเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งดีๆ

“วันหนึ่งผมได้อ่านหนังสือเล่มนี้ **365 way to chang the world** ของ **Michael Norton** เป็นการเปลี่ยนโลกที่ผ่านมาเราจะพูดเรื่องสิ่งแวดล้อมแบบใหญ่ๆ หนักๆ เป็นเรื่องๆ ไป แต่หนังสือเล่มนี้พูดแบบสั้นๆ แต่ละเรื่องเป็นเรื่องเล็กเรื่องน้อย ผมก็รู้สึกว่ามันดีนะที่สามารถพูดเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมกับสังคม สามารถพูดเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แต่ว่ามันสามารถเกี่ยวข้องกับผู้คนในชีวิตประจำวันได้ ก็เลยคิดว่าอยากทำแบบนี้ในเมืองไทยบ้าง เลยออกมาเป็นหนังสือเรื่อง **ดอกไม้ใต้โลก** คือว่าพูดถึงคนเล็กๆ ของคนที่ทำอะไรดี ๆ เพื่อโลก ผมว่าส่วนหนึ่งเราอาจจะตำหนอคนที่ทำผิดแยะๆ เห็นคนทำไม่ดีก็คิดว่า เฮ้ย! ทำไมถึงทำแบบนี้ ผมว่าวิธีการตำคนเลวก็มีวิธีการแบบหนึ่ง และวิธีการชมคนดีก็เป็นวิธีการแบบหนึ่งที่เราไม่ควรทำไม่แพ้กัน”

ทรงกลด บางยี่ขัน

บรรณาธิการ นิตยสาร a day

หนังสือยังมอบโลกส่วนตัวให้กับผู้อ่าน การอ่านเหมือนกับการทำสมาธิ ทำให้เรามีบ้านถาวร เป็นบ้านของจิตใจที่ทำให้เราอยู่ได้อย่างแท้จริงตามความรู้สึก ไม่ว่าจะเป็นเวลาใด

“ถ้าพูดถึงเสน่ห์ของหนังสือก็น่าจะเป็น... ผมชอบความเงียบของมัน... ความเงียบ... คือการอ่านหนังสือ คุณต้องการความเงียบแน่นอน คุณต้องการความสันโดษนะครับ แล้วเวลาที่เราอยู่ในโลกยุคนี้ ความเงียบหายากมากเลยนะ เราเดินไปไหนก็จะมีคนเรียกเรา เสียดายตัววันนี้กำลังเรียกเราอยู่ด้วยตัวอักษรนั้น แต่ว่าหนังสือมันต้องการความเงียบ แล้วก็ไม่มีใครมาเรียกเรานอกจากมัน แล้วเมื่อความเงียบมาถึง หนังสือพูดกับเรา ใจเราพูดกับหนังสือ ผมว่ามันได้แสดงออกสิ่งที่อยู่ในใจออกมามากกว่าการตะโกนอีก ความเงียบครับ ผมว่าเสน่ห์มันทำให้เราได้หยุด แล้วก็มองดูตัวเอง ได้ถามใจตัวเองว่า เฮ้ย! เราเป็นผลตรงไหนบ้าง เราบาดเจ็บตรงไหนบ้าง เราต้องการเยียวยาอะไรบ้าง เราขาดอะไรบ้าง เรามีอะไรเกินบ้าง นั่นน่าจะเป็นเสน่ห์ของมัน”

“ผมว่าไม่ต้องเป็นนักแต่งเพลงก็ได้ อยากจะเป็นอะไรก็ได้ในโลกนี้ การอ่านหนังสือก็จะช่วยได้หมดนะครับ เพราะว่าไม่ว่าคุณจะทำอะไรในโลก คุณต้องรู้จักตัวเองก่อน ผมว่าการอ่านหนังสือทำให้ตัวเองรู้จัก ว่าตัวเองคิดอย่างไรต่อโลกใบนี้”

แสตมป์ อภิวัชร เอื้อถาวรสุข
นักร้อง นักแต่งเพลงชื่อดัง

เมื่อครั้งเริ่มต้น คุณอาจตกหลุมรักการอ่านเพราะความสุข คินวันผ่านไปคุณเติบโตขึ้น แล้วหากย้อนกลับมามองดู ก็จะพบว่า การอ่านได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคุณ และเปลี่ยนแปลงตัวคุณโดยที่ไม่รู้ตัว

“การอ่านที่แท้จริงสำหรับผม คือการที่เราได้คุณค่าจากการอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ นอกจากความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช้าเวลา เพราะฉะนั้นหนังสือที่มีคุณค่าในชีวิตผม คือหนังสือที่สามารถไปกระตุ้นอะไรบางอย่างในชีวิตของเราได้ ช่วยชี้ทางสว่างให้ชีวิตเราได้ ช่วยทำให้เราบรรลุอะไรบางอย่างได้ เข้าใจอะไรบางอย่างได้ จึงจะถือว่าเป็นหนังสือที่มีค่า”

“ผมประสบความสำเร็จมาในทุกวันนี้ก็เพราะผมอ่านหนังสือ หนังสือให้ทุกอย่างกับชีวิตของผม ผมก็เหมือนเด็กธรรมดาทั่วไป เด็กไทยชนชั้นกลางที่ไม่ได้มีต้นทุนในชีวิตมากมาย ไม่ได้เรียนจบเมืองนอก ไม่ได้มีฐานะร่ำรวย แต่ผมสามารถที่จะพัฒนาตัวเองมาถึงวันนี้ได้ คุณูปการมันเกิดจากการอ่านทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นถ้าคุณมีลูก ผมแนะนำว่าควรให้ลูกรักการอ่าน สำหรับผมไม่รู้จะหาคำอะไรมาบรรยาย ผมบอกได้ว่ามันเป็นเรื่องที่สำคัญมาก การอ่านมันเป็นรากฐานที่สำคัญมาก ๆ สำหรับคนคนหนึ่งที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นอย่างไร ผมเคยเขียนไว้ประโยคหนึ่งว่า มีอยู่ ๒ สิ่ง ถ้าคุณทำบ่อยๆ และทำมาก ๆ แล้วคุณจะเป็นคนเหนือชั้น ๑ คือการเดินทาง ๒ คืออ่านหนังสือ เชื่อกัน ผมผ่านมาแล้วผมรู้”

วงศ์ทนง ชัยณรงค์สิงห์
ผู้ก่อตั้ง นิตยสาร a day

ขอต้อนรับคุณสู่ความมหัศจรรย์ในโลกของการ์ตูนอ่าน

บทบาทนักสื่อสาร/รักการอ่าน

ลอง มาทำความเข้าใจระดับบทบาทของนักสื่อสาร/รักการอ่านกันนะ ไคร่กันที่จะเป็นนักสื่อสาร/รักการอ่านได้

คำตอบคือ ทุกคนที่แนะนำให้อ่านหรือรักที่จะอ่านหนังสือก็สามารถเป็นนักสื่อสาร/รักการอ่านได้

นักสื่อสาร/รักการอ่านต้องมีเทคนิคพิเศษอะไรมั๊ย

คำตอบคือ เพียงรู้จักหนังสือ รักการอ่านหนังสือ รู้วิธีการสื่อสารสู่ผู้อ่าน และรักคนอ่านหนังสือก็บรรลุบทบาทนี้แล้ว

- **รู้จักหนังสือ** คือ รู้จักแบ่งประเภทของหนังสือและคุณสมบัติของหนังสือที่ดี รู้จักเลือกประเภทของหนังสือที่จะนำมาสื่อสารให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กๆหรือกลุ่มเป้าหมายได้
- **รักการอ่านหนังสือ** เพราะการที่จะแนะนำให้ผู้อื่นรักหรือชอบสิ่งใดย่อมเกิดจากพฤติกรรมนิสัยที่เรามีอยู่ เด็กๆ มักมีพฤติกรรมเลียนแบบ ผู้รักการอ่านหนังสือนอกจากจะเป็นต้นแบบที่สำคัญให้เด็กๆ แล้ว ยังเป็นการเพิ่มพูนขยายฐานความรู้ ความคิดของตนเองด้วย
- **รู้วิธีสื่อสาร/รู้ผู้อ่าน** รับบทบาทของตนเองและรู้ว่าควรใช้เทคนิควิธีใดจึงจะเหมาะสม เพราะการสื่อสารรักการอ่านไม่ใช่กิจกรรมส่วนตัวทำเพียงคนเดียว ต้องสื่อสารกับผู้อื่น จึงต้องรู้วิธีสื่อสารที่เหมาะสม เช่น พ่อแม่ที่เลี้ยงเด็กอาจใช้วิธีเล่านิทาน-อ่านหนังสือให้เด็กฟัง ครูอาจใช้การอ่าน-เล่าประกอบเสียงที่แสดงอารมณ์และท่าทางหรือมอบหมายให้นักเรียนเป็นผู้อ่าน / ผู้เล่า อ่านแบบคนเดียวหรืออ่านหมู่ประกอบการแสดง เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและนักกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอาจใช้เทคนิคการละคร เทคนิคครีเดอรัส เทปเตอร์ หรืออื่นๆ เป็นต้น
- **รักคนอ่านหนังสือ** คือ ต้องรู้จักธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย รู้จักวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และพร้อมที่จะเสียสละเวลา พร้อมทั้งเป็นผู้ให้เพื่อพัฒนาการการอ่านของเด็กๆ

คุณพร้อมหรือยังที่จะเปิดหัวใจเพื่อเตรียมตัวสู่การเป็น นักสื่อสาร/รักการอ่าน
กับโครงการ GEN A พลังอ่านเปลี่ยนเมือง

คุณแจล้าคัมของจารย์เลือกหนังสือ

จารย์ เลือกหนังสือให้เหมาะสมกับช่วงวัยเหมือนการเลือกกุญแจที่ถูกต้อง ในการเปิดประตูสู่โลกของการอ่าน ซึ่งจะก่อให้เกิดความประทับใจ สร้างแรงบันดาลใจ ตรงหัวใจของคนอ่านไว้ที่โลกของหนังสือตลอดชีวิต

ก่อนที่จะก้าวสู่บทบาทนักสื่อสารรักการอ่าน พี่ชวนน้อง อ่านเขียนสร้างสุข มาทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย ว่าเขามีความสนใจเรื่องราวอะไรเป็นพิเศษ

วัยประถมศึกษา

ลักษณะเด่น

อายุ ๗-๙ ปี (วัยประถมศึกษาปีที่ ๑-๓)

- สามารถแยกแยะถูกผิด และตัดสินใจในสิ่งที่ฟังได้
- ยึดถือความจริง ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ทำท่าเหมือนหลอก ไม่ชอบให้ผู้ใหญ่ทำในสิ่งที่เด็กว่าไม่ดี
- อยากเป็นและทำเหมือนผู้ใหญ่ เช่น แต่งตัว
- มีความกระหายใคร่รู้และมีจินตนาการสร้างสิ่งสมมติ
- มักถือตนเองเป็นใหญ่
- มีความกลัวสิ่งรอบตัวน้อยลง เช่น เลิกกลัวความมืด
- เผลอพูดหน้ากับความจริงในชีวิตได้มากขึ้น เช่น ความตายของคนในครอบครัว
- ยังไม่เข้าใจสัญลักษณ์และการเปรียบเทียบต่างๆ
- รู้ความแตกต่างระหว่างเพศ แต่ยังไม่เล่นด้วยกัน

แนวทางจารย์เลือกหนังสือที่เหมาะสม

อายุ ๗-๙ ปี (วัยประถมศึกษาปีที่ ๑-๓)

- ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับธรรมชาติ หนังสือภาพ นิทาน การ์ตูน
- ชอบดูภาพยนตร์ ฟังวิทยุ ดูทีวี
- สนใจเรื่องสืบสวนสอบสวน เรื่องลึกลับ ชีวิตใต้ทะเล ฯลฯ
- ชอบอ่านเรื่องที่สุดในโลก แปลกแต่จริง ข้อมูลจากกินเนสส์บุ๊ก
- เริ่มหาอัตลักษณ์ของตนเอง ชอบอ่านหนังสือเกี่ยวกับคนเก่ง คนกล้า คนดัง มองหาฮีโร่
- สนใจอ่านหนังสือชุดที่มีความหลากหลาย เช่น เอาชีวิตรอดในสถานการณ์ต่างๆ ไดราเอมอน การ์ตูนญี่ปุ่น (หลายเล่มจบ)

ลักษณะเด่น

อายุ ๑๐-๑๒ ปี (วัยประถมศึกษาปีที่ ๕-๖)

- เลิกสร้างจินตนาการและสิ่งสมมติ สนใจเรื่องหรือสิ่งที่เป็นความจริงและความรู้ ชอบซักถาม
- ยอมรับนับถือคนเก่ง วีรบุรุษ
- ไม่ชอบถูกวิพากษ์วิจารณ์
- ต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับและเชื่อถือ
- สนใจคนอายุและเพศเดียวกับตน
- ชอบทำเหมือนคนอื่นในวัยเดียวกัน
- ยึดกลุ่มเพื่อน
- เด็กหญิงบางคนชอบเล่นและแต่งตัวคล้ายเด็กชาย
- ไม่ค่อยเอาใจใส่หรือสนใจลักษณะภายนอกของตนเอง เช่น ชอบแต่งกายตามสบาย

แนวทางการเลือกหนังสือที่เหมาะสม

อายุ ๑๐-๑๒ ปี (วัยประถมศึกษาปีที่ ๕-๖)

- เด็กชายชอบอ่านนิยายผจญภัย เรื่องโลดโผน และเรื่องประเภทเฟลิดเฟลิน เด็กหญิงชอบอ่านหนังสือประเภทเฟลิดเฟลิน
- เริ่มสนใจเรื่องน่ากลัว สยองขวัญ ผจญภัย นิยายวิทยาศาสตร์ เรื่องเหนือจริง
- ชอบอ่านเรื่องจริงของสัตว์เก่งๆ เช่น โลมาที่ช่วยชีวิตคน
- ชอบอ่านหนังสือชุดเล่มใหญ่ที่มีความต่อเนื่อง เช่น แฮร์รี่ พอตเตอร์ ลอร์ด ออฟ เดอะริงส์
- ชอบอ่านหนังสือและตามไปดูภาพยนตร์ที่สร้างจากหนังสือและนำมาเปรียบเทียบกัน
- อ่านนิตยสารในแนวที่สนใจ รู้สึกมีส่วนร่วมกับสังคมใหญ่
- เริ่มสนใจอ่านสัมภาษณ์บุคคลที่ประสบความสำเร็จหรือคนเก่งกล้าน่าสนใจ
- บางครั้งอ่านหนังสือดีเล่มที่พ่อแม่แนะนำให้อ่านได้ และเริ่มมองหาแนวคิดด้านต่างๆ

วัยเยาว์

ลักษณะเด่น

เยาว์ (อายุ ๑๓-๒๐ ปี)

- ไม่ชอบถูกวิพากษ์วิจารณ์แต่มักวิจารณ์ผู้อื่น
- อยากได้รับการปฏิบัติเหมือนตนเองเป็นผู้ใหญ่
- ไม่ค่อยแน่ใจว่าตนเองเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่
- มีความสนใจเพศตรงข้าม เรียกร้องความสนใจด้วยวิธีเย้าแหย่ หรือแสดงตัว
- เด็กหญิงจะมีวุฒิภาวะมากกว่าเด็กชาย
- ไม่ชอบทำตัวต่างจากผู้อื่นในวัยเดียวกัน
- มักทำตามใจชอบ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย
- เก็บความลับได้ อยากมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ
- ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม
- ความต้องการได้รับอิสระ

แนวทางการเลือกหนังสือที่เหมาะสม

เยาว์ (อายุ ๑๓-๒๐ ปี)

- เด็กชายชอบอ่านเรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องการประดิษฐ์ กีฬา การผจญภัย การสงคราม
- เด็กหญิงชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับงานบ้านงานเรือน ชีวิตภายในโรงเรียน ยังชอบเทพนิยายอยู่
- ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายนิยมวีรบุรุษ ชอบอ่านประวัติบุคคลสำคัญ ผู้มีความสามารถ
- เริ่มสนใจนิตยสารและหนังสือพิมพ์
- สนใจหนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ เพศ เพื่อน และมิตรภาพ ครอบครัว อาชีพในอนาคต และสันตนาการ

รู้จักกลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างดีแล้ว คราวนี้ลองมาดูกันว่า สื่ออ่านประเภทต่างๆ สร้างความหือหือใจรือให้ค่านักอ่านได้อย่างไร

พลังสร้างรือและมนต์เสน่ห์ของหนังสือประเภทต่างๆ

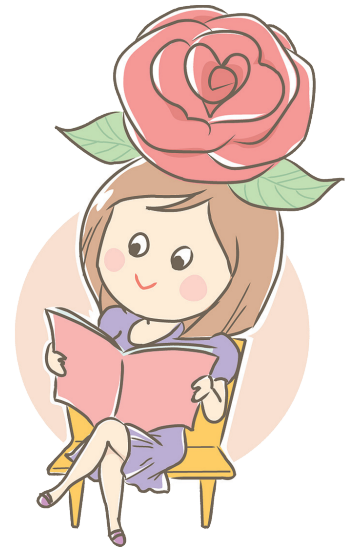
พลังของบทกวี

ภาพวาดคือ บทกวีที่ไม่มีเสียง และบทกวีคือภาพที่วาดขึ้นโดยการใช้ถ้อยคำ ซิมินิเดส (๕๕๖-๔๖๘ ปีก่อน ค.ศ.)

ย้อนหลังไปราวห้าพันปีมาแล้ว ชาวอียิปต์เชื่อว่า ถ้าเขียนบทกวีลงบน ใบไม้แล้วนำไปบดผสมน้ำดื่ม พลังอันลึกลับของบทกวีจะช่วยรักษาให้หาย จากความเจ็บป่วยได้ ชาวกรีกโบราณก็มีวิธีพิเศษในการเยียวยาสภาวะทาง จิตใจ ด้วยการเขียนบทกวีแล้วนำไปวางไว้ในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ในช่วงศตวรรษ ที่ ๑ แพทย์ชาวโรมันสั่งยาโดยการให้ผู้ป่วยอ่านบทกวีและงานวรรณกรรมการ ละคร โดยจำแนกประเภทวรรณกรรมกับประเภทของอาการทางจิต ส่วนชาว พ้นเมืองอเมริกันก็ถือว่า บทกวีคือ ‘ยา’ สำหรับให้กำลังใจกันและกัน

ในโลกสมัยใหม่ การแพทย์ที่พัฒนาไปได้ไกลด้วยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์แทบจะอยู่บนคนละเส้นทางการกับบทกวี สังคมยกให้การเยียวยา รักษา ไม่ว่าจะโรคทางกาย ทางจิต เป็นเรื่องของยาและเทคโนโลยีทางการแพทย์ แต่ในวารสารวิชาการโรคหัวใจนานาชาติของสหรัฐอเมริกา มีรายงาน ผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า แพทย์ศึกษาถึงผลของบทกวีต่อสภาวะทางกาย โดยให้กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ อ่านบทกวีด้วยการออกเสียงเป็นเวลา ๓๐ นาที และพบว่า อัตราการเต้นของชีพจรจะต่ำลงมากกว่ากลุ่มผู้เข้าร่วม โครงการที่ไม่ได้อ่านบทกวี ทั้งนี้อธิบายได้ว่า บทกวีส่งผลต่อคนเรา โดยเริ่มจากระดับของเซลล์ประสาทในก้าน สมอง เมื่อคนไข้อ่านหรือท่องบทกวี จังหวะการเต้นของหัวใจและความถี่ในการหายใจดีขึ้น หรือแม้แต่การให้ ผู้ป่วยที่กำลังมีความรู้สึกหือใจ ลองอ่านกวีนิพนธ์ที่มีคุณค่า สามารถช่วยบรรเทาอาการดังกล่าวได้โดยที่ไม่ต้อง รับประทานยาแต่อย่างใด

บทกวีเป็นสื่อกลางในการเข้าถึงคนได้ในทุกระดับ พร้อมๆ ไปกับให้บางสิ่งบางอย่างกับทุกคนได้เสมอ ไม่เฉพาะแต่ผู้ป่วยเท่านั้น ทุกคนต่างล้วนได้จากบทกวี

พลังของการ์ตูน

หนึ่งในจำนวนหนังสือที่อ่านแล้วเพลิดเพลิน สร้างความบันเทิงให้กับจิตใจได้คือ “หนังสือการ์ตูน” ผู้ใหญ่หลายคนบอกว่า ถ้าฉันก็นำหนังสือการ์ตูนเข้าไปในโรงเรียน ทำให้เป็นกลวิธีสู่การเรียนรู้ การเรียนการสอน ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้อยู่ตรงกันข้ามกับความเคร่งเครียดซึ่งบั่นทอนสติปัญญาของเด็ก

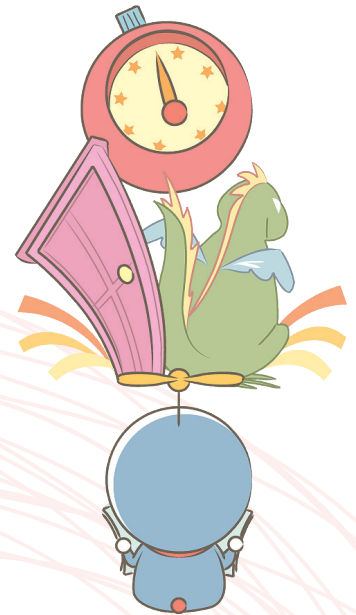
การอ่านการ์ตูนสร้างความเพลิดเพลินให้กับผู้อ่าน และการอ่านด้วยความเพลิดเพลินเป็นบ่อเกิดของการสร้างนิสัยรักการอ่าน สมองจะทำงานได้ดีเมื่อเราอยู่ในภาวะที่ผ่อนคลายและไม่เครียด หากอยู่ในภาวะเครียดต่อมอะดรีนัลจะหลั่งสารเคมีและส่งผ่านประสาทออกมา ซึ่งมีทั้งอะดรีนาลีนและคอร์ติซอล

การเครียดอยู่ตลอดเวลา จะทำให้คอร์ติซอลสะสม และจะยับยั้งการทำงานในการส่งกระแสประสาท ทำให้สมองทำงานได้ไม่เต็มที่ สภาวะทางอารมณ์จึงมีความสำคัญต่อการรับรู้และการเก็บข้อมูลของสมองอย่างมาก การเรียนรู้ที่ไม่ผ่านอารมณ์ จะไม่ช่วยให้สมองเกิดการพัฒนาและการจดจำถึงตรงนี้เราจึงเข้าใจได้เลยว่า ทำไมเด็กจึงชอบการ์ตูน จดจำสิ่งที่ได้จากการ์ตูนได้นาน

ดังนั้นหากเราเอาอะไรดี ๆ ใส่เข้าไปในการ์ตูน เด็ก ๆ จะเรียนรู้ได้น่าอัศจรรย์สักเพียงใด ปัจจุบันครูจำนวนมากใช้หนังสือการ์ตูนส่งเสริมการอ่านและจินตนาการของเด็ก ๆ ไม่ใช่อย่างที่คุณใหญ่บางคนในยุคก่อน ๆ หัวใจแรงจุดแข็งของหนังสือการ์ตูนมี ๓ ประการคือ

๑. ช่วยกระตุ้นให้อยากอ่าน
๒. เป็นภาพที่มองเห็นได้เข้าใจง่าย
๓. เปิดอ่านเมื่อไหร่ก็ได้

เห็นได้ชัดว่าหนังสือการ์ตูน ทำให้เกิดความตื่นตา ทำให้ตื่นใจ และนำไปใช้ได้สะดวก และสามารถเป็นมันได้หรือตัวเชื่อมไปสู่การอ่านหนังสือแนวอื่น ๆ ต่อไปอีกด้วย

พลังของนิทาน

“ถ้าอยากให้เด็กเป็นอย่างไร เลือกหนังสือนิทานอย่างนั้นให้เด็ก เพราะตัวละครในหนังสือทำให้เด็กสนุกสนาน แล้วซึมซับรับเอาไว้ เป็นบุคลิกภาพและนิสัยส่วนตัวโดยไม่รู้ตัว”

นักจิตวิทยา เจมส์ ฮิลล์แมน กล่าวว่า “คนที่ชอบอ่านนิทาน หรือถูกนิทานกล่อมมาตั้งแต่วัยเด็กนั้น จะจัดระเบียบชีวิตได้ดีและมีแนวโน้มที่จะคาดการณ์ได้แม่นยำกว่าผู้ที่ต้องถูกบังคับให้อ่านนิทาน... การอ่านในช่วงแรกของชีวิต จะกลายเป็นสิ่งที่อยู่และคงอยู่ตลอดไป เป็นเหมือนเส้นทางให้จิตวิญญาณค้นพบตัวเองในการมีชีวิต การรู้จักชีวิตตัวเองตั้งแต่เล็กก็คือ การมีมุมมองรับรู้ต่อชีวิตจริงแล้ว”

เด็กสามารถฟังนิทานเรื่องเดิมได้เป็นสิบๆ เทียบด้วยความพึงพอใจ เพราะพวกเขาสนุกกับมัน และพบสิ่งใหม่ๆ ในนิทานเรื่องเดิมทุกครั้งไป เด็กสามารถพัฒนาความคิดจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมได้ เนื่องจากนิทานนำทางพวกเขา

นิทานเป็นสิ่งที่เราของจินตนาการ ทำให้เด็กพบกับสิ่งที่ไม่เคยได้พบ ไปยังดินแดนที่ไม่รู้จัก ได้ผจญภัย ได้ประสบการณ์พิเศษพิสดาร เหล่านี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจโลกและชีวิตโดยปริยาย

จากการศึกษาตลอดทศวรรษที่ผ่านมาพบว่า การอ่านนิทานนั้นเป็นสื่อกลางความรักความสัมพันธ์ในครอบครัว เด็กๆ เกิดความสนุกสนานไปกับเรื่องราว ภาพประกอบ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ ภาษา การเรียนรู้โลกกว้างและสิ่งรอบตัว

เด็กชอบฟังและอ่านเรื่องราวหรือเรื่องเล่าที่มีสิ่งวิเศษ ความลึกลับมหัศจรรย์ เพราะสิ่งเหล่านี้ได้ตอบสนองความต้องการ ทำให้เด็กตื่นเต้น ตื่นตาตื่นใจ จดจ่อรอดูสิ่งที่กำลังจะเกิดและดำเนินต่อไปในตอนต่อๆ ไป

พลังของวอร์/จ/จน/จ/ร/ม

การอ่านวรรณกรรมทำให้เข้าใจผู้อื่นมากขึ้น?

“สิ่งหนึ่งที่ผมเชื่อ คือ การอ่านทำให้เราเข้าใจคนอื่นมากขึ้น ซึ่งอันนี้มันโคตรสำคัญเลย ทั้งชีวิต อย่างมากเราก็มีเพื่อนอยู่ไม่เกินสิบคน ให้ตายก็ไม่เกินร้อยคน ไม่สนิทด้วย สนทนอย่างมากก็สิบคน และเพื่อนที่เราสนิทก็มักคิดอะไรคล้ายๆ กัน แล้วถ้าเราอยู่แต่กับคนแบบนั้นตลอด เราก็ต้องคิดว่าโลกนี้มันก็ต้องคิดแบบนั้นแหละ...”

“แต่หนังสือมันทำให้เรามีเพื่อนได้ไม่จำกัด และเป็นเพื่อนที่เราไม่มีทางได้รู้จักเขาเลย ผมอ่านเรื่อง มีดประจำตัว ของคุณชาติ กอบจิตติ แน่نون เราไม่มีทางที่จะมีเพื่อนเป็นลุงลับมีด แต่ผมอ่านเรื่องสั้นจบ ผมก็เข้าใจชีวิตของคนลับมีดทันที หนังสือทำให้เราเห็นชีวิตเยอะขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ใจเรากว้างขึ้นเยอะ”

“เมื่อเราเห็นความหลากหลาย เราก็มองชีวิตที่มีความสุขขึ้น คิดถึงคนอื่นมากขึ้น และไม่เอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง”

นิวกลม
นักคิด นักเขียนชื่อดัง

ถ้าการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นและรู้สึกเห็นอกเห็นใจมีความสำคัญอย่างมากต่อการปรับตัวเข้าสู่สังคมแล้วเราจะเสริมให้สิ่งนี้พัฒนาขึ้นในตัวเด็กได้อย่างไร ?

วิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันในปัจจุบันก็คือ การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาโดยผ่านการอ่านหนังสือหรือวรรณกรรมสำหรับเด็กเล็ก หนังสือภาพประกอบประเภทสมจริง มีส่วนในการ “ปลุก” หรือ “ปั้น” ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้

“เมื่อเราได้อ่านหนังสือ เราจะเข้าใจความรู้สึกของตัวละคร บางคนจะจำ บางคนอาจแค่สังเกตเห็น จากนั้นก็จะมีอาการเชื่อมโยงหรือรับเข้ามาเป็นความคิดในจิตใจเรา และสิ่งนี้ที่เราเรียกว่า อารมณ์ความรู้สึก”

นี่คือคำอธิบายว่าทำไมวรรณกรรมจึงเป็นสิ่งนำไปสู่การปลุกฝังความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นให้กับผู้อ่าน วรรณกรรมสำหรับเด็กแนวสมจริง คือ หนังสือแบบไทย

เป็นหนังสือประเภทเรื่องแต่ง แต่แต่งแบบเหมือนจริง สะท้อนความเป็นไปในสังคมตามความเป็นจริง เป็นเหตุเป็นผล ไม่เน้นการปรุงแต่งสีสันทางอารมณ์หรือจินตนาการ หากเป็นหนังสือภาพก็จะเป็นภาพแบบเหมือนจริง ทั้งในด้านรูปทรง สีสันต่าง ๆ

การใช้เรื่องราวจากวรรณกรรมเข้ามาช่วยในกระบวนการพัฒนาทางสังคมของเด็ก เป็นสิ่งที่ถูกพูดถึงมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเชื่อว่า หากได้ปลุกฝัง บ่มเพาะตั้งแต่ปฐมวัยและประถมศึกษา ย่อมมีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาต่อไปที่ยั่งยืน ทั้งแง่มุมของการพัฒนาการอ่านและการพัฒนาความเป็นมนุษย์ในตัวผู้อ่าน

หากเรานำวรรณกรรมเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวสมจริงให้เด็ก ๆ ได้อ่าน นั่นคือการสร้างโอกาสทางสังคมที่หลากหลายให้กับเด็ก โอกาสที่จะได้รับการอบรมบ่มเพาะการรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นที่มีประสิทธิภาพ เป็นโอกาสที่จะเข้าถึงคำว่า “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” ด้วยความรู้สึกรักที่ลึกซึ้ง...

กลยุทธ์พิชิตวณ้อง อ่านเขียนสร้างสุข

การรู้ความสนใจของกลุ่มเป้าหมายให้ก้าวสู่โลกของการอ่าน สามารถเลือกสรร/ได้หลากหลาย เช่น

อ่านให้ฟัง : อย่างหยุดเพราะได้คิต

ต้องยอมรับว่า ครูอ่านหนังสือให้เด็ก ๆ ฟังเป็นศตวรรษแล้ว เราคิดว่าเวลาที่ใช้ไปกับการอ่านให้ฟังนั้นมีค่าต่อพวกเขา การฟังนิทานของเด็ก ๆ ก็เหมือนกับการฟังเพลง พวกเขาจะเคลิ้มไปกับเรื่องราว ถ้อยคำ น้ำเสียงที่ได้ยินได้ฟัง ไม่ต่างจากเสียงดนตรีที่ไพเราะ

การอ่านออกเสียงให้ผู้อื่นฟัง ยังมีความหมายถึงการแบ่งปันกันอ่าน ร่วมกันรับรู้ มีพลังที่จะส่งเสริมให้ผู้ฟังเกิดความต้องการที่จะเป็นผู้อ่านเองด้วย แต่การอ่านออกเสียงให้ฟังมักจะหยุดไปทันทีที่เด็กเรียนรู้ที่จะอ่านด้วยตนเอง

“ทำไม?” จิม เทรลีส (Jim Trelease) ผู้เขียน The Reading Aloud Handbook ตั้งข้อสงสัยในหนังสือของเขา “การอ่านออกเสียงให้ผู้อื่นฟัง เป็นการโฆษณาเพื่อการอ่าน... ลองคิดแบบนี้ดูว่า แม็คโดนัลด์ไม่เคยหยุดการโฆษณาเพียงเพราะคนอเมริกันส่วนใหญ่รู้จักร้านอาหารของเขาแล้ว แต่ละปีแม็คโดนัลด์ทุ่มเงินจำนวนมากเพื่อโฆษณาเดือนผู้คนว่ารสชาติสินค้าของเขาดีอย่างไร อย่างดีคงประมาณโฆษณาการอ่านของคุณเพราะเด็กโตขึ้นเลย”

การอ่านออกเสียงให้เด็กฟัง ช่วยให้เขาพัฒนาและปรับปรุงทักษะด้านการอ่าน เขียน พูด และฟังให้ดีขึ้น เทรลีสเสริมว่า เมื่อเด็กฟังในระดับสูงกว่าที่เขาอ่านได้ การฟังคนอื่นอ่านจะกระตุ้นการเพิ่มพูนและความเข้าใจในคำศัพท์และรูปแบบของภาษา

“ครูที่สอนด้านภาษายืนยันว่าการอ่านออกเสียงให้ฟัง ช่วยสอนเด็ก ๆ ในด้านวรรณกรรมได้ในแบบที่การอ่านในใจหรือการแยกตัวไปอ่านด้วยตนเองไม่สามารถทำได้” จูดี ฟรีแมน กล่าวไว้ในบทความ Read Aloud Books : The Best Of The Bunch ใน Teacher Magazine ปี ๑๙๙๒

กิจกรรมอ่านให้ฟัง มี ๒ ลักษณะ คือ กิจกรรมที่ผู้ฟังไม่มีส่วนร่วมอ่านในขณะที่ร่วมกิจกรรม และกิจกรรมที่ผู้ฟังมีส่วนร่วมอ่านด้วย

● **การอ่านโดยผู้ฟังไม่มีส่วนร่วมอ่าน**

การอ่านเรื่องที่นำเสนอให้เยาวชนฟังมีผลในการส่งเสริมการอ่าน ในขณะที่ฟังจะเกิดการสร้างภาพหรือแผนที่ในสมองตามเรื่องที่ได้ฟัง ซึ่งเป็นคุณสมบัติของนักอ่านที่มีประสิทธิภาพ การฟังการอ่านออกเสียงกวีนิพนธ์หรือหนังสือที่มีโครงสร้างประโยคยากและค่อนข้างซับซ้อน มีศัพท์มาก มีการพรรณนารายละเอียด และมีคุณค่าทุกวันประมาณ ๑๕-๒๐ นาที สามารถกระตุ้นความอยากรู้และสร้างแรงบันดาลใจ ทำให้มีทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการอ่านและเกิดความอยากอ่าน นอกจากนั้นการฟังการอ่านบ่อยๆ เป็นโอกาสที่เยาวชนได้สัมผัสข้อเขียนประเภทต่างๆ ทั้งเชิงพรรณนา กวีนิพนธ์ การอธิบายความ และการชี้แจง ช่วยพัฒนาความสามารถและความเชื่อมั่นในการอ่านสื่อที่มีเนื้อหาหนัก

วิธีการอ่านให้ฟัง

๑. เลือกเรื่องที่คุณดำเนินกิจกรรมชอบและคิดว่าผู้ฟังจะชอบ เรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่น่าสนใจ เรื่องที่เยาวชนก่อนวัยรุ่นชื่นชอบ เช่น เรื่องที่กระตุ้นอารมณ์เศร้า รัก ขบขัน อย่างไรก็ตามควรเลือกเรื่องให้หลากหลาย

๒. ผู้ดำเนินกิจกรรมควรฝึกอ่านเรื่องที่เลือกไว้จนชำนาญ หากคิดว่าขาดประสบการณ์ในการพูด สามารถสร้างความมั่นใจได้โดยการบันทึกภาพ หรือคลิปเสียงการพูดไว้ เพื่อปรับปรุงหรือฝึกการอ่านในหมู่เพื่อนที่สามารถให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ได้

๓. เริ่มกิจกรรมการอ่านให้ฟังเมื่อผู้ฟังมีความพร้อม

๔. เน้นการใช้เสียง ใช้คำ จังหวะเพื่อสะท้อนอารมณ์ตามเนื้อความที่อ่าน ซึ่งจะทำให้เด็กก่อนวัยรุ่นมีความตั้งใจฟังและกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมมากขึ้น

๕. แม้จะเน้นความสนใจที่เนื้อหาที่เลือกมาอ่าน แต่ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องมองผู้ฟังเพื่อสังเกตปฏิกิริยาและควบคุมบรรยากาศ

๖. ควรสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ฟัง เช่น การคาดเดาเนื้อเรื่องจากชื่อเรื่อง ภาพประกอบหรือปกของหนังสือ และบอกให้รู้ว่าคาดเดาผิดหรือถูกและสนับสนุนให้พยายามใหม่

๗. หลักการอ่านให้ฟังต้องมีการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเป็นการท้าทายให้ผู้ฟังเข้าถึงเนื้อหาที่ลึกซึ้งมากกว่าข้อความที่ฟัง สิ่งนี้จะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ที่จะเกิดประโยชน์จากการอ่าน

• การอ่านให้ฟังโดยผู้ฟังมีส่วนร่วม

กิจกรรมนี้จะให้ผู้ร่วมกิจกรรมหลายคนร่วมกันอ่านออกเสียงจากหนังสือหรือข้อเขียนเดียวกัน เริ่มต้นโดยผู้ดำเนินกิจกรรมสาธิตวิธีอ่าน ต่อจากนั้นผู้ร่วมกิจกรรมอ่านซ้ำๆ พร้อมกัน จนกระทั่งอ่านได้คล่อง เป็นธรรมชาติ และมีท่าทางที่ผ่อนคลาย การอ่านเป็นกลุ่ม มีหลายแบบให้เลือกใช้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

การอ่านสลั็บ

การสลับกันอ่าน โดยผู้ร่วมกิจกรรมอ่านเนื้อความจากข้อเขียนเดียวกันคนละตอนต่อกัน หนังสือที่เขียนแบบสนทนามีความเหมาะสมกับการอ่านสลั็บ

การอ่านประสานเสียง

ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนอ่านเนื้อความเดียวกันพร้อมกัน เนื้อหาที่อ่าน อาจเป็นบทร้อยกรองและบทพรรณนาจากหนังสือ

การอ่านสะท้อนเสียง

ผู้ดำเนินกิจกรรมอ่านข้อความหรือย่อหน้าที่คัดเลือกมา แล้วผู้ร่วมกิจกรรมอ่านเนื้อความเดียวกันพร้อมกัน เป็นเสียงสะท้อน พยายามเลียนแบบอัตราความเร็วในการอ่าน การแสดงท่าทาง การใช้เสียงสูงเสียงต่ำของผู้ดำเนินกิจกรรม ทำเช่นนี้เป็นช่วงๆ เรื่อยไปจนจบข้อความที่คัดเลือกมา

การอ่านสมทบ

ผู้ร่วมกิจกรรมหลายคนอ่านเนื้อความเดียวกัน เริ่มโดยคนที่หนึ่งอ่านบรรทัดแรกหรือส่วนแรกของข้อความ คนที่สองร่วมอ่านข้อความตอนที่สองด้วยกัน ต่อมาคนที่สามร่วมอ่านในส่วนที่สาม ดำเนินไปเช่นนี้จนผู้จัดกิจกรรมทุกคนร่วมกันอ่านเนื้อความเดียวกัน กิจกรรมการอ่านสมทบครั้งใหม่จะเริ่มเมื่อมีผู้นำอ่านข้อเขียนตอนต่อไป

• เพิ่มสีสันการอ่านด้วยบทกวี

ทุกคนคงเคยท่องบทอาขยานพร้อมๆ กันในห้องเรียนสมัยเด็ก ๆ ลองใช้วิธีเดียวกันนี้ มาใช้กับการอ่านบทกวี โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ให้มีลักษณะการอ่านประสานเสียงแบบต่างๆ จะช่วยเพิ่มสีสันและความเข้าใจได้มากขึ้น

การอ่านประสานเสียงเป็นการอ่านแบบกลุ่ม และเหมาะกับการอ่านบทกวี เพราะผู้ร่วมอ่านประสานเสียงจะช่วยกันและกันในการเรียนรู้วิธีอ่านได้ดีกว่าการอ่านลำพังเพียงคนเดียว พวกเขาจะเรียนรู้การทำเสียงให้ประสานสอดคล้องกันกับผู้อื่น เช่น การหยุดตามจังหวะทำนอง การใช้ระดับเสียงสูงต่ำ และการเน้นคำหรือข้อความ

ถ้าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสามารถทางดนตรีก็อาจใช้ดนตรีมาประกอบการอ่าน เช่น เล่นกีตาร์คอร์ดง่าย ๆ คลอไปพร้อมกับการอ่าน หากไม่สะดวกที่จะเล่นดนตรีก็อาจเลือกเพลงบรรเลงจากเทปหรือซีดีมาเปิดคลอไปพร้อมกับการอ่านได้เช่นกัน

การเล่นดนตรีสดมีข้อดีคือ สามารถแสดงควบคู่ไปกับการแสดงการอ่านบทกวีได้เป็นอย่างดี ให้จังหวะและอารมณ์ที่สดกว่า ขณะที่การใช้เพลงสำเร็จรูป แม้จะทำได้ง่ายกว่า แต่ต้องอาศัยจังหวะ คิวเปิด-ปิดเพลงที่แน่นอน แม่นยำ และไม่สามารถพลิกเพลงให้เข้ากับผู้แสดงได้เหมือนดนตรีสด

นัดเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมเก่าแก่ของมนุษย์ซึ่งมีคุณค่าสำหรับทุกกลุ่มอายุ แต่แตกต่างกันที่เนื้อหา วิธีนำเสนอ และการนำไปใช้ประโยชน์ การเล่านิทานที่ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับ การเลือกเรื่องที่เล่าและวิธีการเล่า การเล่านิทานสำหรับเยาวชนก่อนวัยรุ่นใช้เวลา ๑ ชั่วโมง ควรใช้เวลาเล่าเรื่องประมาณ ๓๐ นาที เพื่อมีเวลาเหลือสำหรับการสำรวจหนังสือและเลือกหนังสืออ่านในเวลา ๓๐ นาที อาจเล่าเรื่องในแนวเดียวกันได้ ๑-๒ เรื่อง

● วิธีการเล่านิทานให้ชนะใจคนฟัง

๑. การเลือกเรื่อง

เรื่องที่สนุกจำนวนมากอาจไม่เหมาะที่จะใช้ในการเล่านิทาน เรื่องที่เหมาะสมควรคำนึงถึงโครงเรื่องที่ดำเนินไปอย่างเป็นเหตุเป็นผล จากประเด็นหนึ่งไปสู่ประเด็นหนึ่ง มีจุดคลี่คลายประเด็น แล้วจบอย่างรวดเร็ว ตัวละครนำเสนออย่างแจ่มชัด เข้าใจง่าย และมีจำนวนน้อย ทำนองแต่งชัดเจนตั้งแต่ต้นเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นแนวขบขัน เศร้า เป็นบทร้อยกรองหรือเชิงละคร การพรรณนากระชับและชัดเจน ส่วนวนภาษาสอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องและบุคลิกของผู้เล่า และที่สำคัญที่สุดในการเลือกเรื่องเพื่อเล่า คือ เป็นเรื่องที่ผู้เล่าชอบ นิทานที่เหมาะสมในกิจกรรมเล่านิทานสำหรับเยาวชนก่อนวัยรุ่นคือ นิทานพื้นบ้าน ตำนาน นิทานสุภาพสัน เป็นต้น

๒. การเตรียมตัวเพื่อเล่านิทาน

ผู้เล่าควรอ่านเรื่องที่เล่าซ้ำหลายครั้งให้จำเรื่องได้ อาจทำโครงเรื่องย่อเพื่อบันทึกเหตุการณ์ในฉากต่าง ๆ ที่สำคัญ ฝึกการเล่านิทานเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง และฝึกความชำนาญ ผู้เล่าต้องเข้าใจบทบาท ทักษะคติ เหตุผลในการทำสิ่งต่างๆ และอารมณ์ของตัวละครในเรื่อง เพื่อให้ผู้ฟังคล้อยตามขณะฟังการเล่า

ในการเล่านิทานอาจมีการตัดตอน เปลี่ยนแปลงเนื้อเรื่องบ้างด้วยเหตุผลของแต่ละกิจกรรม แต่การเล่านิทานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ การเล่าเรื่องโดยมีความแตกต่างจากต้นฉบับเดิมน้อยที่สุด และหากมีการเปลี่ยนแปลงต้องมีเหตุผลที่แท้จริง เพราะในบางกรณี การแสดงลีลาและเดิมมุขในการเล่านิทานมากทำให้เรื่องเสียหาย เยิ่นเย้อ และไม่สามารถสร้างความประทับใจที่ดีให้แก่ผู้ฟังได้

๓. การใช้เสียง

ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การเล่านิทานสำหรับเยาวชนก่อนวัยรุ่นประสบความสำเร็จเลยก็ว่าได้ เสียงที่เล่าต้องฟังชัดเจน ออกเสียงถูกต้อง และปรับเปลี่ยนน้ำเสียงเมื่อแสดงอารมณ์ตามเนื้อเรื่องบ้าง แต่ต้องให้เป็นธรรมชาติที่สุด ในขณะที่เล่านิทาน ผู้เล่าอาจนั่งรวมกลุ่มกับผู้ฟังหรือแยกออกมานอกกลุ่ม แต่ต้องเล่าด้วยเสียงที่ดังพอให้ได้ยินทั้งกลุ่มโดยไม่ใช้ไมโครโฟน เนื่องจากการใช้ไมโครโฟนอาจทำให้เสียงผิดธรรมชาติได้

๔. สถานที่จัดกิจกรรมเล่านิทาน

สามารถจัดได้ในอาคาร เช่น ในบ้าน ห้องสมุด ห้องเรียน และสถานที่อื่นในบรรยากาศที่เหมาะสม เช่น สวนสาธารณะ ลานออกกำลังกาย บริเวณที่มีธรรมชาติร่มรื่น ไม่มีเสียงภายนอกรบกวน

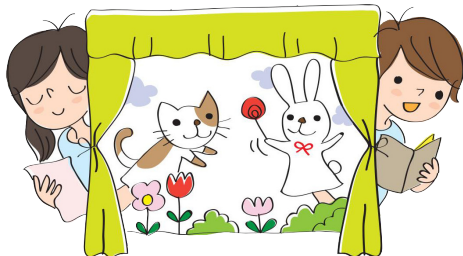
๕. บรรยากาศในการเล่านิทาน

การสร้างบรรยากาศในการเล่านิทานควรสร้างความสนใจผู้ฟัง เช่น ผู้เล่าแต่งกายด้วยชุดพิเศษที่เข้ากับเรื่องหรือโอกาสที่เล่านิทาน จะทำให้กิจกรรมน่าสนใจยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมเล่านิทานเพื่อส่งเสริมการอ่านต้องจัดแสดงหนังสือเรื่องที่เล่าประกอบในกิจกรรม และจัดเตรียมหนังสือเหล่านั้นไว้ให้ยืมได้

ละครสร้างนักอ่าน (Reader theater)

ละครสร้างนักอ่าน ได้กลายมาเป็นที่นิยมกันจริงๆ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เพราะเป็นวิธีฝึกที่ทำให้เกิดทักษะในการพูดและการอ่านคล่องขึ้นได้อย่างแท้จริง เป็นกิจกรรมที่สามารถเล่าเรื่องราวในรูปแบบที่เพลิดเพลินได้มากที่สุดวิธีหนึ่ง

การแสดงละครเพื่อส่งเสริมการอ่านสามารถจัดได้หลายรูปแบบที่เหมาะสมกับเยาวชนก่อนวัยรุ่น ได้แก่ การแสดงละครสั้น การแสดงละครที่เน้นบทบาทตัวละคร การอ่านบทละครหรือข้อเขียนเชิงการแสดง เช่น เรื่องสั้น บทหรือตอนหนึ่ง จากวรรณคดีหรือวรรณกรรมเด่น และการนำเสนอฉากหรือ

เหตุการณ์จากวรรณกรรมซึ่งอาจจัดเป็นผลงานหลายเรื่องของผู้แต่งคนเดียวหรือหลายคน มีความเชื่อมโยงด้านใดด้านหนึ่ง เช่น เชื้อชาติ ผู้แต่ง รูปแบบการประพันธ์ และแนวคิด เช่น เรื่องความรัก ครอบครัว และโลก เป็นต้น

ลองมาดูตัวอย่างการแสดงละคร

การแสดงละครนักเรียนเริ่มด้วยการจัดให้ผู้ร่วมกิจกรรมยืนหรือนั่งเป็นแถวหน้าห้องเรียน อ่านออกเสียงบทของตนเองซึ่งอาจประยุกต์จากหนังสืออ่านนอกเวลา หรือหนังสือที่ช่วยกันคัดสรร การแสดงตามบทเหล่านั้นทำโดยไม่มีอุปกรณ์การแสดง ไม่มีฉาก หรือการกำกับเวที เพราะเป็นเพียงการออกเสียงบทละคร

การแสดงละครของนักเรียนที่ใช้เวลาวันละ ๑๐ นาที เป็นเวลา ๑๐ สัปดาห์ อาจมีกำหนดดังนี้

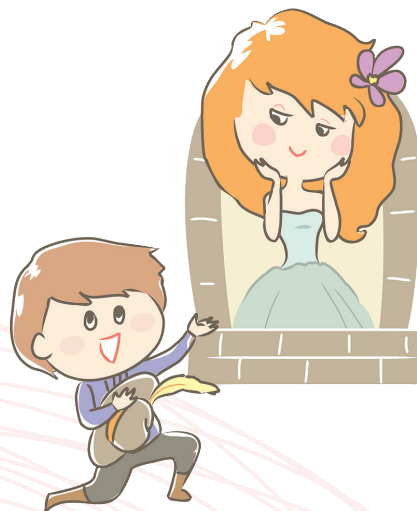
วันจันทร์ เมื่อใช้การอ่านกับผู้เริ่มหัดอ่าน หรือยังอ่านไม่คล่อง สิ่งสำคัญที่สุดคือ ในช่วงแรกอาจเลือกเนื้อเรื่องที่มีลักษณะสามารถคาดเดาเรื่องได้ และมีคำหรือวลีพิเศษที่ซ้ำๆ กันตลอดทั้งเรื่อง อ่านเรื่องจากหนังสือที่จะนำไปเป็นบทละครให้ฟัง สอนการอ่านออกเสียงอย่างถูกต้อง จัดทำรายการคำศัพท์จากบทละคร เขียนคำลงบนกระดาษหรือกระดาษแผ่นใหญ่ๆ ต้องอ้างถึงรายการคำศัพท์เหล่านี้ตลอดการทำกิจกรรม โดยเน้นที่การออกเสียงและความหมายของคำ ทำสำเนาเนื้อหาของเรื่องที่จะอ่านแจกเด็กทุกคน กระตุ้นให้นึกถึงภาพที่มาจากเนื้อหาของเรื่อง ต่อจากนั้นเด็กๆ จะจัดเตรียมบทของแต่ละคนเพื่ออ่านตามลำพัง

วันอังคารและวันพุธ เด็กๆ พบปะกันเป็นกลุ่มการแสดงเล็กๆ และอ่านบทหลายครั้ง โดยสลับเปลี่ยนบทกันตลอดในช่วงฝึกซ้อม ในวันพุธช่วงสุดท้าย เด็กๆ จึงเลือกบท

วันพฤหัสบดี เด็กๆ แต่ละคนฝึกอ่านบทกับกลุ่มของตนเอง

วันศุกร์ เด็กทุกคนแสดงบทของตนต่อหน้าผู้ชม

กิจกรรมนี้จะทำให้มีเหตุผลในการอ่าน และให้ความสนใจในการอ่านมากขึ้นเพราะต้องอ่านบทละครซ้ำหลายครั้ง การแสดงแต่ละครั้งจะเพิ่มพูนประสบการณ์ ได้เพิ่มมิตรภาพโดยการช่วยเหลือผู้อื่นในการเตรียมบทเพื่อการแสดงอีกด้วย นอกจากนี้ยังทำให้เด็กๆ มีอัตราการอ่านสูงขึ้นมากหลังจากร่วมกิจกรรมการแสดงละครนักเรียน

บันทึกอ่านสร้างสุข

การเขียนบันทึกเป็นกิจกรรมที่ช่วยในการสรุปสาระสำคัญของหนังสือที่อ่าน ช่วยฝึกฝนทักษะการทำความเข้าใจเรื่องราว โดยให้เด็ก ๆ เลือกอ่านหนังสือที่ชอบ จากนั้นจดบันทึกสรุปเนื้อหาของเรื่องทีอ่านเป็นข้อความสั้น ๆ อาจหยิบยกเนื้อความจากบางช่วงบางตอนที่ประทับใจมาได้ เขียนถึงความรู้ ความรู้สึกที่ได้จากหนังสือเล่มนี้ และวาดภาพจินตนาการจากเรื่องราวที่อ่าน บันทึกอ่านสร้างสุขอาจให้เด็กสร้างสรรค์ขึ้นเองอย่างอิสระ เป็นสมุดทำมือที่เต็มไปด้วยการผจญภัยในโลกการอ่าน

กิจกรรมที่ใช้ทักษะการเขียนเพื่อต่อยอดจากการอ่าน

- **บัตรบันทึกขว่นองอ่านหนังสือ**

กิจกรรมที่เด็ก ๆ เขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเพื่อกระตุ้นให้ผู้อื่นสนใจ กิจกรรมนี้เมื่อเด็ก ๆ อ่านหนังสือเล่มใดจบ จะบันทึกความเห็น ความประทับใจเรื่องราวที่ได้อ่านลงในบัตรบันทึกข้อมูลที่ทำขึ้นเอง ติดซองบัตรที่ด้านหลังของปกหลังหนังสือ เขียนชื่อหนังสือบนบัตร แล้วสอดบัตรลงในซองบัตร เมื่อมีความคิดเห็นจำนวนมาก นำบัตรบันทึกความเห็นบรรจุในกล่อง จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อหนังสือ สำหรับใช้เป็นแนวทางการอ่านแก่รุ่นอื่นๆ ต่อไป

- **หนังสือยอดนิยม**

เลือกหนังสือยอดนิยม แล้วเขียนเรียงความเกี่ยวกับหนังสือเล่มโปรด โดยสรุปเนื้อหาและอธิบายคุณค่า เพื่อแนะนำผู้อ่าน นำไปจัดนิทรรศการบนกระดานข่าว บอร์ดชั้นเรียน พิมพ์เผยแพร่ในจดหมายข่าวของโรงเรียน หรือรวบรวมข้อเขียนสร้างสรรค์เป็นหนังสือทำมือคู่มือชวนอ่าน

แนวทางสร้างสรรค์โครงการและจัดกิจกรรมชวนอ่าน

นัดสืบนักอ่าน

กิจกรรมนี้มีผลในการส่งเสริมความรู้และกระตุ้นความสนใจอ่านวรรณคดีหรือวรรณกรรม เตือนความจำถึงวรรณทองในหนังสือที่อ่านวิธีดำเนินการก็ง่ายดายทีเดียว เพียงใช้บัตรขนาดเล็ก บันทึกข้อความที่น่าจดจำ หรือวรรณทองในหนังสือที่เด็ก ๆ อ่าน จากนั้นแบ่งเด็ก ๆ เป็น ๒ กลุ่ม อ่านข้อความในบัตรที่บันทึกวรรณทองจากหนังสือที่ละกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มผลัดกันบอกรายชื่อหนังสือที่มีข้อความนั้น การตัดสินผู้ที่บอกรายชื่อเรื่องถูกได้ ๑ คะแนน หากบอกรายชื่อผู้แต่งได้ด้วยจะเพิ่มอีก ๑ คะแนน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ชนะ

พาเหรดหนังสือ

กิจกรรมนี้ช่วยแนะนำหนังสือเรื่องโปรดที่เด็ก ๆ อ่าน โดยให้เด็ก ๆ เป็นผู้นำเสนอข้อมูลหนังสือ ทำโปสเตอร์กระดาษแข็งคนละ ๒ แผ่น กระดาษด้านหน้าเขียนชื่อหนังสือเรื่องโปรด ภาพปกจำลองหรือภาพฉากสำคัญในเรื่องให้สวยงามตามแต่เด็ก ๆ จะสร้างสรรค์ กระดาษด้านหลังเขียนบทสรุปเกี่ยวกับหนังสือสั้น ๆ เอาเชือกหรือริบบิ้นร้อยป้ายทั้ง ๒ ติดกัน แหวนบนตัวนักเรียน จัดให้มีการเดินพาเหรดตามระเบียบทางเดินในโรงเรียน เด็ก ๆ อาจสร้างสรรค์ชุดแต่งกายง่าย ๆ คล้ายตัวละครเด่นจากหนังสือมาสวมใส่เพิ่มสีสันให้กับขบวนพาเหรด กิจกรรมนี้ช่วยให้เด็ก ๆ กลุ่มอื่น ๆ ได้รู้จักหนังสือเรื่องโปรดของผู้อื่น เป็นการช่วยกระตุ้นความสนใจอ่านได้

คาราโอเกะชวนอ่าน

กิจกรรมนี้นอกจากช่วยสร้างความมั่นใจในการอ่านแล้วยังช่วยเด็ก ๆ ฝึกอ่านออกเสียงให้คล่องและชัดเจน โดยนำเนื้อเพลงที่เด็ก ๆ ชื่นชอบ ไปจัดทำป้ายฝึกสะกดทีละคำจนเป็นประโยค จากนั้นจึงให้อ่านเนื้อเพลงคาราโอเกะที่เป็นภาพนิ่งก่อน จนกว่าออกเสียงได้ถูกต้อง แล้วค่อยให้ร้องประกอบเป็นเพลง แม้ทำเช่นนี้ซ้ำหลายๆ ครั้ง เด็ก ๆ ก็จะไม่รู้สึกเบื่อ

แฟชันนักร้อง

ประมวลรายชื่อหนังสือเรื่องโปรดของเด็ก ๆ คัดเลือกเรื่องที่มีตัวละครเหมาะสมเพื่อจัดทำเสื่อยืดพิมพ์ลายรูปตัวละครจากหนังสือเรื่องโปรดที่เด็ก ๆ เป็นผู้ออกแบบและระบายสี จัดทำเป็นต้นแบบพิมพ์ลายลงเสื่อยืด จัดงานแสดงแฟชันเสื่อยืดที่เด็ก ๆ วาดโดยให้พวกเขาเป็นผู้แสดงแบบเอง เมื่อผู้แสดงแบบเสื่อยืดที่มีตัวละครจากหนังสือเดินออกมา ผู้ร่วมกิจกรรมอีกส่วนหนึ่งจะอ่านข้อความส่วนหนึ่งจากหนังสือเล่มนั้น ๆ กิจกรรมนี้ช่วยส่งเสริมทักษะการออกแบบ ศิลปะ จินตนาการ และการแสดงออก

แฟนพันธุ์แท้รักการอ่าน

เป็นกิจกรรมให้แสดงความสามารถจากการอ่าน โดยจดจำสิ่งที่อ่านทั้งในด้านรูปเล่ม เนื้อหา และเรื่องเกี่ยวกับหนังสือ ผู้แต่ง และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เริ่มต้นจาก จัดเตรียมชุดคำถามเกี่ยวกับหนังสือ ผู้แต่ง สำนักพิมพ์ และเรื่องที่เกี่ยวข้อง พร้อมคำตอบเป็นชุด ในการตอบปัญหา เริ่มจากคำถามง่ายไปหายากตามลำดับ จัดการแข่งขันหลายรอบโดยจัดกลุ่มตามลำดับชั้นเรียน

นานานิทรรศการหนังสือ

กำหนดประเด็นนิทรรศการให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็กๆ เช่น นิทรรศการตะลุยกูล้านปีกับหนังสือโดโนเสาร์ นิทรรศการเจ้าหญิงในดวงใจจากเทพนิยาย

ตัวอย่างเช่น การจัดนิทรรศการขนมไทยในวรรณคดี มีการสาธิตการทำเมนูขนมไทยในวรรณคดีแบบง่ายๆ โดยให้เด็กๆ ได้ลองทำ พร้อมจัดแสดงหนังสือวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง สร้างสรรค์ป้ายข้อมูลให้ความรู้จากหนังสือ โดยให้เด็กๆ มีส่วนร่วม มีการจัดทำคลังคำศัพท์จากชื่อขนมไทยและเสริมกิจกรรมศิลปะ วาดภาพ พับกระดาษ ปั้นแป้งเป็นขนมไทยนานาชนิด

คอนเสิร์ตเล่มที่รัก เพลงที่ชอบ

คัดเลือกหนังสือเล่มที่เด็กๆ สนใจ มา ๕ เล่ม และช่วยกันคิดบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของหนังสือเล่มที่เลือกมา จากนั้นจัดกิจกรรมคอนเสิร์ตเล็กๆ บรรเลงดนตรี ร้องเพลง ตามที่สมาชิกช่วยกันคัดเลือก แต่ละบทเพลง มีนักอ่านบรรยายและนำความหมายของเนื้อหาจากหนังสือและบทเพลง

อักษรซ่อนคำ

เตรียมกระดาษขนาด A4 ที่ทำตารางว่างๆ ไว้ด้านหนึ่ง จากนั้นเติมชื่อหนังสือ เรียงรายไปตามแนวดิ่งและแนวนอน คละกันไป คล้ายๆ กับเกมการหาคำปริศนาที่ซ่อนอยู่ในตาราง อาจทำเป็นชุดๆ เช่น อักษรซ่อนคำ รายชื่อ ๑๐๐ หนังสือดี ชุด ประเทศในอาเซียน

การเล่นจะให้ผู้เล่นหารายชื่อหนังสือที่กำหนดให้จาก ในตารางที่มีตัวหนังสือมากมายจนดูคล้ายตา ใครหาคะครบก่อน คนนั้นชนะ ได้รางวัลเป็นหนังสือน่าอ่านไป อักษรซ่อนคำเป็น กิจกรรมเล็กๆ แต่เพลิดเพลิน

นิทานเล่มเล็กพาเพลิน

ให้เด็กๆ ช่วยกันเลือกคำ ประโยค หรือประเด็นที่น่าสนใจ มาแต่งเป็นนิทานเรื่องใหม่ขึ้น โดยผลัดกันแต่ง นิทานตามจินตนาการต่อเนื่องกันไปคนละหน้า พร้อมวาดภาพประกอบตามถนัดจนจบเรื่อง จากนั้นนำมาอ่าน ออกเสียงด้วยกัน

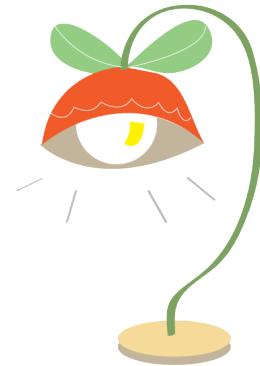
๒๐

เรื่องบันดาลใจ
จากคนเล็กๆ
บนโลกกาอ่าน
ที่มีหัวใจเดียวกัน

๑

หนอนน้อย พุ่มองโลก ด้วยหัวใจ

กาล ครั้งหนึ่ง ยังไม่ค่อยนานเท่าไร มีหนอนน้อยตัวหนึ่ง ถือกำเนิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น พ่อและแม่ของหนอนน้อยตัวนี้ ตั้งชื่อให้เธอว่าโยชิมิ โฮริอูจิ หนอนน้อยมีนิสัยรักการอ่านมาตั้งแต่ยังไม่ลืมตา อาจเป็นเพราะตอนเด็กๆ หนอนปู่ หนอนย่า หนอนตา หนอนยาย มักจะอ่านหนังสือให้หนอนน้อยฟังแทบทุกวัน หนอนน้อยกับหนังสือจึงเป็นของคู่กันมาตั้งแต่นั้น

เมื่อหนอนน้อยเติบโตใหญ่ ร่ำเรียนจนจบมหาวิทยาลัย หนอนน้อยก็สอบชิงทุนจนได้ไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย ประสบการณ์การเดินทางท่องโลกในครั้งนั้น ทำให้หนอนน้อยเห็นว่า บนโลกใบนี้ ยังมีหนอนน้อยโอกาส หนอนพิการ หนอนยากจน ที่ไม่เคยได้รับโอกาสทางการศึกษาอีกมาก ไม่มีแม้กระทั่งหนังสือจะอ่านสักเล่ม

ตั้งแต่นั้นมา หนอนน้อยก็ตั้งปณิธานว่า เธอจะต้องทำอะไรสักอย่าง ให้หนอนทั้งโลกมีหนังสืออ่านให้ได้

มากที่สุด เพราะหนอนน้อยเชื่อว่า หนังสือคือปาฏิหาริย์ที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตได้

จนเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ หนอนน้อยตัดสินใจทำงานที่มั่นคงที่ญี่ปุ่น เดินทางกลับมาประเทศไทยอีกครั้ง พร้อมกับก่อตั้งโครงการ คาราวานหนอนหนังสือ ขึ้น โดยมีศูนย์บัญชาการอยู่ที่ อ.พร้าว จ. เชียงใหม่ หนอนน้อยคิดว่า ถ้าคนเดินทางไปหาห้องสมุดไม่ได้ ทำไมเราไม่เอาห้องสมุดไปหาพวกเขาซะเลยละ

คาราวานหนอนหนังสือของหนอนน้อย จะตระเวนเอาหนังสือไปมอบยังสถานที่ต่างๆ สถานที่รับเลี้ยงเด็กกำพร้า ศูนย์อพยพผู้ลี้ภัย บ้านพักผู้พิการ ผู้ไม่สามารถเดินทางมาห้องสมุดได้ หรือแม้แต่โรงเรียนห่างไกลที่ไม่รู้จักแม้กระทั่งห้องสมุด หนอนน้อยพร้อมคาราวานต้องบุกตะลุย ขึ้นเขา ลงห้วย บุกป่า ฝ่าดง ดอยจะสูงเสียดฟ้าแค่ไหน ล้ำบากแค่ไหน ก็ต้องเอาหนังสือไปมอบให้ผู้ด้อยโอกาสเหล่านั้นให้ได้ จากหนังสือไม่

ก็ลิบเล่มในช่วงแรกๆ คาราวานหนอนหนังสือของโย ค่อยๆ เติบโตขึ้น จนกลายเป็นหนังสือกว่าพันเล่ม และ จะมากขึ้นเรื่อยๆ

จนปัจจุบัน คาราวานหนอนหนังสือของโย ก็เดินทางมากกว่า ๕ ปีแล้ว และหนอนโยก็ยังมุ่งมั่นทำต่อไป ด้วยความหวังที่ว่า วันหนึ่ง หนอนชาวไทยจะได้มีโอกาส อ่านหนังสือเยอะๆ เหมือนที่ตัวเองเคยได้รับ

“ถ้าเกิดมีเด็กคนไหนที่ไม่สนใจการอ่านหนังสือ ยากเหลือเกินที่จะเข้าหาหนังสือได้ หนังสือทั่วไปไม่สามารถเดินมาหาน้องๆ ได้ โยก็เลยคิดว่า อยากจะทำ โครงการที่เราเป็นขาของหนังสือแทน ก็เลยคิดและลงมือ ทำคาราวานหนอนหนังสือ โยเองเป็นหนอนหนังสือ อยู่แล้วใช่ไหมคะ เราก็ต้องหาหนอนตัวอื่นๆ เพิ่มขึ้น

หนูสงสัยว่าทำไมคนไทยถึงไม่ชอบอ่านหนังสือ ข้างหน้าเสียดาย เพราะว่ามันสนุกมาก

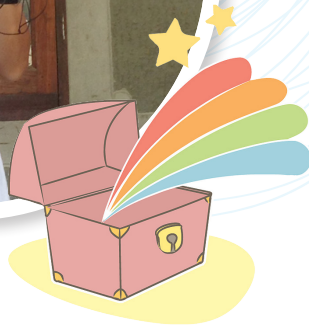
โยเชื่อว่าการอ่านหนังสือจะช่วยพัฒนาจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ได้ คนพิการหรือไม่พิการ ฐานะดีหรือไม่ดีก็สามารถอ่านหนังสือ ได้อย่างเสมอภาคกัน อยากให้เด็กไทยอ่านหนังสือมากขึ้น อยากให้ มองหนังสือเป็นสิ่งที่สนุกสนาน เมื่อเวลาที่พวกเขาโตขึ้น หนังสือจะช่วยทั้งด้านการเรียนและชีวิตประจำวันได้”

ในความมืดมิด เพราะดวงตาบอดสนิททั้งสองข้าง แต่โยหนอนน้อยรักการอ่าน กำลังใช้หัวใจอันสูงส่งของเธอ บอกให้โลกรู้ว่า ความหมายของชีวิตไม่ได้อยู่ที่ว่า เรามีมากเท่าไร แต่อยู่ที่ว่า เราพร้อมจะแบ่งปัน ให้ผู้อื่น ได้มากเท่าไร ต่างหาก

เรื่องเล่า จากหีบสมบัติ ของเด็กๆ

๒

“ได้คา คนไหนมีนิสัยรักเล็กลงน้อย เราไม่จำเป็นต้องตราหน้าเด็กว่าเป็นขี้ขโมย แต่เราใช้หนังสือค่อยๆ บอกเขา เล่าเรื่องราวให้เด็กฟัง ก็จะซึมซับรูปร่างนั้นไม่ตืออย่างไร จะเกิดผลอะไรตามมาบ้าง”

นี่ละคือมุมมองของพี่ป๊อป สุพจน์ องค์กรวรรณี หนึ่งในทีมระบัดใบ กลุ่มคนเล็กๆ ที่ทุ่มเททุกวินาทีเพื่อให้เด็กในจังหวัดระนองเข้าถึงหนังสือดีมากที่สุด

กว่า ๑๐ ปี ที่ทำงานพัฒนาด้านเด็ก กลุ่มระบัดใบพบว่า หนังสือคือเพื่อนที่ดีที่สุดของเด็กๆ แต่ในต่างจังหวัดหนังสือดีมีคุณภาพหายากมาก แม้แต่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็แทบไม่มีนิตานคุณภาพดีสำหรับเด็ก มีแต่หนังสือที่เต็มไปด้วยตัวอักษรมากมาย กลุ่มระบัดใบจึงหาหนทางนำหนังสือดีไปถึงมือเด็กๆ ให้ได้

“เราพยายามเปลี่ยนความคิดที่ว่า หนังสือดี หากวางไว้เด็กจะฉีกขาด ดังนั้นไม่ควรจะวางไว้ใกล้เด็ก คุณครูเองก็ไม่เคยเห็นหนังสือคุณภาพ ไม่รู้ว่าหนังสือสร้างประโยชน์อย่างไร”

กลุ่มระบัดใบทำกล่องหนังสือหมุนเวียน ๑๐๐ กล่องใน ๕๐ พื้นที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดระนอง หนังสือเหล่านี้เหมือนเปิดโลกใบใหม่ให้กับครูและเด็กๆ เมื่อทุกคนเห็นหนังสือดีจำนวนมาก ทயอยเดินทางผลัดเปลี่ยนมาให้อ่าน ครูก็เกิดความสนใจที่จะอ่านหนังสือให้เด็กฟังมากขึ้น หากไม่ได้อ่าน เด็กๆ จะถามว่าทำไมไม่อ่านหนังสือให้ฟัง

เพียงแค่เปิดอ่าน โลกก็เปลี่ยน ตั้งแต่นั้นมาหนังสือก็กลายเป็นเครื่องมือการเรียนการสอนของครู กล่อมเกล้าหัวใจของเด็กๆ ให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะปัญหาอุปสรรคแบบไหน เด็กเกเร ขอบแก้งเพื่อนรักเล็กลงน้อย ยอแง ขอบไขปากกัด โลกของการอ่านก็พร้อมรับมือ

สำหรับพ่อแม่ส่วนใหญ่ ที่แต่ก่อนไม่รู้จะเล่นอะไรกับลูก ก็มักจะปล่อยให้ดูโทรทัศน์ แต่ตอนนี้ตัวหนังสือก็เข้ามาแทนที่ ช่วยสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้แน่นแฟ้น อย่างคุณแม่ก็จะสาว ผ่าลิ้นหี ผดุงชาติที่แต่เดิมไม่เคยหยิบหนังสืออ่าน วันนี้เปิดบ้านตัวเองเป็นห้องสมุด ๒๔ ชั่วโมง แห่งแรกในจังหวัดระนอง

“จากเดิมเห็นหนังสือแล้วรู้สึกเฉยๆ แต่ปัจจุบันเห็นหนังสือก็รักหนังสือ เพราะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเรา น้องได้ลูกของจี๊สาว ก็ขยับขึ้นมาเป็นแกนนำส่งเสริมการอ่าน เรามองว่าการอ่านหนังสือไม่จำเป็นต้องอ่านอย่างเดียว แต่เราใช้หนังสือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกัน ดูแลซึ่งกันและกัน ตัวนี้เป็นสิ่งที่สำคัญกว่า แค่เวลา ๑๐ นาทีครอบครัวได้อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ครอบครัวก็อบอุ่น ลูกรู้สึกว่าคุณแม่รัก”

กลุ่มระบัตโบพยายามผลักดันให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดห้องสมุดเด็กปฐมวัยและครอบครัว และมีหนังสือดีสำหรับเด็กจำนวน ๑๐๐ เล่มขึ้นไป เพื่อให้คุณครู เด็ก

นักเรียน รวมถึงผู้ปกครองสามารถยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้านได้

“เวลาที่ผมหยิบหนังสือจากในกล่อง นำมาเล่าให้เด็ก ๆ ฟัง เขาไม่ได้ติดใจคนเล่านะ เขาติดใจเนื้อหาในเล่ม เมื่อเราอ่านจบ เด็ก ๆ จะเดินมาหยิบหนังสือฉบับขึ้นมาเล่า พูดจาทำท่าทาง เขาสนุกกับหนังสือมากสำหรับเด็ก ๆ กล่องหนังสือคือหีบสมบัติที่ไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง แต่คือความรู้ที่ทำให้เด็ก ๆ เติบโตขึ้น รู้จักตัวเอง รู้จักสังคม ปรับตัวได้ ไม่ใช่แค่เรื่องการอ่านแต่เปิดมุมมอง การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ไม่ต้องรอจนกระทั่งเป็นผู้ใหญ่ หลายคนตามหาสมบัติสุดขอบฟ้า ไม่ต้องไปไหนไกลเลย กล่องหนังสือนี้ละ ที่บรรจุสมบัติไว้มากมาย”

ถ้าจะบอกว่าเด็กระนองร่ำรวย คงไม่ผิดความจริงนัก แต่มกพวกเขาตั้งใจกว้างเป็นมหาสมุทร เพราะแบ่งสมบัติกันชื่นชม เป็นสมบัติที่ไม่ว่าใครถึงมือไปจากพวกเขาไปไม่ได้ เพราะความรู้จากโลกของการอ่านจะคงอยู่ภายในเด็กๆ ตลอดไป

นิทานจากภูเขา เรื่องเล่า เชื่อมหัวใจ

๓

นาง มาแล้ว... มีแม่เฒ่าคนชื้อและลูกสาว ซึ่งยากจนมาก วันหนึ่งทั้งคู่ไปเก็บผลไม้ หวังจะนำมาขาย แต่ต้นไม้สูงมาก สองแม่ลูกปีนไม่ไหว แม่เฒ่าจึงประกาศว่า หากใครเก็บผลไม้หมดต้นจะยกลูกสาวให้หนุ่มๆ ในหมู่บ้านต่างพากันมา แต่ก็ไม่มีใครสามารถเก็บผลไม้จากกิ่งที่อยู่สูงๆ ได้

งูใหญ่ตัวหนึ่งทราบเรื่องเข้า ก็เลื้อยปราดขึ้นไปบนต้นไม้ นั่นอย่างรวดเร็ว และเก็บผลไม้ทุกผลลงมาจากหมดเกลี้ยง แม่เฒ่าเกิดความกลัว จึงสั่งสุนัขแถวนั้นว่า “ถ้างูมาถามหาบ้านข้า เจ้าจงบอกว่า ไม่รู้จักนะ” นางยังกำชับแม่เฒ่าที่คู้ยเขี่ยหาอาหารอยู่ในลานบ้านว่า “ถ้างูมาถามหาบ้านข้า จงชี้ไปทางโน้นนะ”

ระหว่างทางไปบ้านของแม่เฒ่า งูพบหมาเข้าก็ถามทาง หมาตอบว่า “อยู่ทางโน้น” พบไก่ก็ถามไถ่อีก ไก่พาชื่อตอบว่า “อยู่ที่นั่นแหละ” เมื่องูใหญ่เลื้อยขึ้นไปบนบ้านก็ถามแม่เฒ่าว่า “เจ้าบอกจะยกลูกสาวให้คนที่เก็บผลไม้หมดต้นใช่หรือไม่” แม่เฒ่าไม่กล้าโกหก ตอบ “ใช่” งูใหญ่จึงเลื้อยเข้าไปในห้องของลูกสาว

พอถึงกลางคืน แม่เฒ่าได้ยินลูกสาวร้องว่า “แม่จ๋า งูเลื้อยมาที่ขาหนูแล้ว” ตกตึก เธอร้องอีกว่า “แม่จ๋า งูเลื้อยมาถึงเอวหนูแล้ว” พอใกล้รุ่ง เธอก็ส่งเสียงขึ้นว่า “แม่จ๋า งูเลื้อยมาถึงคอหนูแล้ว” หลังจากนั้นก็เงียบไป

แม่เฒ่าลนลานผลั้กประตูเข้าไปก็เห็นลูกสาวนอนหลับอยู่บนกองเงินกองทอง นางจึงทราบว่ที่แท้แล้วงูคือเทวดาแปลงกายมา

ยังมีแม่เฒ่าฐานะดีแต่โลภมากกับลูกสาว ๒ คน ได้ยินว่าแม่เฒ่าคนชื้อมั่งคั่งร่ำรวยเพราะยกลูกสาวให้งู นางจึงจัดแจงตกแต่งลูกสาวกับงูใหญ่ตัวหนึ่ง ลูกสาวหวาดกลัวมาก แต่ก็ยอมตามใจแม่

พอถึงกลางคืน ลูกสาวแม่เฒ่าคนโลกิก็ร้องขึ้น “แม่จ๋า งูเลื้อยมาถึงขาหนูแล้ว” ตกตึก เธอก็ร้องอีกว่า “แม่จ๋า งูเลื้อยมาถึงเอวหนูแล้ว” พอใกล้รุ่ง เธอก็ส่งเสียงขึ้นว่า “แม่จ๋า งูเลื้อยมาถึงคอหนูแล้ว”

พอฟ้าสาง แม่เฒ่าเปิดประตูห้องเข้าไป นางไม่พบทั้งงูใหญ่และเงินทอง นอกจากลูกสาวที่นอนตายอยู่ เพราะถูกงูกัด นางรำให้เสียใจที่ความโลภของตนเป็นเหตุให้ลูกสาวถึงแก่ชีวิต

“แม่เฒ่าคนชื่อ กับ งูเหวดา” นิทานจากเรื่องเล่า
เฒ่าลาหู่หรือมุเซอ ที่สะท้อนถึงความเชื่อในคุณค่า
ของความซื่อสัตย์และความพินาศจากความจริง เป็น
หนึ่งในนิทานจากภูเขา เรื่องเล่าที่เชื่อมหัวใจ โดยมูลนิธิ
สื่อชาวบ้าน หรือที่เรียกกันว่า “กลุ่มมะขามป้อม”
ได้เปิดพื้นที่ให้เยาวชนอาสาสมัครรักการอ่านชาติพันธุ์
สวมบทบาทเป็นทูตวัฒนธรรม ฟังเรื่องเล่าในตำนาน
จากผู้เฒ่าผู้แก่ในชนเผ่าแล้วจดบันทึก จากนั้นนำมา
เรียบเรียงเป็นเรื่องราวที่แสนสนุกและน่าประทับใจ
สะท้อนถึงแก่นชาติพันธุ์ตนเอง อีกทั้งบรรจงสร้างสรรค์
ภาพประกอบตามจินตนาการอย่างไม่จำกัดรูปแบบ เช่น
เทคนิคภาพพิมพ์โดยการแกะสลักไม้ การประดิษฐ์หุ่น
จากสิ่งของรอบตัว เช่น ข้าวของเครื่องใช้ พิษพรธ
ธรรมชาติ จนเป็นหนังสือนิทานทำมือที่ถักทอขึ้นมา
จากความอ่อนโยนและเข้าใจเพื่อนมนุษย์

เบื้องหลังกว่าจะมาเป็นหนังสือชุดนิทานจากภูเขา
กลุ่มมะขามป้อม เชียงดาวแทบนำดาริน เพราะในโลก
ของกลุ่มชาติพันธุ์ในเชียงดาว หนังสือเป็นเรื่องของ
ชนชั้นสูง การจับดินสอด หยิบกระดาษมาเขียน มาวาดภาพ
เป็นเรื่องของคนมีการศึกษา ไม่ใช่ของพวกเขา ไม่มี
สิ่งใดที่เชื่อมโยงกับพวกเขาได้เลย ดังนั้นเรื่องการทำ
หนังสือยิ่งดูห่างไกลความเป็นจริงเสียเหลือเกิน

“ถ้าเอาเชียงดาว เป็นอำเภอที่มีความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรมมาก แล้วเราก็คิดว่ามันงดงาม แต่ว่า
บางครั้งความต่างภาษา ความต่างวัฒนธรรมมันนำไป
สู่ความไม่เข้าใจกัน และบางครั้งกลายเป็นอคติที่นำไป
สู่การเลือกปฏิบัติ แล้วเราก็คิดว่าอคติเหล่านี้หายไป

หายไปเลยจากการรู้จักกัน แล้วเราก็คิดว่าเราเลือกใช้
เครื่องมือหนังสือนิทานจากภูเขา เชื่อมหัวใจทุกคนให้
รู้จักกัน

ปู่ ย่า ตา ยายเล่าเรื่องต่างๆ ให้เด็กฟัง ถึงขนาด
จุดเทียนเล่าเรื่องกันเลยนะ ทั้งที่ตนเองก็ยังไม่เข้าใจ
ว่าจะเอาไปทำอะไร จะทำออกมาได้อย่างไร แต่เมื่อ
มันสำเร็จขึ้นมาจริงๆ ก็มาอ่านกันทั้งหมู่บ้าน เรียกว่า
รวมกันอ่าน อ่านให้กันฟัง เต็มไปด้วยเสียงหัวเราะ
รอยยิ้ม มันอบอุ่นซะเหลือเกิน แน่نونว่าสิ่งที่เกิดขึ้น
มันไม่ถึงขนาดเปลี่ยนโลกใบนี้ แต่มันเปลี่ยนแปลง
ตัวตนข้างในของทุกคนที่นี่ เปลี่ยนวิถีคิด วิถีมองโลก
เราเท่าเทียมกัน โลกของการอ่าน ตัวหนังสือเป็นของ
ทุกคน ไม่มีแบ่งแยก ไม่มีหนังสือของฉันสวยกว่า
ของเธอ ลายมือเธอสวยกว่าฉัน ทั้งหมดนี้ ถ้าใช้คำพูด
สวยๆ ก็จะเป็นเม리트พันธุ์ที่ออกมาอยู่ในหัวใจ
ของคน”

สุรารักษ์ ใจวุฒิ

หัวหน้าโครงการอ่านยกกำลังสุข
สร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านในกลุ่มชาติพันธุ์

นิทานจากภูเขาของทุกคน
ที่เชียงดาว เต็มไปด้วยชีวิตชีวา
ปลายทางนั้น นอกจากจะได้
นิทานทำมือที่แสนภูมิใจ ตัว
อักษรยังเชื่อมรอยหัวใจผู้คนไว้
ด้วยกัน แบบที่ไม่มีคำว่าพวกเขา
มีแต่พวกเรา

๑

ตั้งหนังสือ ในบ้านเด็ก พลังเล็กๆ เปลี่ยนเมือง

ที่อำเภอเอราวัณ จ.เลย
๕๗๐ กิโลเมตร/จากกรุงเทพฯ นคร

“น้องเอฟ” ด.ช. ชัยพิทักษ์ บ้านทอง ไนวัย ๑๐ ขวบ ไม่ต่างจากเด็กทั่วไป ที่หลังเลิกเรียนและวันหยุดจะหายไปร้านเกมตลอดทั้งวัน จนวันหนึ่งได้เจอกับพี่ๆ อาสาสมัครรักการอ่าน กลุ่มก่อการดี จังหวัดเลย พี่ๆ ได้ชักชวนให้น้องเอฟลองใช้เวลาไปกับหนังสือมากมาย ที่ห้องสมุดชุมชน เล่มแล้ว เล่มเล่าที่ตรงใจเด็กน้อย จนเขาเกิดความคิดว่า จะดีแค่ไหนถ้าพ่อได้อ่านหนังสือเหล่านี้ด้วย นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นของช่วงเวลาดีๆ อันแสนอบอุ่น วันแล้ววันเล่าระหว่างพ่อกับลูกชาย

ในห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ เด็กชายวัย ๑๐ ปี กำลังอ่านหนังสือให้พ่อที่นอนป่วยเป็นอัมพาตมานานกว่า ๕ ปี ฟังด้วยความเชื่อมั่นว่า โลกของการอ่านจะเติมความสุข คลายความเหนื่อยล้าในชีวิตให้กับพ่อได้ แววดตาของพ่อที่มองมายังลูกชายคนเล็กนั้นเต็มไปด้วยความรัก เป็นประกายที่ประทับอยู่ในหัวใจของน้องเอฟ แม้ว่าวันนี้พ่อจะได้จากเขาไปอย่างไม่มีวันกลับ

หลังจากเหตุการณ์นี้ น้องเอฟ ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วม “โครงการตู้หนังสือในบ้านเด็ก มูลนิธิเด็ก” วันนี้บ้านหลังเล็กของเขาจึงกลายเป็นโลกทั้งใบของเด็กๆ ในหมู่บ้าน เพราะเต็มไปด้วยหนังสือที่ทำให้พวกเขาเดินทางไปที่ไหนก็ได้ตามแต่ตัวหนังสือจะพาไปด้วยจินตนาการอันบรรเจิด

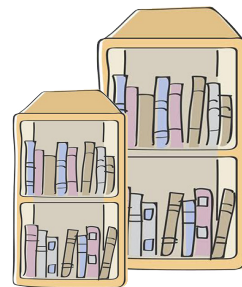
วันนี้น้องเอฟได้รับเลือกจากเพื่อนๆ เป็นประธานนักเรียนและแกนนำส่งเสริมการอ่านของตำบล ทั้งยังช่วยสอนอ่านหนังสือและการบ้านให้กับเพื่อนๆ ที่ยังอ่านเขียนไม่คล่องอีกด้วย

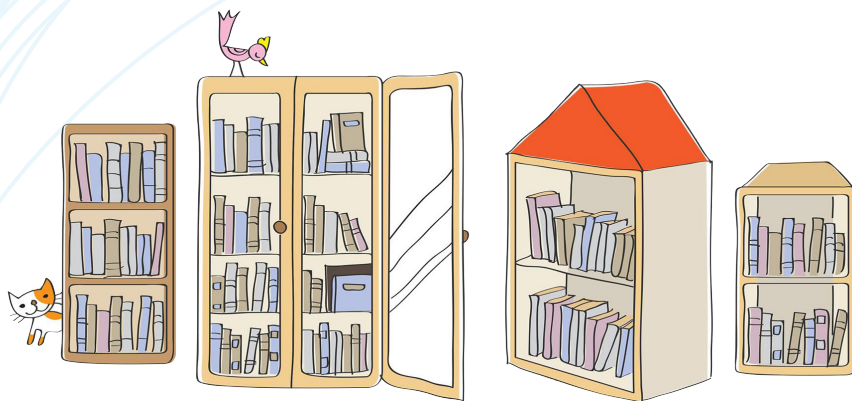
ที่ชายแดนใต้ จ.ปัตตานี
๑๑๕๕ ติโลเมตร/จากกรุงเทพฯ นคร
จดหมายจาก ด.จ. นุศ'อาลีซ่า แวญูใช้๊ะ

“หนูภูมิใจมากที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการแบ่งปันหนังสือให้เพื่อนๆ อ่าน บ้านหนูเป็นชุมชนเล็กๆ ที่อยู่ในอำเภอเมืองปัตตานี หลังเลิกเรียนจะมีเพื่อนๆ และเด็กๆ มาอ่านหนังสือที่บ้าน บางคนมานั่งทำการบ้านและอ่านหนังสือไปด้วย เด็กโตจะอ่านนิทานให้เด็กเล็กฟัง และบางวัน ปู่ย่า ตา ยาย ที่อยู่บ้านใกล้ๆ จะมาเล่านิทานเก่าๆ ให้เด็กๆ ฟัง

หนังสือบางเล่มที่หนูอ่านไปนั้น บางครั้งหนูคิดว่าหนูเป็นตัวละครนั้นจริงๆ เมื่อก่อนหนูไม่กล้าพูดภาษาไทย กลัวพูดผิดและเพี้ยน กลัวโดนเพื่อนล้อ หลังจากทีหนูได้อ่านหนังสือมากขึ้น ทำให้หนูมีความกล้าที่จะพูดภาษาไทย ตอนนี้หนูเขียนหนังสือได้ถูกต้องด้วยคะ ไม่เขียนผิดเหมือนเมื่อก่อน

ที่บ้านหนูเป็นครอบครัวใหญ่ มีพ่อ แม่ ตา ยาย และน้ำๆ ทุกๆ คนส่งเสริมและสนับสนุนกับกิจกรรมที่หนูทำเพื่อนๆ ที่โรงเรียนยืมหนังสือกลับไปอ่านที่บ้าน ทำให้คุณครูเข้ามาคุยกับหนูว่า เอาหนังสือที่ไหน ให้เพื่อนยืม หนูเลยเล่าให้ฟังว่า ได้รับจาก แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน และสถาบันการรุดไทย มูลนิธิเด็ก คุณครูเลยให้เพิ่มมาจำนวนหนึ่งเพื่อจะให้หนู ได้มีหนังสือมาให้เพื่อนๆ ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ตอนนี้น้หนูมีความสุขมาก นอกจากอ่านหนังสือแล้ว หนูชอบวาดรูปมาก ส่วนใหญ่หนูจะวาดรูปที่อยู่ในหนังสือ หนูฝึกฝนมาตลอด จนหนูสามารถวาดรูปได้ หนูอยากให้มีโครงการดีๆ อย่างนี้ตลอดไปนะคะ”

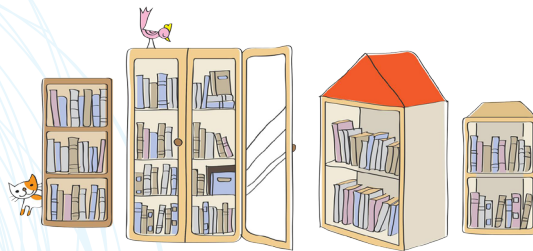
ที่อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี
๑๕๙ กิโลเมตร/ จากกรุงเทพฯ นคร

“แต่ก่อนไม่มีหนังสือดีๆให้อ่าน ผมต้องหาเศษกระดาษมาอ่าน ” ด.ช. ศุภณัฐ ยิ้มเลี้ยง

ใครจะเชื่อว่า ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง ๑๕๙ กิโลเมตร หนังสือเด็กดีๆ มีคุณภาพแทบจะหาอ่านไม่ได้ อำเภอเลาขวัญนั้นติดอันดับอำเภอที่ยากจนอันดับต้นๆ ของประเทศ ได้รับสมญาว่าอีสานกาญจนบุรี เพราะแห้งแล้งไม่แพ้พื้นที่อีสานเลย ฝนตกน้อยมาก แดดเป็นพื้นที่ที่ไม่เก็บกักน้ำ เด็กๆ ส่วนใหญ่อยู่กับปู่ย่าตายายเพราะพ่อแม่ต้องไปทำงานในเมือง

วันนี้ความสุขของเด็กๆ ในพื้นที่อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ถูกเติมเต็มด้วยโลกของการอ่าน หนังสือมากมายถูกส่งต่อมายังที่นี่ เพื่อกระจายไปตามบ้านเด็กยากจนที่เข้าร่วมโครงการตู้หนังสือในบ้านเด็ก มูลนิธิเด็ก

ด.ญ. มุก อายุ ๑๑ ปี อ่านแล้ว ๑๕ เล่ม ชอบมาก คือ หอมเสม คนดี ๔ แผ่นดิน เพราะเป็นเรื่องที่คุณหมอช่วยผู้คนมากมาย มีเพื่อนๆ ๑๐ กว่าคน มานั่งอ่านพ่อของ ด.ญ. มุกเห็นเด็กๆ มาอ่านหนังสือจึงจัดพื้นที่ให้เด็กนั่งล้อมวงอ่านกันให้สบายใจ

ด.ญ.เอ๋ย อายุ ๑๒ ปี อ่านแล้ว ๔๐ เล่ม ชอบหนังสืออีสปในสวน เพราะเป็นเรื่องที่เล่าถึงการให้อภัยและสามัคคี น้องเอ๋ยบอกว่า จะจัดเวลาอ่านหลังจากที่เตรียมอาหารมือเข้าให้แม่เสร็จ พอแม่ไปทำงานในไร่ ก็มานั่งอ่านหนังสือ เมื่อก่อนไม่มีตู้หนังสือ ก็จะไปคุยกับเพื่อนในวัยเดียวกัน ตอนนั้นเลยชวนเพื่อนมาอ่านด้วยกัน

๓ เรื่องราวจาก ๓ พื้นที่ ทำให้เราได้เห็นพลังของเยาวชนนักอ่านได้สร้างความเปลี่ยนแปลงขึ้นมากมาย ไม่ใช่เพียงแค่กับเพื่อนตัวน้อยวัยเดียวกันเท่านั้น ยังสร้างแรงกระเพื่อมไปถึงผู้ใหญ่ ครอบครัว ชุมชน และสังคมอีกด้วย

หากเปิดโอกาสให้หนังสือดีถึงมือเด็กๆ การเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้นได้

และนี่คือมหัศจรรย์จากตู้หนังสือในบ้านเด็ก

๕๔

ปั่น ปั่นปัญญา

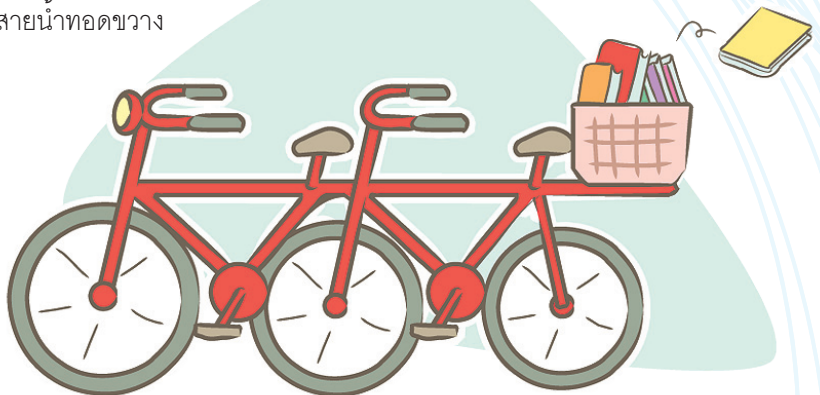
ใน โลกที่พรั่งพรูไปด้วยความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์ มีพาหนะมากมายที่บรรทุกหนังสือให้เดินทางไปหานักอ่าน นับตั้งแต่รถ เรือ รถไฟ คาราวานม้า ลา อูฐ หรือแม้แต่เจ้าข้างตัวโต ที่แปลงโฉมเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่

จนมาถึงยุคที่เจ้าหลังอ่านสองล้อกลายเป็นที่นิยม นอกจากจะแบกความหวังดีและเป็นมิตรต่อโลกใบนี้แล้ว มันยังทำหน้าที่ขนหนังสือไปหาคนอ่านด้วย

เส้นทางของตัวอักษรทอดยาวให้สองล้อคู่ใจเล่นไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด บันไปทุกที่แม้จะมีสายนำทอดขวางก็ยังสามารถไปได้แบบไม่มีถอย

เพราะจักรยาน และโลกของการอ่านที่บันดลใจ ย้อนกลับไปเมื่อคราวน้ำท่วมใหญ่เมื่อปี ๒๕๕๔ มีขบวนการนักปั่นน้องเหล็กกว่า ๓๐๐ คัน รวมตัวกันเพื่อใช้เจ้าจักรยานคู่ใจช่วยเหลือคนไทยด้วยกัน โดยเริ่มต้นจากคำถามที่ว่าอะไรจำเป็นต่อผู้ประสบภัยอีก นอกจากเครื่องอุปโภค บริโภค ที่พักพิงอาศัย คำตอบอันดับต้นๆ ก็คือ หนังสือดีๆ นั่นเอง เพราะเป็นทั้งอาหารสมองและยารักษาจิตใจได้ นี่เองจึงเป็นที่มาของแนวคิดการรับบริจาคหนังสือเพื่อกระจายไปสู่พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วม

พวกเขาได้รับบริจาคหนังสือผ่านเฟสบุ๊กของกลุ่มคนเล็กๆ เพียง ๒๐-๓๐ คน จากนั้นก็ค่อยๆ ขยายเครือข่ายไปในกลุ่มคนรักจักรยานทำให้มีช่องทางร่วมด้วยช่วยกันมากขึ้น จนต่อยอดเป็นโครงการ บันรัก ด้วยความรู้

หลังน้ำลด น้ำใจก็ยิ่งผุดขึ้นมาไม่ขาดสาย แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ยังคงขยายแนวคิด และขยายเครือข่าย พัฒนาสู่โครงการ บัณฑิตปัญญา รวมถึงพี่น้อง บัณฑิต ทั้งรุ่นใหญ่ รุ่นเล็ก บรรทุกหนังสือดีๆ ใส่หลังอ่าน มาแบ่งปัน ให้ชุมชนที่ขาดโอกาสทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

געเช่นการเดินทางของนักปั่นแห่งเมืองระนอง กว่า ๓๐๐ ชีวิต ที่ช่วยกันนำหนังสือดี มีคุณภาพข้ามทะเลไปให้เด็ก ๆ ที่โรงเรียนบ้านเกาะพยามได้อ่าน

ประมาณ ๕๕ นาที จากท่าเรือระนองมุ่งไปสู่เกาะพยาม ค่อย ๆ ปรากฏน้ำทะเลสีน้ำเงินเข้ม เปล่งประกายเจิดจ้าไม่ต่างจากน้ำใจของเหล่านักปั่น เพียงสองล้อ สัมผัสผืนทรายสีขาวละมุน ก็มุ่งหน้าไปยังโรงเรียนบ้านเกาะพยามทันที ใจของพวกเขาไปถึงจุดหมายมานานแล้ว

เด็ก ๆ จากโรงเรียนบ้านเกาะพยามกว่า ๑๐๐ คน ต่างรอยคอดคาราวานสองล้อที่บรรทุกหนังสือมาให้พวกเขาอย่างใจจดใจจ่อ ในที่สุดก็ถึงปลายทาง

“แววตา ของเด็ก ๆ คิดตาเราจนถึงวันนี้ เป็นแววตาที่เต็มไปด้วยความหวัง พวกเขามีความสุขมาก คือเราไม่คิดว่าเด็ก ๆ จะตั้งหน้าตั้งตารอพวกเรา ต้องเรียกว่าอย่างใจจดใจจ่อ พอได้หนังสือไป เขาเปิดอ่านเลย นั่งอ่านอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่ม”

หทัยกานต์ นงคินวล

ผู้ช่วยผู้ประสานงาน

กลุ่มปั่น กิ๊น เที้ยว จังหวัดระนอง

เป็นครั้งที่สองแล้วที่กลุ่ม บัณฑิต กิ๊น เที้ยว บรรทุกหนังสือที่เต็มไปด้วยความฝันและจินตนาการมาฝากเด็ก ๆ เรื่องระดมพลนักปั่นนั้นไม่ยากเลย มีข้อแม้ว่าแต่ละคนต้องนำหนังสือเด็กมีคุณภาพมาลงทะเบียนด้วย หวังคนไม่ได้มาแค่หนึ่งเล่ม แต่มาเป็นชุดกันเลยทีเดียว

“เรามองว่า การปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพ ใคร ๆ ก็ปั่นได้ แต่ถ้าเราเติมกิจกรรมดีๆ เพื่อสังคมเข้าไปด้วย มันได้ทั้งมิตรภาพและหัวใจเบิกบานที่ได้ช่วยเหลือคนอื่น ๆ โดยเฉพาะ การมอบหนังสือเหมือนเราให้อาหารทางปัญญา พุดง่าย ๆ เราไม่ได้ให้ปลา แต่เราให้อาหารในการหาปลา มันเป็นกิจกรรมที่สุขทั้งผู้ให้และผู้รับ”

มุมหนึ่งของห้องสมุดเล็กๆ ของโรงเรียนบ้านเกาะพยาม “มิว” เด็กหญิงมอร์แกนวัย ๑๓ ปีกับเพื่อน ๆ กำลังนั่งวาดภาพ “นางฟ้า” ในจินตนาการของเธอ หลังจากชวนกันอ่านนิทานเล่มโปรด ตั้งแต่มีนิทานจากพี่ ๆ กลุ่ม บัณฑิต กิ๊น เที้ยวมาให้อ่านมากขึ้น มิวและเพื่อน ๆ มอร์แกน มักจะใช้เวลาในห้องสมุดของโรงเรียนเป็นประจำ เพราะโลกของการอ่านทำให้พวกเขาได้มองโลกไกลไปจากเส้นขอบฟ้าและท้องทะเลที่เห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

และนี่คือคำตอบว่า ทำไมบนหลังอ่านของนักปั่น ถึงได้แบกหนังสือบรรจุแน่นไว้มากมายขนาดนั้น

วรสรรณก เปาะอิเตตาโอะ อ่านเพื่อสันติภาพ

๖

“คุณ ป้าสาวโสดคนหนึ่ง ได้ขอหลานสาวที่กำพร้าแม่มาเลี้ยงตั้งแต่แรกเกิด ป้าเลี้ยงดูและรักหลานเหมือนลูกแท้ๆ เธอเรียกแทนตัวเองว่าป้ามาตลอด จนกระทั่งวันหนึ่งที่โรงเรียนให้พาคุณแม่ไปร่วมงาน

พวกเพื่อนๆ ชุมมือ “แม่” มาทุกคนเลย แต่หนูไม่มี “แม่” ให้ไหว หลานสาวพูดกับป้าด้วยน้ำเสียงน้อยใจ

ป้าก็ไม่เคยมี “ลูก” มาไหว วันแม่เหมือนกันรู้ไหม... แม่... อาจไม่ได้หมายถึงแค่คนให้กำเนิดเท่านั้น แต่อาจเป็นคนที่รักและมอบสิ่งดีๆ ให้ลูกตลอดไป ป้าก็เป็น “แม่” คนนั้นได้เหมือนกันนะลูก หลานสาวโผล่เข้ากอดป้าทั้งน้ำตา และเรียกป้าว่าแม่เป็นครั้งแรก แม่.... แม่จ๋า”

“ขอให้พลังจงอยู่กับลูก”
ตอน แม่ที่ไม่มีวันแม่

นี่คือตัวอย่างของหนังสือที่ ชมฟู-วรรณกนก เปาะอิเตตาโอะ ใช้เป็นเครื่องมือช่วยบรรเทาความเจ็บปวดในหัวใจของเด็กๆ ที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นนิทานที่ใช้ในงานเยียวยาของลูกหญิงมากที่สุด เพราะในกลุ่มลูกหญิงจะดูแลเด็กๆ ที่สูญเสียคุณพ่อคุณแม่จากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ เมื่อถึงช่วงวันพ่อวันแม่ของทุกๆ ปี พวกเขาจะจัดกิจกรรมเขียนจดหมายถึงดวงดาว เพื่อให้เด็กๆ เขียนถึงคุณพ่อคุณแม่ที่เป็นเทวดา นางฟ้าอยู่บนสวรรค์ ถึงแม้เขาไม่มีคุณพ่อคุณแม่อยู่ตรงนี้ แต่สามารถส่งใจไปให้คุณพ่อคุณแม่บนสวรรค์ได้ตลอดเวลา แม้อาจจับต้องไม่ได้ แต่เรามีเขาอยู่ในใจได้

ต้องใช้ความกล้าหาญและเสียสละมากมาย ที่จะกล้ายื่นหยัดปกป้องและดูแลเด็กๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งๆ ที่ตัวเองก็เป็นหนึ่งในผู้สูญเสียเช่นเดียวกัน ชมพู่ สูญเสียญาติพี่น้องไปแล้วถึง ๔ คน จากเหตุการณ์ความไม่สงบ แม้ครอบครัวของเธอจะถูกต้อนให้จมนมด้วยความสูญเสียชีวิตและเลือดเนื้อ แต่ชมพู่ไม่เคยยอมแพ้ เธอเชื่อว่า ตัวหนังสือจะเยียวยาหัวใจของเด็กๆ โลกของการอ่านจะเปลี่ยนชีวิตของพี่น้องสามจังหวัดชายแดนใต้ได้

ชมพู่มีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่ยังเด็ก แม้จะเป็นเด็กที่เรียนดีแต่ก็มีความคิดว่า หนังสือเรียนนั้นน่าเบื่อ เธอจึงคิดหาหนังสือประเภทอื่นมาอ่านและแบ่งปันกับเพื่อนๆ ก็เลยอาสาไปเป็นผู้ดูแลห้องสมุดโรงเรียน ทุกครั้งที่มีโอกาสได้เข้าเมือง ชมพู่จะเจียดเงินค่าขนมบางส่วนของตัวเองไปซื้อหนังสือดีๆ ห้องสมุดโรงเรียนจึงมีหนังสือใหม่จากชมพู่มาวางเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งยังจัดห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่น่านั่งมากขึ้น และเชิญชวนเพื่อนๆ ให้มาอ่านหนังสือ มาพบปะพูดคุยกันในช่วงพักกลางวันอีกด้วย

ความรักการอ่านที่มีมาแต่เด็กนี้เองที่ทำให้ชมพู่เรียนรู้งานด้านการเยียวยาได้เร็ว เธอศึกษาเรื่องงานเยียวยาจากการอ่าน ในช่วงเริ่มต้นก็ยังมีหนังสือประเภทนี้ไม่มากนัก อาศัยอ่านตามเว็บไซต์บ้าง ศึกษาจากกรณีที่คล้ายกันบ้าง เช่น การเยียวยาผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบรุนแรง แล้วก็นำมาปรับใช้กับเด็กๆ ในกลุ่มลูกเหรียงที่เธอพยายามปลุกฝังนิสัยรักการอ่านนี้ให้กับเด็กๆ เช่นกัน

นับว่าเป็นความพยายามที่ไม่ไร้พลัง เพราะในยามที่ต้องสูญเสียคนสำคัญในชีวิตไปจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เด็กๆ ในบ้านลูกเหรียงก็ได้ขบคิดดีๆ จากหนังสือเล่มแล้วเล่มเล่า ที่ประทับใจระคนหัวใจของพวกเขาเอาไว้ ยิ่งทำให้ตระหนักได้ว่า หนังสือเป็นเพื่อนแท้และเป็นครูที่ดีให้กับพวกเขาได้

เด็กๆ ที่เข้าสู่กระบวนการเยียวยาของกลุ่มลูกเหรียง มีทั้งเด็กที่สูญเสียพ่อแม่ไปในเหตุการณ์ความไม่สงบ บางคนพ่อถูกยิง บางคนแม่ถูกระเบิด บางคนพ่อถูกอุ้มหายตัวไป และเด็กๆ ที่สูญเสียเหล่านี้ก็มีอาการหลายแบบ บางคนเก็บตัว บางคนร้องไห้ตลอดเวลา

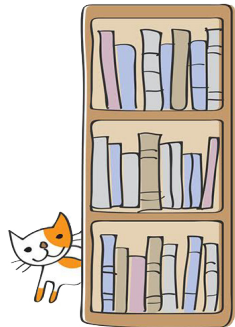

บางคนไม่คุย ไม่กินข้าว บางคนอาจดูจำเริญแต่ก็ไม่อาจรู้ได้ว่า ลึกลงไปในใจนั้นเด็กเหล่านั้นแบกรับความรู้สึกอะไรไว้บ้าง ทั้งหมดนี้ทำให้การทำงานของกลุ่มลูกเหวี่ยงไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เลย

ชมพู่จัดให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสพบกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิด แบ่งปันความรู้สึกเป็นประจำทุกเดือน และได้พบว่า เด็กหลายคนเปลี่ยนความคิดและทัศนคติหลายอย่างจากการอ่านหนังสือ พวกเขาเชื่อเหลือเกินว่า หนังสือมีความสำคัญต่อการพัฒนาหรือสร้างความสำเร็จในหน้าที่ เพราะหนังสือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้คนเข้าใจกัน

ในวันนี้ ชมพู่ก็ยังคงทำหน้าที่ช่วยเหลือเด็ก ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไปอย่างเสียสละ ด้วยความหวังที่ว่า สักวันหนึ่งสถานการณ์จะดีขึ้น จนถึงวันที่หนังสือของพวกเขาจะไม่เปื้อนหยดน้ำตาอีกต่อไป

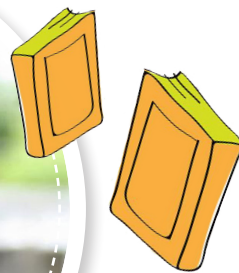
จากลูกจิ้งพ้อ ให้หนังสือปล้ำครองหัวใจ

“น้องยีเป็นเด็กกตัญญูที่เรียนอยู่ ป.๕ ของโรงเรียนบ้านกาหลง ที่ต้องเจ็บปวดหัวใจเพราะพ่อของเธอพิการจากการถูกลอบยิงจากเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ชายแดนใต้ และตกอยู่ในภาวะซึมเศร้าอย่างรุนแรง เพราะทำใจไม่ได้ที่ต้องมาอยู่ในสภาพล้มหมอนนอนเสื่อ เธอจึงคิดหาทางประคับประคองหัวใจให้พ่อของเธอ คนเดิมกลับคืนมา .....

เข้าวันหนึ่ง แสงแห่งความหวังก็จุดประกายขึ้นที่ห้องสมุดของโรงเรียนซึ่งกลุ่มลูกเหวี่ยงไปทำโครงการส่งเสริมการอ่าน เธอคิดว่าโลกของหนังสือจะช่วยเยียวยาหัวใจพ่อได้ จึงขอคำแนะนำจากกลุ่มลูกเหวี่ยง ทำให้น้องยีมีหนังสือดีๆ กลับบ้านไปให้พ่ออ่าน ทั้งเรื่องของการสร้างกำลังใจ พัฒนาชีวิต ออกกำลังกาย หรือแม้แต่วรรณกรรมดีๆ ปลอดภัยจิตใจ ทำให้มีเรื่องคุยกับพ่อทุกวัน เพราะหนังสือเล่มไหนที่พ่ออ่านแล้ว น้องยีก็จะเอามาอ่านต่อ ทุกวันนี้พ่อบอกว่าน้องยีเหมือนเพื่อน ที่คอยอยู่เคียงข้าง พุดคุย คุณพ่อเริ่มยิ้ม และเปิดตัวเองคุยกับคนอื่น ๆ มากขึ้น”

จรัญ มาลัยกุล ลุงกล้วยแขก พลิกชีวิต

๗

จาก ลูกชานาที่พลิกชีวิตด้วยตัวหนังสือบน
ถุงกล้วยแขก นี่คือนชีวิตที่เติมไปด้วยพลังของจรัญ
มาลัยกุล ตันคิดโครงการ “อ่านสร้างชาติ” มูลนิธิ
กระเจงกา ผู้จุดไฟความคิดและเติมความฝันให้กับผู้คนที่
ขาดโอกาสในการเข้าถึงหนังสือดี

ในสมัยที่ยังเป็นเด็กนั้น โอกาสสำหรับลูกชานา
แห่งปากน้ำโพที่อยู่ห่างไกลความเจริญ การจะได้
ศึกษาเล่าเรียนเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง เหตุการณ์ที่สร้าง
ความสะเทือนใจอย่างมาก คือการที่เขาและพี่น้องอยาก
ทานขนมมากที่สุด แต่ที่บ้านไม่มีเงินจะซื้อให้ “พ่อ”
จึงเปลี่ยนสถานะจากผู้ปกครองมาเป็นผู้ช่วยเหลือ
โดยเลือกรับจ้างทำอาหารที่บ้านเป็นแหล่งอาหาร
และขนมสำหรับลูก

ด้วยความทุกข์ทนจากความยากจน ทำให้จรัญ
ในวัยเด็ก เผ่าครุ่นคิดว่า มีสิ่งใดที่จะช่วยปลดปล่อย
ความทุกข์ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวเขาได้บ้าง ใครจะเชื่อ
ว่า “ลุงกล้วยแขกเพียงหนึ่งใบ” จะนำพาปาฏิหาริย์มาสู่
ชีวิตของเด็กน้อยคนนึ่ง และเปลี่ยนความคิดของเขาให้
สร้างสิ่งที่ตั้งตามให้กับสังคมได้อย่างยิ่งใหญ่

เด็กชายจรัญในขณะนั้น ได้อ่านบทความมากมาย
บนถุงกล้วยแขกที่ติดมือพามาจากตัวอำเภอด้วยความ
บังเอิญ เขาพลิกอ่านถุงกระดาษใบเล็กๆ ใบนั้น
ซ้ำแล้วซ้ำเล่า บทความจากหนังสือพิมพ์ที่นำมาใช้
พับถุงกล้วยแขกกล่าวถึงที่มาที่ไปของประเทศ “อิรัก
อิหร่าน” ได้อย่างน่าสนใจ และนั่นเป็นครั้งแรกที่มนต์
เสน่ห์ของตัวอักษรได้เข้ามายึดพื้นที่ในจิตใจของเขา

ลุงกล้วยแขกใบนั้นพาจรัญให้รู้จักกับโลกใบใหม่โลก
ที่เขาเชื่อว่าจะปลดพันธนาการแห่งความทุกข์ทน
ที่เกิดขึ้นกับเขาและครอบครัวได้ นั่นคือ... โลกของ
การอ่าน

หลังจากวันนั้น เขาอ่านทุกอย่างที่อยากรู้ และ
ศึกษาทุกอย่างที่อยากเห็น ความอยากรู้ ทำให้เขา
ต้องออกเดินทางค้นหา จึงตัดสินใจเข้ามาขายแรงงาน
ในเมืองกรุงเหมือนพี่น้องต่างจังหวัดทั่วไป เริ่มตั้งแต่เป็น

กรรมกรก่อสร้าง เด็กเสิร์ฟ หนุ่มโรงงานปลากะปอง พนักงานรักษาความปลอดภัย แต่เขาก็กังไม่ได้ละทิ้งจิตวิญญาณของการใฝ่รู้ จึงได้สมัครเรียนการศึกษานอกโรงเรียนในระหว่างทำงานจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และหลังจากนั้นก็สมัครเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่นี่เป็นสถานที่ที่เปลี่ยนชีวิตของเขาอย่างแท้จริง “จรัญ มาลัยกุล” สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มวรรณศิลป์ของมหาวิทยาลัย ที่นี่เขาได้อ่านหนังสือหลายเล่มที่เขาไม่มีโอกาสได้อ่าน และได้ตั้งเป้ากับเพื่อนไว้ว่า จะต้องอ่านหนังสือให้ได้ ๓๐๐ เล่มใน ๑ ปี ซึ่งเขาและเพื่อนๆ ก็สามารถทำได้ เส้นทางชีวิตของเขาทอดยาวไกลด้วยตัวหนังสือ จนได้เข้าทำงานที่มูลนิธิกระจกเงา และด้วยประสบการณ์เมื่อครั้งวัยเยาว์ ที่ตัวหนังสือเปลี่ยนชีวิตของเขา ถึงเวลาแล้วที่จะหยิบยื่นโอกาสให้กับคนอื่นบ้าง เขาจึงริเริ่ม “โครงการอ่านสร้างชาติ” รับผิดชอบและแบ่งปันหนังสือดีสู่บุคคลที่ไร้โอกาส โดยคาดหวังว่า ผู้ให้ ต้องได้เลือกในสิ่งที่ตัวเองคิดว่าดีที่สุด เป็นเวลามากกว่า ๕ ปี มีหนังสือทุกประเภทที่ได้รับบริจาคเข้ามามากกว่าล้านเล่ม ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

ที่โรงเก็บหนังสือที่เขาเรียกว่า ทุ่งนาหนังสือ คลาคลำป่าด้วยอาสาสมัครมากมายไม่เว้นแต่ละวันหลายคนมาฝึกงานในฐานะนักเรียน นักศึกษา วันเวลาผ่านไป ทุกคนเติบโตขึ้น ก็ยังกลับมาที่นี่เสมอ และชวนเพื่อนๆ มาช่วยกันมากขึ้น เมื่อปีที่ผ่านมามีเหล่าอาสาสมัครหนุ่มสาว ช่วยกันคัดแยกหนังสือเพื่อส่งต่อให้เด็ก ๆ ที่อยู่ห่างไกลและผู้ใหญ่ที่ต้องการ

อ่านมากกว่า ๑,๓๐๐ คน สามารถส่งหนังสือดีไปยังโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๓๒๖ แห่ง และส่วนหนึ่งยังนำไปจัดกิจกรรมหนังสือเล่มละบาท ที่ได้รับการตอบรับอย่างล้นหลามทุกครั้งไม่ว่าจะไปจัดงานที่ไหน

ด้วยความคิดสร้างสรรค์ของทีมงานอ่านสร้างชาติ พวกเขาเห็นโครงการการใหม่อย่าง “ตู้หนังสือเย็นๆ” ที่กลายเป็นสัญลักษณ์ของโครงการฯ ไปแล้ว นับเป็นการ re-make ตู้เย็นมาจัดสรรบันเสก เป็นตู้หนังสือเก๋ๆ พร้อมหนังสือเต็มตู้ ส่งต่อให้ตามชุมชนต่างๆ

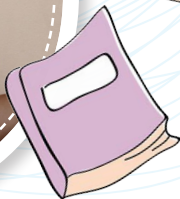
ใครจะเชื่อว่า แค่อุ๊งกิ้วแบกใบเดียวจะเปลี่ยนชีวิตผู้ชายคนหนึ่งให้หลงรักโลกการอ่านอย่างสุดจิตสุดใจ ทั้งยังเผื่อแผ่โอกาสไปถึงคนอื่น ด้วยการเปิดประตูแห่งการอ่านและหน้าต่างแห่งความคิดให้กับอีกหลายล้านคน

“ผมภูมิใจที่ได้เป็นมนุษย์เล็กๆ ที่ใช้หนทางในการดำเนินชีวิตแบบนี้ และตอนนี้ผมเชื่อว่าหนังสือจากโครงการอ่านสร้างชาติกำลังจะเปลี่ยนชีวิตของใครหลายคนเหมือนที่ผมได้รับครับ”

มีนา ดวงราษี อดีตเด็กลุ่มองช้า ที่กำลังเปลี่ยน ลูกริมทรีให้เป็น เมืองนักอ่าน

๘

เมื่อ เกือบ ๔๐ ปีที่แล้ว มีนา ดวงราษี เติบโตมาในครอบครัวที่ยากจน และเกือบเสียชีวิตตั้งแต่ยังไม่ได้ลืมตาดูโลกเพราะแม่ของเธอตัดสินใจยุติการตั้งครรภ์ แต่โชคดีที่เธอรอดมาได้ แม่เสียใจกับการตัดสินใจในครั้งนั้น และตั้งมั่นว่าจะดูแลลูกสาวเป็นอย่างดี

คืนวันผ่านไป มีนาค่อยๆ เติบโตขึ้นพร้อมกับปัญหาพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กคนอื่น เรียนช้าตามไม่ทัน

เพื่อน ไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ทั้งยังถูกโดดเดี่ยวจากกลุ่มเพื่อน แม้กระทั่งเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แล้ว ยังอุจจระราด เป็นที่น่าเวทนาสงสารในสายตาของใครต่อใคร การเรียนรู้ของมีนามีปัญหาถึงขนาดที่แม่ของเธอเขียนจดหมายบอกครูว่า ลูกสาวของแม่ขยัน ชอบอ่านหนังสือมาก แต่สติปัญญาด้อยมาแต่กำเนิด

ในความโชคร้าย ยังมีโชคดี เพราะสิ่งเดียวที่ยืดเหนี่ยวจิตใจเด็กผู้หญิงคนนี้ไว้ได้ก็คือ โลกของการอ่านนั่นเอง ด้วยความที่เธอซึมซับนิสัยรักการอ่านมาจากคุณตาที่ชอบอ่านหนังสือพิมพ์ ทำให้มีนาสนใจใคร่รู้เรื่องราวในหน้ากระดาษแผ่นใหญ่นั้น จากวันเป็นเดือน จากเดือนเป็นปี การต้องถูกโดดเดี่ยวจากเพื่อนที่โรงเรียน ไม่มีใครคบหาสมาคม มีนาใช้เวลาทั้งหมดของเธอ ในห้องสมุดเล็กๆ ที่นั่น โลกของเธอกว้างไกลสุดพรรณนา เป็นช่วงเวลาแห่งจินตนาการ ความเบิกบาน และเวลาที่เรารอหนังสือก็เป็นวิธีการฝึกสมาธิชั้นยอด เธอพบขุมทรัพย์แห่งปัญญาเข้าแล้ว เป็นสมบัติอันมีค่า ไม่มีวันที่ใครจะแย่งไปจากเธอได้

และด้วยหนังสือเล่มหนึ่งได้เปลี่ยนชีวิตของเธอไปตลอดกาล นั่นคือ **“พระคัมภีร์ไบเบิล”** ที่ทำให้เธอรู้ว่าเราทุกคนมีชีวิตอยู่ในโลกนี้เพียงสั้นๆ วันหนึ่งก็ต้องจากไป ดังนั้นควรใช้ชีวิตทุ่มเทสติปัญญา จิตวิญญาณเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับคนอื่นให้ได้มากที่สุด จึงไม่แปลกใจเลย นับตั้งแต่วันนั้น เธอใช้เวลาทุกวินาที ทำทุกวิถีทางเพื่อให้เด็กๆ ได้อ่านหนังสือดี เพราะเธอเชื่ออย่าง

สุดจิตสุดใจว่า ไม่ว่าเราจะเป็นใคร มีรากเหง้าจากไหน
โลกการอ่านจะเปลี่ยนให้เราเป็นคนมีคุณภาพได้

ทุกวันนี้ มีนา ดวงราษี ในฐานะประธานมูลนิธิ
สุขภาพชุมชน เปิดบ้านทำงานอย่างไม่มีวันหยุด
ทุกกิโลเมตรที่ออกเดินทาง ก็เพื่อรณรงค์ให้ควารู้ว่า
แม่ต้องอ่านหนังสือให้ลูกฟังตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์
ผลักดันให้เกิดสวัสดิการหนังสือเด็กแรกเกิด ด้วยการ
พูดคุย โน้มน้าวให้ความรู้ สร้างความเข้าใจกับทุก
ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เพื่อเด็กทุกคนจะได้รับ
หนังสือเล่มแรกในชีวิตเป็นของขวัญเมื่อพวกเขาและ
เธอลืมตาดูโลก

เพราะถือคติทำงานไม่มีวันหยุด สุดสัปดาห์เธอ
ยังเปิดลานเรียนรู้และธนาคารหนังสือ ซึ่งเป็นจุดรับ-
แลกเปลี่ยนหนังสือขวนกันอ่านของชาวบ้านในชุมชน
เป็นธนาคารร่ำรวยความรู้ที่คึกคักตลอดวัน มีทั้ง
การ์ตูน นิตยสาร เรื่องสั้น วรรณกรรม ฯลฯ เป็นหนังสือ
สำหรับคนทุกเพศ ทุกวัย ใครจะมาร่วมบริจาคหนังสือ
หรือเงินก็ได้ เมื่อได้เงินมา ทีมงานก็จะนำไปซื้อนิทาน

คุณภาพดีสำหรับทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับ
เด็กน้อยในชุมชนต่อไป ไม่เพียงแลกเปลี่ยนหนังสือ
ชาวบ้านที่นี่ยังชอบหนังสือที่ขอบมาพูดคุย มาแลกเปลี่ยน
ประเด็นจากการอ่าน แถมยั่งยืนานวัน ขาประจำ
ก็ขยายวงมากขึ้นเรื่อย ๆ

วันนี้ผู้หญิงตัวเล็ก ๆ อย่าง มีนา ดวงราษี กำลัง
ค่อย ๆ เปลี่ยนเมืองสุรินทร์ให้เป็นเมืองนักอ่าน ด้วย
สติปัญญาที่ถูกลับให้แหลมคม ด้วยหัวใจแห่งจิตอาสา
ที่พรั่งพรูอยู่ภายใน ทั้งหมดนี้เพิ่มพูนอยู่เสมอ เพราะ
โลกของการอ่านที่เธอไม่เคยหันหลังให้มาตลอดชีวิต

มีนา มักเล่าให้ใครต่อใครฟังว่า

“การอ่านมันทำให้คนเป็นคนมากขึ้น การอ่าน
คือความมหัศจรรย์จริง ๆ เพราะมีแค่ความรู้ที่ได้
เท่านั้น การอ่านยังสามารถเยียวยาชีวิตและจิตวิญญาณ
ของคน ๆ หนึ่งให้ได้กลับเข้ามาสู่วิถีที่ควรจะเป็น และ
ส่งต่อความรู้ ความคิด และการให้ไปยังผู้อื่นอีกด้วย
และสำคัญที่สุดคือครอบครัว ที่จะเป็จุดเริ่มต้นพื้นฐาน
ในการส่งเสริมการอ่านที่สำคัญสำหรับเยาวชน”

๗

มหัศจรรย์ การอ่าน ที่เมืองยโสธร

นี่คือเรื่องราวของ น้องแพนเค้ก หนึ่งในความสำเร็จ จากความร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน คำ ตำบลรักการอ่าน แห่งจังหวัดยโสธร น้องแพนเค้กเติบโตมาในครอบครัว ที่ทั้งแม่และพ่อต่างก็เป็นใบ้ แต่สามารถสอนให้ลูก อ่านหนังสือได้ด้วยความช่วยเหลือของเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่ผลัดเปลี่ยนกันมาอ่านหนังสือให้ฟังเป็นประจำ จนวันนี้เด็กน้อยวัย ๗ ปี ไม่เพียงกลายเป็นหนอนหนังสือแต่ยังเรียนเก่งระดับต้นๆ ของตำบลนำคำเลยทีเดียว

จุดเริ่มต้นของปฏิบัติการดีนี้เกิดจากหนึ่งในคณะทำงานคนสำคัญคือ คุณพนมวัน คาคัพโน นักวิชาการ ด้านสาธารณสุข จ.ยโสธร ผู้ผันตัวเองมาเป็นอาสาสมัคร ส่งเสริมการอ่าน เธอได้อ่านหนังสือเล่มสำคัญสองเล่ม คือ “รอให้อัจฉริยะกลายเป็นคนธรรมดา” และ “มหัศจรรย์

“แม่” กำลังส่งภาษามือให้แก่ลูกน้อย พร้อมกับกางหนังสือที่มีรูปภาพสวยงามออกมา อ่านพร้อมกันกับลูกรัก ไม่มีเสียงพูดใดใดออกจากปากของแม่ มีแต่เสียงของลูกที่พยายามอ่าน สะกดคำไปทีละตัวด้วยความพยายาม เป็นเสียงที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข แม่แม่ไม่ได้ยิน แต่สัมผัสได้ด้วยหัวใจ ทำให้แม่รู้ว่า ลูกของเธอ ได้สัมผัสกับความมหัศจรรย์ในโลกของการอ่านแล้ว”

“**แห่งการอ่าน**” ทำให้เธอมีแนวคิดจะลงมือหว่านเมล็ดพันธุ์การอ่านให้เติบโตขึ้นในชุมชนนำค่าแห่งนี้ โดยเฉพาะการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านตั้งแต่ในครอบครัว เธอจึงชวนเพื่อนๆ ให้ลุกขึ้นมาทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านกันอย่างจริงจัง โดยเริ่มต้นจากการทำงานวิจัยเรื่อง “**ชวนกันอ่านหนังสือให้เด็กฟัง**” และพบว่าชาวบ้านมีความคิดว่าเด็กวัย ๐-๖ ปี ยังอ่านหนังสือไม่ได้ ดังนั้นหนังสือจึงไม่เหมาะกับเด็กวัยนี้ ข้อมูลนี้ทำให้คุณพนมวันบอกกับตัวเองว่า รือรอไม่ได้อีกแล้ว เด็กๆ ของเราถูกปิดตายจากโลกของการอ่าน ดังนั้นต้องลงมือเปลี่ยนแปลงเสียแต่วันนี้ เธอจึงริเริ่มโครงการเวียนหนังสือกันอ่านในชุมชน ตั้งต้นบ้านละ ๒ เล่ม ด้วยเงินทุนที่ระดมกันเอง แล้วความสนุกสนานเพลิดเพลินในโลกการอ่านนี้เอง ส่งผลให้เด็กๆ ดิดหนังสือกันอย่างงอมแงม ผู้ปกครองเองก็มีความสุขกับการอ่านหนังสือให้เด็กๆ ฟังทุกวัน ทำให้เด็กๆ มีพัฒนาการดีขึ้นในทุกด้าน งานวิจัยนี้ถูกนำไปขยายผลให้เกิดโครงการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กๆ ในตำบลนำค่า

ตามมาอีกหลายโครงการ เช่น โครงการตามหา尼ทานพื้นบ้าน ซึ่งมีผู้สูงอายุเล่านิทานเก่าแก่ในความทรงจำให้เด็กๆ ฟัง ขณะที่เด็กๆ ก็ต้องออกเดินทางไปค้นหา尼ทานพื้นบ้านจากคุณตาคุณยายด้วยตัวเอง เด็กๆ ตื่นเต้นและจะตั้งใจฟังนิทานพร้อมกับจดบันทึกเรื่องราวในความทรงจำของคุณตาคุณยายด้วยความภาคภูมิใจ

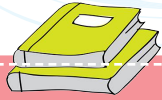
ต้องยอมรับว่าโลกการอ่านได้จุดประกายแรงบันดาลใจให้กับผู้หญิงคนนี้ลงมือทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ประสานสิบทิศทั้งระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชนให้เห็นความสำคัญของการอ่าน จนกระทั่งยโสธร ได้ประกาศตัวเป็นเมืองแห่งการอ่าน ที่เต็มไปด้วยกิจกรรมการอ่านหลากหลาย การเพิ่มขึ้นของจำนวนห้องสมุดและมุมหนังสือทั่วมืองยโสธร เช่น ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีความใกล้ชิดกับชาวบ้าน

นี่คือก้าวที่ยิ่งใหญ่ของผู้หญิงตัวเล็ก อาสาสมัครนักอ่านแห่งตำบลนำค่า ผู้กำลังปลูกให้ยโสธรเป็นเมืองแห่งการอ่าน

๑๐

แบ่งปันหนังสือ เข้าเรียนจำ ให้โลกการอ่าน พลิกชีวิตผู้ต้องขัง

“วันนี้เป็นครั้งแรกที่ฉันขอบคุณพ่อของฉัน เพราะที่ผ่านมามีฉันไม่เคยพูดกับพ่อเลย วันนี้ฉันกล้าที่จะบอกขอบคุณพ่อ และบอกขอโทษ มันเป็นเรื่องที่ไม่เคยทำมาก่อน แต่บอกพ่อไปแล้ว พ่อของฉันร้องไห้เลย และฉันก็ดีใจที่กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง และกล้าลงมือทำในครั้งนี่

ขอบคุณพี่ที่หาหนังสือดีๆ มาให้หนูอ่าน ถ้าไม่ได้หนังสือจากพวกพี่ๆ หนูคงไม่กล้าบอกขอบคุณและขอโทษพ่อของหนู ยิ่งงี้ก็อยากบอกว่าขอบคุณมากๆ เลยค่ะ ขอบคุณจริงๆ”

- จากบันทึกผู้ต้องขัง
เรือนจำขอนแก่น

“รู้สึกคิดถึงแม่มาก เป็นห่วงแม่ แต่ก็ไม่อาจทำอะไรได้ อัจฉาคนเขียนหนังสือเล่มนี้ คามิน คมนีย์ ที่ได้มีโอกาสดูแลแม่ ประณินันต์ แม่จนวาระสุดท้าย ถึงจะเป็นระยะเวลาสั้นๆ พ่ออ่านหนังสือเล่มนี้แล้วมองย้อนหาตัวเอง ยังไม่เคยทำอะไรดี ๆ เพื่อแม่เลย เอ้อ! รู้สึกแย่มาก วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ที่จะถึงนี้ จะได้เยี่ยมใกล้ชิด ถ้าแม่มาด้วยต้องกราบเท้าแม่และกอดแม่ อยากให้ถึงวันนั้นไวๆ จัง ...”

- จากบันทึกผู้ต้องขัง
เรือนจำขอนแก่น

ความในใจที่พรั่งพรูออกมา ล้วนเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจของบรรดาผู้ต้องขังหลังจากได้มีโอกาสอ่านหนังสือหลากหลายเล่มผ่าน “โครงการแบ่งปันหนังสือเข้าเรือนจำ” ซึ่งเป็นความคิดริเริ่มของคุณพรเพ็ญ กิจมโนชัย และเพื่อนๆ ด้วยความเชื่อว่าหนังสือจะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยขัดเกลาเปลี่ยนแปลงตัวตน รวมถึงการเปิดมุมมองความคิดด้านบวก เพื่อให้บรรดาผู้ต้องขังเห็นคุณค่าของตัวเอง เป็นการเตรียมพร้อมเพื่อกลับสู่การเป็นคนดีของสังคมได้อีกครั้ง

ก่อนเริ่มลงมือทำโครงการ คุณพรเพ็ญและเพื่อนๆ ได้สำรวจความต้องการและปริมาณหนังสือที่มีอยู่แต่เดิมของเรือนจำต่างๆ เมื่อพบว่าหนังสือดีมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขัง จึงเริ่มเปิดแฟนเพจแบ่งปันหนังสือเข้าเรือนจำ เพื่อบอกเล่าถึงประสบการณ์การอ่านที่น่าสนใจของผู้ต้องขัง และช่องทางความร่วมมือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการนี้ ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคหนังสือมือสองสภาพดี หนังสือใหม่ การสมัครเป็นอาสาสมัครคัดแยกหนังสือ หรือจัดส่งหนังสือ นับตั้งแต่

เปิดเพจแบ่งปันหนังสือเข้าเรือนจำก็มีส่วนใจร่วมบริจาคหนังสือมากขึ้นเรื่อยๆ ทางโครงการจึงจัดทำ ผลสำรวจหนังสือที่เป็นที่ต้องการของผู้ต้องขัง โดยรวบรวมจากเรือนจำ ๑๕ แห่ง ทั้งหญิงและชายทั่วประเทศเพื่อให้เกิดการบริจาคเกิดประโยชน์สูงสุด

“ต้องบอกว่าโครงการนี้ไม่เคยหยุดนิ่ง” ด้วยจัดให้มีกิจกรรมพิเศษร่วมกับสำนักพิมพ์ ร้านหนังสือ หรืองานสัปดาห์หนังสือประจำปี ที่ยอมมอบส่วนลดพิเศษสำหรับการซื้อหนังสือเพื่อบริจาคให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งก็ได้รับการตอบรับอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้น บรรดานักเขียนผู้มีชื่อเสียงก็แบ่งปันหนังสือของตนเองให้กับโครงการนี้เป็นประจำ พร้อมกับบันทึกสั้นๆ จากหัวใจถึงผู้ต้องขังอีกด้วย

หลายคนอาจสงสัยว่า เราทำสิ่งดีๆ เพื่อคนเหล่านี้ไปทำไม

แน่นอนว่าผู้ต้องขังทุกคนได้รับการลงโทษในสิ่งที่ตัวเองกระทำ แต่เชื่อว่าควรปล่อยให้กาลเวลาที่ผ่านไปทำให้พวกเขาไร้อัตนและที่ยืนในสังคม เราเชื่อว่า **“โลกของการอ่าน”** จะช่วยให้การรอดคอยสู่อิสรภาพผ่านไปอย่างมีคุณค่าและความหมาย เพื่อให้พวกเขาคืนกลับสู่ครอบครัวและสังคมอีกครั้ง

Reading Buddies คู่ซี้รักอ่าน

๑๑

บาง ที่การที่เด็กคนหนึ่งจะหยิบหนังสือสักเล่มขึ้นมาอ่าน ก็ต้องการกำลังใจและแรงจูงใจมากกว่ารูปเล่มที่มีสีสัน ความสวยงามของหนังสือ ด้วยเหตุนี้เอง มูลนิธิคีนรีดเดอร์ส (keenreaders.org) ในสหรัฐอเมริกา จึงสนับสนุนให้เกิดโครงการ Reading Buddy Program หนึ่งในกิจกรรมเพื่อนนักอ่าน (Book Buddies) ที่มีอยู่มากมายทั่วสหรัฐอเมริกา

ลักษณะของกิจกรรมคือ รุ่นพี่อาสาสมัคร ทั้งในโรงเรียนหรือระหว่างโรงเรียนกับมหาวิทยาลัย จะเข้ามาอ่านหนังสือให้น้องฟัง หรือชวนน้องอ่านหนังสือด้วยกันในช่วงโมงการอ่าน หรือยามว่าง รุ่นพี่แต่ละคนอาจมีเทคนิคกลวิธีการอ่านแตกต่างกันไป แต่สิ่งสำคัญคือความเอื้ออาทรระหว่างพี่ช่วยน้อง จะช่วยทำให้เด็กนักเรียนที่อ่านไม่คล่องมีกำลังใจขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด

รุ่นพี่ซึ่งคอยให้กำลังใจรุ่นน้อง นานวันก็คุ้นเคยกันมากขึ้น จนพวกเขาอ่านออกเสียงและอ่านไปด้วยกันอย่างมีความสุข

ข้อดีของโครงการนี้ไม่ได้จำกัดเพียงการพัฒนาศักยภาพการอ่านให้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ทำให้เด็ก ๆ ที่เข้าร่วมโครงการมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น มีความรักหลงใหลในโลกของการอ่าน ถึงขั้นต้องชวนหาเพื่อนมาอ่านอย่างสม่ำเสมอ

เว็บไซต์เรนโบว์รีดเดอร์ส (www.rainbowreaders.com) ระบุว่า เพียงแค่บัตดึ้นักอ่านในรัฐโอเรกอน ใช้เวลาอ่านหนังสือร่วมกันรวม ๑๕ ชั่วโมง ผลลัพธ์ในการพัฒนาทักษะการอ่านเทียบได้กับการฝึกอ่านหนังสือนาน ๒ ปีกับ ๕ เดือน หรือแม้แต่บัตดึ้นักอ่านที่มีชั่วโมงการอ่านร่วมกันเพียง ๕ ชั่วโมง ก็ยังได้ผลลัพธ์เทียบเท่ากับการฝึกการอ่านนานถึง ๑ ปีครึ่งเลยทีเดียว

ขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการของสหรัฐอเมริกา ได้อ้างอิงรายงานการศึกษาของกลุ่มทีชเชอร์ วิชัน (Teacher Vision) พบว่า พัฒนาการด้านการศึกษา ในกลุ่มเด็กที่ได้ผลคะแนนเรียนต่ำในห้องเรียนดีขึ้น โดยเด็กที่เลือกเข้าร่วมโครงการรุดding บัดดีส์ มี พัฒนาการดีขึ้นเฉลี่ย ๒๕% ขณะที่เด็กที่ไม่เข้าร่วม มีพัฒนาการเพียง ๑๒% ยิ่งไปกว่านั้น พฤติกรรม การอยู่ในชั้นเรียนของเด็กเรียนอ่อนยังดีขึ้นถึง ๑๖% เมื่อเทียบกับเด็กคนอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมี พฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนในทางบวกเพียง ๓% เท่านั้น

ขณะเดียวกันผู้ที่มีทักษะการอ่านอยู่ในระดับต่ำ หลังเข้าร่วมโครงการรุดding บัดดีส์ ก็พบว่าตัวเองรู้สึก สนุกเพลิดเพลินกับการอ่านบ่อยๆ หรืออยู่เสมอ สูงถึง ๕๕%

และเมื่อทำต่อเนื่องภายในหนึ่งปีการศึกษา ทีชเชอร์ วิชันพบว่า รายงานจากทั้งครูและนักเรียนที่เข้าร่วม โครงการรุดding บัดดีส์ ต่างมีทัศนคติทางบวกต่อการอ่าน เชื่อมั่นและเคารพนับถือตนเองดีขึ้น เข้าห้องสมุดเพื่อ กิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และมีผลการเรียนค่อนข้างดี หรือพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

ปัจจุบันโครงการรุดding บัดดีส์ มีการขยาย ครอบคลุม ทุกสถาบันการศึกษาทั่วสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่นครชิคาโก รัฐเท็กซัส แคนซัส อาร์คันซอส มิสซูรี เป็นต้น

BUDDIES ที่รัก ของ Lipscomb University

โครงการให้ความรู้ด้านการอ่านแก่โรงเรียน ประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยลิปส์คัมบ์ สหรัฐอเมริกา (Lipscomb University)

กิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน การอ่านของ อาจารย์มาร์เซีย สจ๊วต ที่ให้นักศึกษา ในชั้นเรียนทั้งหมดเข้าไปจัดกิจกรรมส่งเสริม การอ่านในโรงเรียนประถมศึกษา โดย นักศึกษา แต่ละคนจะเลือกหนังสือสำหรับเด็กที่น่าสนใจ และแต่งกายเป็นตัวละครเด่นๆ ของเรื่องนั้นๆ เพื่อมาเล่านิทานให้เด็กๆ ฟัง

และยังจับคู่เล่นเกมสบูค บัดดี (Book Buddies) ถ้าพบว่าในชั้นเรียนที่เข้าไปจัด กิจกรรมมีเด็กนักเรียนที่มีปัญหาในด้านการอ่าน ไม่ออก เขียนไม่คล่อง เพื่อให้กำลังใจ สนับสนุน ให้เด็กที่มีปัญหาการอ่าน กล้าที่จะอ่าน กล้าที่จะถาม ซึ่งช่วยให้ทักษะการอ่านของเด็กๆ ดีขึ้น มีแรงบันดาลใจ เกิดความรักการอ่านต่อไป

๑๒

UNI Project เสาะห่มุมอ่าน ในพริบตา ด้วยตู้หนังสือติดล้อ

ล่าสุด! สำเร็จข้อหนึ่งที่จะทำให้ผู้คนหันมาอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ก็คือ เพิ่มโอกาสการเข้าถึงหนังสือให้มากที่สุด ที่สหรัฐอเมริกาเมืองเคิร์กครากประชาชนรุ่นใหม่ อย่าง ยูนิ โปรเจค สร้างสรรค์ตู้หนังสือติดล้อขนาดกะทัดรัด นำหนักเบา สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายไปไหนมาไหน แล้วนำไปจัดวางตามถนน สวน หรือพื้นที่สาธารณะ พร้อมตกแต่งเพิ่มบรรยากาศให้น่านั่ง น่าอ่าน ก็สามารถเปิดมุมอ่านหนังสือให้ผู้คนในชุมชนได้แล้ว

ยูนิ โปรเจคเริ่มต้นให้บริการในมหานครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ปี ๒๐๑๑ จนถึงวันนี้สามารถเคลื่อนตู้หนังสือติดล้อไปเนรมิตเป็นห้องอ่านหนังสือตามถนนหรือพื้นที่ต่างๆ มากกว่า ๑๐๐ แห่งทั่วนิวยอร์ก ทั้งยังทำงานร่วมกับชุมชน ห้องสมุดสาธารณะ และพิพิธภัณฑน์ ยูนิ โปรเจค ยังจัดส่งตู้หนังสือเคลื่อนที่ไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก อีกด้วย

ไอเดียและการลงมือทำของยูนิโปรเจคได้รับรางวัลการันตีคุณภาพด้านนวัตกรรมเพื่อการอ่านจากมูลนิธิหนังสือแห่งชาติ (the National Book Foundation) โครงการนี้ได้รับการยกย่องจากวารสารห้องสมุดสหรัฐอเมริกา (Library Journal) ว่าเป็นแนวคิดแปลกแหวกแนวสำหรับการส่งเสริมการอ่านที่ก่อให้เกิดประโยชน์และเปิดโอกาสให้คนระดับรากหญ้าของสหรัฐอเมริกาสามารถเข้าถึงหนังสือได้โดยง่าย และยังเป็นสุดยอดไอเดียของการนำพื้นที่สาธารณะมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาหาความรู้ของคนทุกเพศทุกวัยอย่างแท้จริง

Little Free Library ห้องสมุดจิ๋วจุดฝัน ที่หน้าบ้านคุณ

๑๓

ห้อง สมุดที่ว่า ดูเผินๆ แล้วเหมือนบ้านนก แต่ถ้าขยับเข้าไปดูใกล้ๆ จะต้องแปลกใจว่า แท้จริงแล้วมันคือ “ห้องสมุด” ที่มีชื่อเรียกว่า “Little Free Library” ต่างหาก นี่กำลังเป็นเทรนด์เล็กๆ ที่เกิดขึ้นในหลายชุมชนในอเมริกา ซึ่งกำลังนิยมมีบ้านหนังสือหลังเล็กๆ น่ารักๆ ตั้งไว้ริมรั้วบ้าน...

“ทอด โบล” จากรัฐวิสคอนซิน คือเจ้าของไอเดียน่ารักๆ นี้ เขาต้องการทำอะไรเพื่อระลึกถึงคุณแม่ที่เคยเป็นครู และรักการอ่านหนังสือเป็นชีวิตจิตใจ ก็เลยสร้างโมเดลโรงเรียนหลังเล็กๆ ใส่หนังสือเข้าไปข้างใน แล้วเอาไปตั้งไว้ที่สวนหน้าบ้าน

ปรากฏว่าบ้านหนังสือของเขากลายเป็นที่โปรดปรานของเพื่อนบ้าน ก็เลยสร้างเพิ่มอีกและบริจาคออกไปตามที่ต้องการ โดยทุกหลัง จะติดป้ายเอาไว้ว่า “หนังสือฟรี” จากนั้นไอเดียนี้ก็ขยายออกไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นเว็บไซต์ www.littlefree.org เพื่อขยายแนวคิด ให้คำแนะนำ เงินสนับสนุน หรือแม้แต่บริจาคตู้หนังสือหลังเล็กๆ สำหรับคนที่ต้องการ

Little Free Library ทำให้ชุมชนใกล้ชิดกันมากขึ้น เพราะเพื่อนบ้านสามารถมาแลกเปลี่ยนแบ่งปันหนังสือเล่มโปรด ด้วยวิธีง่ายๆ ที่เรียกว่า Take a book, leave a book คือใครก็ตามสามารถมาเปิดตู้หนังสือนี้ แล้วหยิบหนังสือ

ไปได้เลยโดยไม่ต้องขออนุญาต จากนั้นก็แค่นำเล่มโปรดของตัวเองที่บ้านมาใส่ไว้เป็นการแลกเปลี่ยน เพื่อคนอื่นจะได้มาหยิบไปอ่านต่อ ง่ายๆ แค่นี้เอง ไม่ต้องมีบัตรสมาชิก แถมไม่เสียเงินแม้แต่บาทเดียว ด้วยวิธีการนี้ ทำให้กล่องเล็กๆ ที่ดูเหมือนบ้านนกกลายเป็นที่บรรจุเรื่องราวเอาไว้มากมาย เป็นการผจญภัยครั้งใหม่ของใครก็ตามที่เข้ามาเปิดมัน

เพื่อนบ้านต่างจะคอยเช็คห้องสมุดเล็กๆ ของกันและกัน ว่ามีใครมาทิ้งหนังสือเล่มใหม่ๆ อะไรไว้บ้างบ้างข้างๆ เขาอ่านอะไรกันนะ และก็อยากแบ่งปันสิ่งที่ตัวเองอ่านด้วยเช่นกัน แต่ครั้งที่เปิดก็พบว่าหนังสือแทบไม่ซ้ำกันเลย

นอกจากนี้ยังมีบ้านหนังสือหลายหลัง ถูกสร้างขึ้นเพื่ออุทิศแก่คนสำคัญในชีวิตของพวกเขาที่ล่วงลับไป เช่นสามีภรรยาผู้เป็นที่รัก เพื่อนสนิท หรือสุนัขแสนรัก

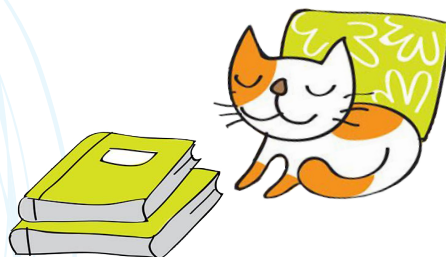
Little Free Library ห้องสมุดหลังเล็กๆ ริมรั้ว เบื้องหลังนั้นมีหัวใจแห่งการแบ่งปัน สายสัมพันธ์อันอบอุ่นของครอบครัวและเพื่อนบ้าน ทั้งยังเติมชีวิตชีวาด้วยความคิดสร้างสรรค์ นี่ล่ะ คุณค่าที่แท้ในโลกของการอ่าน

Book Buddies

เคล็ดลับดีๆ
คู่อ่านหนังสือ

๑๔

เรื่อง ราราน่ารักนี้ เริ่มต้นจากคุณแม่คนหนึ่ง ในสหรัฐอเมริกา ที่ค้นหาวิธีจัดการปัญหาการอ่านหนังสือของลูกชายวัย ๑๐ ขวบ โดยมีกลยุทธ์เอาชนะใจเด็กๆ ด้วยเจ้าแมวเหมียวตาแป๋ว

ย้อนเวลาไปในช่วงปี ๒๐๑๓ คริสตี โรดริเกซ ผู้ประสานงานศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ในเบิร์คส เคาน์ตี (Berk County) รัฐเพนซิลวาเนีย พบว่า หนูน้อย ฉอน ลูกชายวัย ๑๐ ขวบ ของเธอประสบปัญหาด้านการอ่านที่โรงเรียน เธอกังวลเหลือเกินว่าปัญหานี้จะเป็นเหตุให้ฉอนไม่ชอบการอ่านหนังสือ โรดริเกซจึงตัดสินใจพาลูกชายไปที่ศูนย์ช่วยเหลือสัตว์ที่เธอทำงานอยู่ เพื่อให้ฉอนลองอ่านหนังสือให้แมวฟัง เพราะมีการค้นพบว่า เสียงและท่วงท่าของการพูดหรืออ่านของมนุษย์ ช่วยปลอบประโลมบรรดาเจ้าแมวน้อยที่ถูกทอดทิ้งเหล่านี้ได้ ที่สำคัญยังเป็นกิจกรรมที่เพิ่มพูนทักษะการอ่านของเด็ก และช่วยให้คุ้นเคยกับการอ่านออกเสียงต่อหน้าผู้คน

เพียงครั้งแรกหลังจากที่ฉอนได้ลองอ่านหนังสือให้แมวฟัง เขาก็บอกกับคุณแม่ทันทีว่าขอมาอ่านหนังสือให้แมวฟังอีก นั่นทำให้โรดริเกซตระหนักว่า ถ้าลูกชายเธอติดใจและชอบกิจกรรมนี้ เด็กคนอื่นๆ ก็น่าจะชื่นชอบไม่แพ้กัน จึงกลายเป็นแรงบันดาลใจให้โรดริเกซจัดตั้งโครงการ Book Buddies คู่อ่านหนังสืออย่างเป็นทางการในเดือนสิงหาคม ปี ๒๐๑๓ เพื่อช่วยให้เด็กๆ ในระดับประถมศึกษาสามารถเอาชนะอุปสรรคในการอ่านของตนเองได้

Book Buddies ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว โดยมีเด็กๆ เข้าร่วมโครงการนี้เฉลี่ยเดือนละ ๓๐-๔๐ คน ขณะที่บรรดาผู้ปกครองที่พาลูกๆ เข้าร่วมโครงการยอมรับเป็นเสียงเดียวกันว่า วิธีนี้ช่วยให้ลูกลดอาการประหม่าในการอ่านออกเสียงต่อหน้าคนอื่น และยังช่วยพัฒนาทักษะการอ่านให้ดีขึ้นกว่าเดิมถึง ๑๐ เท่า

โครงการนี้ยังเป็นประโยชน์กับเด็กพิเศษหรือเด็กที่มีความผิดปกติทางการเรียนรู้ และเป็นกิจกรรม

ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เป็นอย่างดีสำหรับเด็กที่เรียนหนังสือ
อยู่ที่บ้าน หรือแม้แต่พ่อแม่ที่ต้องการให้ลูกได้คุ้นเคย
กับสัตว์

ผลการศึกษาวิจัยจากทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยทัฟส์
(Tufts University) พบว่า โครงการนี้ให้ผลทางบวก
เพราะ

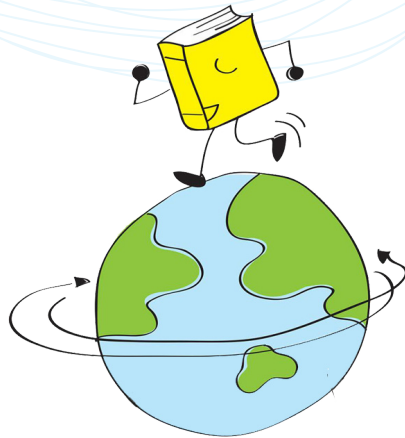
๑. สัตว์เลี้ยงสามารถสร้างกำลังใจได้ชั้นเยี่ยม
๒. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ ทำให้กระบวนการ
เรียนเป็นเรื่องผ่อนคลายและน่าสนใจสำหรับเด็ก
๓. การใช้เวลาอยู่กับสัตว์ของเด็กออทิสติก ช่วยให้
เด็กเหล่านี้ใช้ภาษาเพิ่มมากขึ้น และยังช่วยพัฒนา
ทักษะการปฏิสัมพันธ์ในสังคม
๔. เด็ก ๆ ที่เข้าร่วมโครงการนี้ บัดดี้ส์ แสดงให้
เห็นอย่างชัดเจนว่ามีสมาธิจดจำได้ดี มีความตื่นตัว
พร้อมเรียนรู้ในระดับสูง และมีทัศนคติต่อโรงเรียน
ในทางบวกมากขึ้น
๕. สัตว์เหล่านี้สามารถเป็นกำลังใจและทำให้รู้สึก
สบายใจ เพราะไม่ทำให้เด็กรู้สึกถูกประเมินหรือตัดสิน
ถือว่า Book Buddies เป็นกิจกรรมส่งเสริมการ
อ่านที่ได้ผลจริง แถมยังแสนอบอุ่น จนกลายเป็นทั้ง
ความสุขในโลกของการอ่านและมิตรภาพระหว่างเด็ก ๆ
กับเจ้าสัตว์น้อยแสนรู้อีกด้วย

๑๕

Book Crossing การเดินทางไม่รู้จัก ของหนังสือ

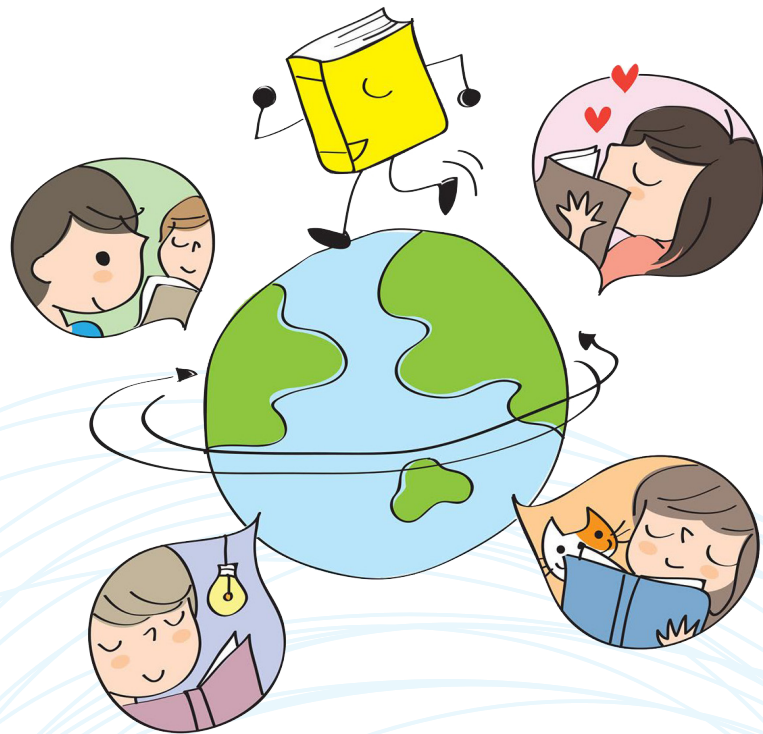

โครง การนี้มีจุดเริ่มต้นจากสามีภรรยาชาวอเมริกันคู่หนึ่ง ที่ติดใจในระบบของการติดตามสิ่งของในเว็บไซต์ ทั้งคู่นี้ก็สนุกอยากจะทำเว็บไซต์ในแบบเดียวกับ WheresGeorge.com (เว็บไซต์ติดตามการเดินทางของรถบัสตรดอลลาร์อเมริกา) ขึ้นมาบ้าง และเล็งเห็นว่า “หนังสือ” นี้ละ เป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการเดินทางรอบโลก โดยรอน ฮอธันเบเคอร์ และคาริโธ ผู้เป็นภรรยา ตั้งชื่อโครงการนี้ว่า Book Crossing จากนั้นก็นำแนวคิดไปบอกเพื่อนซึ่งเป็นโปรแกรมเมอร์ให้ช่วยสร้าง www.bookcrossing.com ขึ้นในเดือนเมษายน ปี ๒๐๐๑

สำหรับแนวคิดของ Book Crossing ก็คือ หากว่าคุณพบเห็นหนังสือถูกวางทิ้งไว้บนโต๊ะในร้านกาแฟ บนม้านั่งในสวนสาธารณะ วางไว้บนเตียงในห้องพักของโรงแรม ทำเรือข้ามฟาก ร้านก๋วยเตี๋ยว โรงพยาบาล หรือไม่ว่าที่ไหนๆ ในโลก โปรดจำไว้ว่า นั่น อาจไม่ได้เป็นแค่หนังสือที่มีคนลืมทิ้งไว้ - แต่เป็นหนังสือที่เจ้าของตั้งใจลืม

ลองหยิบหนังสือเล่มนั้นขึ้นมา แล้วพลิกดูให้ดี ถ้าเจอข้อความ Book Crossing พร้อมเลข รหัสหนังสือ และรายชื่อของคนที่เคยเป็นเจ้าของหนังสือแปะอยู่ด้านในปกหลัง แสดงว่าคุณได้รับเชิญให้เป็นส่วนหนึ่งของ Book Crossing ชุมชนรักการอ่านที่ใหญ่ที่สุดในโลกเข้าแล้ว

ชาว Book Crossing “ปล่อย” และ “หยิบ” หนังสือกันไปทั่วโลก วิธีการคือ เมื่อเราถูกใจหนังสือเล่มไหนและอยากแบ่งปันให้คนอื่น ๆ อ่านด้วย หรืออยากบริจาค ก็ให้คลิกเข้าไปที่เว็บไซต์ของ Book Crossing เพื่อลงทะเบียนรับรหัสของหนังสือบนเว็บไซต์ จากนั้นก็จัดการเขียนมันลงบนหนังสือ เสร็จแล้วก็นำไป “ปล่อย” ได้

เมื่อมีคนมาพบหนังสือเล่มนี้เข้าและได้อ่านข้อความในหนังสือ เขาก็จะคลิกเข้ามาปรับปรุงสถานะหนังสือในเว็บไซต์ทำให้รู้ว่า ตอนนีหนังสือเล่มนี้เดินทางไปอยู่กับใครและที่ไหนแล้ว

ปัจจุบันมีหนังสือเดินทางกว่า ๑๐,๘๕๑,๓๑๓ เล่มใน ๑๓๒ ประเทศทั่วโลก Book Crossing จึง กลายเป็นชุมชนนักอ่านที่ยิ่งใหญ่ ทำให้คนรู้จักการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน เป็นแรงผลักดันให้คนหันมาอ่านหนังสือ

สำหรับนักอ่านชาวไทยที่อยากจะร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนักอ่านนี้ก็ไม่ง่าย เพียงเข้าไปใน เว็บไซต์ <http://www.bookcrossing.in.th/> จากนั้นก็สมัครเข้าร่วมส่งหนังสือเดินทางได้เลย

และสามารถติดตามความเคลื่อนไหว พร้อมร่วมแบ่งปันประสบการณ์การอ่านได้ที่ www.facebook.com/Bookcrossingthailand หรือที่ Facebook Fan page : Book Crossing Thailand

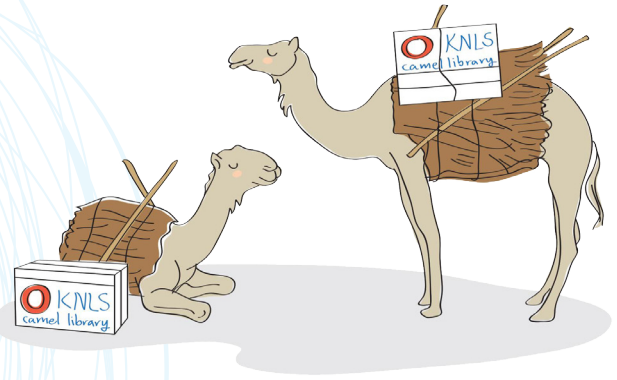
Mobile Library ห้องสมุดเคลื่อนที่ ความหวัง ของนักอ่าน

๑๖

สารพันห้องสมุดล่องล้อ

ที่เมืองเซาเปาโล คุณลุงบรรณารักษ์ วัย ๖๑ ปี สร้างสรรค์จักรยานเป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ไปรอบ ๆ เมืองเพื่อให้ผู้คนไร้บ้าน ด้อยโอกาส ได้มีโอกาสอ่านหนังสือดีๆ แบบฟรีๆ

ที่พอร์ตแลนด์ โอเรกอน มีจักรยานห้องสมุดที่ใช้ชื่อเก๋ๆ ว่า Street Books ดูแลโดยบรรณารักษ์ที่แสนใจดี Laura Moulton และ Sue Zaloka รายได้จากเงินบริจาคและสปอนเซอร์ ทำให้ผู้คนไร้บ้านได้มีโอกาสอ่านวรรณกรรมที่คัดสรรมาเป็นอย่างดี เพราะพวกเขาเชื่อว่า หนังสือจะทำให้คนไร้บ้าน ได้มองโลกในมุมที่แตกต่างไปจากสภาพอันอ้างว้าง โดดเดี่ยวที่เป็นอยู่ และผ่านพ้นช่วงเวลายากลำบากไปได้ ที่น่าประทับใจคือ หนังสือดีๆ ของห้องสมุดแห่งนี้ไม่เคยหาย ยืมแล้วได้คืนตลอด และยังมีการถ่ายรูปคู่ของคนที่ยืมกับหนังสือเล่มโปรดโพสต์ไว้ในเว็บไซต์ของ Street Books อีกด้วย

• ลุงผู้อ่านไปจับห้องสมุดสัตว์นานาชาติ

ห้องสมุดเจ้าอูฐ

อูฐ เป็นสัตว์ที่ได้ชื่อว่าสำเภาแห่งทะเลทราย ได้รับมอบหมายให้บรรทุกหนังสือดีๆ ข้ามทะเลทรายของประเทศเคนยาไปยังชุมชนคนเลี้ยงสัตว์ ที่ห่างไกลจากเมืองหลวงไนโรบีกว่า ๔๐๐ กิโลเมตร ที่ซึ่งเด็กๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือเพราะต้องเร่ร่อนตามพ่อแม่ไปด้วย หนังสือหน้าตาเป็นยังไง เด็กๆ แทบจะไม่เคยเห็น นี่จึงเป็นที่มาของ โครงการคาราวานห้องสมุดอูฐ ของหอสมุดแห่งชาติเคนยา

ทุกๆ เข้า บรรณารักษ์จะเตรียมสัมภาระขึ้นหลังอูฐคู่ใจ ๓ ตัว อูฐสองตัวบรรทุกกล่องหนังสือ ส่วนอีกตัวหนึ่งบรรทุกเต็นท์และสัมภาระอื่นๆ แล้วออกเดินทางไปยังชุมชนเลี้ยงสัตว์ห่างไกลที่เด็กๆ กำลังรอคอยอ่านหนังสือจากห้องสมุดหลังอูฐอย่างใจจดใจจ่อ โดยในปีๆ หนึ่ง ห้องสมุดอูฐจะขนหนังสือมากกว่า ๗,๐๐๐ เล่มไปให้เด็กๆ ได้อ่านถึงที่กันเลยทีเดียว

ห้องสมุดลาน้อย

ที่ประเทศกับโคลัมเบีย ทุกวันหยุดสุดสัปดาห์ หลุยส์ โซเรียโน จะพาเจ้าลาน้อยสองตัวพร้อมกับหนังสือที่คัดเลือกมามากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เดินทางไปยังหมู่บ้านห่างไกลและยากจนซึ่งซ่อนตัวอยู่ตามภูเขาและทุ่งหญ้าสะวันนาอันกว้างใหญ่ ทางตอนเหนือของประเทศโคลัมเบีย

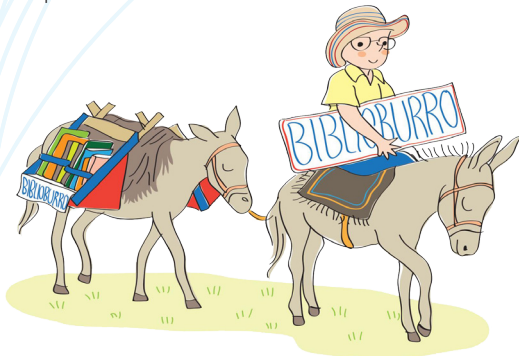
แรงบันดาลใจที่ทำให้เขาแบ่งปันหนังสือให้กับเพื่อนมนุษย์ที่ด้อยโอกาส ก็เพราะโซเรียโนตกหลุมรักวรรณกรรมมาตั้งแต่อายุ ๖ ขวบ และศึกษาอย่างถ่องแท้จนจบปริญญาด้านวรรณคดีสเปน

ห้องสมุดลาน้อยมีชื่อว่า **“Biblio burros”** และที่เลือกเจ้าลามมาเป็นพาหนะก็เพราะว่า มีราคาไม่แพง ไม่ต้องใช้เชื้อเพลิงในการเดินทาง ที่สำคัญสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ไม่ว่าจะทุรกันดารเพียงใด นอกจากนี้ชาวบ้านจะสามารถยืมหนังสือเหล่านั้นได้โดยมีกฎว่า ห้ามขีดเขียนอะไรลงไปแล้ว โซเรียโน ยังทำรายชื่อหนังสือที่ชาวบ้านอยากจะทำและพยายามค้นหามาให้อีกด้วย จนตอนนี้ห้องสมุดลาเคลื่อนที่ของเขา มีหนังสือหมุนเวียนมากกว่า ๔,๐๐๐ เล่ม

ห้องสมุดม้าแสนรู้

ที่เกาะจาวา ประเทศอินโดนีเซีย มีห้องสมุดเคลื่อนที่ขวัญใจเด็กๆ และพระเอกซึ่งบรรทุกหนังสือนิทานมาเต็มหลังก็คือ เจ้าม้าแสนรู้ชื่อว่า ลูน่า โดยที่ ลิดวัน ซารูรี วัย ๔๒ ปี กับลูกสาว จะนำหนังสือเด็กที่ได้รับบริจาคมาจากผู้ใจบุญ บรรทุกบนหลังม้าคู่ใจ เดินทางไปตามโรงเรียนที่ห่างไกลความเจริญในเกาะจาวา สัปดาห์ละ ๓ วัน ขบวนห้องสมุดม้าแสนรู้ได้สร้างรอยยิ้มและเสียงหัวเราะให้กับเด็กๆ ในเกาะจาวาอย่างมากมาย

หลากหลายสีล้วน ห้องสมุด ของคนช่างคิด

๑๗

ห้องสมุดบู๊ทโทรศัพท์

ที่ถนนสาย ๙๕ ในนครนิวยอร์ก John Locke สถาปนิกชาวอเมริกัน ได้ดัดแปลงตู้โทรศัพท์สาธารณะ ให้เป็นมุมหนังสือเล็กๆ แบ่งปันให้ผู้คนที่ผ่านไปผ่านมา เลือกอ่านกันฟรีๆ

ห้องสมุดริมชายหาด

การเอนหลังอ่านหนังสือ เป็นหนึ่งในกิจกรรมยอดฮิตริมทะเล เลยเป็นที่มาที่ทำให้ริสอร์ทแห่งหนึ่งในประเทศบัลแกเรีย มีไอเดียเปิดห้องสมุดริมชายหาดขึ้น นับเป็นแห่งแรกในยุโรปเลยก็ว่าได้ ห้องสมุดที่ว่านี้มีชั้นวางหนังสือยาวถึง ๑๒ เมตร บรรจุหนังสือได้ ๑๔๐ ช่อง รวมแล้วกว่า ๓,๕๐๐-๔,๐๐๐ เล่ม เป็นหนังสือภาษาต่างๆ ถึง ๑๐ ภาษา

ห้องสมุดป้ายรถเมล์

ที่กรุงโบโกตา ประเทศโคลัมเบีย ได้สร้างสรรค์ห้องสมุดเล็กๆ ที่ออกแบบเหมือนป้ายรถประจำทาง มีผู้คนมากมาย โดยเฉพาะเด็กๆ ให้ความสนใจมาเลือกหนังสืออ่านกันอย่างคึกคัก เป็นโครงการกระตุ้นให้ประชาชนหันมาอ่านหนังสือกันเพิ่มขึ้น ทำต่อเนื่องมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว และมีสถานี่แบบนี้กว่า ๑๐๐ แห่งทั่วประเทศ

Carnaby Book Exchange

ที่หนึ่งหนังสือ ไม่ได้มีไว้ขาย

๑๘

ร้าน หนังสือคาร์นารีแตกต่างจากร้านหนังสือ โดยทั่วไปอย่างสิ้นเชิง เพราะนอกจากจะตกแต่งให้เก๋ไก๋ทันสมัยไม่เหมือนใครแล้ว หนังสือในร้านแห่งนี้ ยังไม่ได้มีไว้ขาย แต่กลับมีไว้เพื่อให้คนรักหนังสือได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน เข้าทำนองสมบัติ ผลัดกันชมก็ว่าได้

ร้านคาร์นารีนี้ตั้งอยู่บนชั้นหนึ่ง ของคิงส์ลี คอร์ท แหล่งช้อปปิ้งยอดนิยมแห่งหนึ่ง ใจกลางกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยเงื่อนไขของผู้ที่จะมาใช้บริการนั้น แล่นจะเรียบง่ายเอามาก ๆ เพียงแค่ถือหนังสือที่อ่านเสร็จเรียบร้อยแล้วหนึ่งเล่มเข้าไปในร้าน จากนั้นเดินเลือกหาหนังสือที่พอใจ วางหนังสือที่ถือเข้ามาแทนที่ แล้วหยิบหนังสือเล่มที่ถูกใจติดมือกลับบ้านไปอ่านได้เลย ถ้านำมา ๕ เล่ม ก็เอากลับไปได้ ๕ เล่ม บางครั้งก็มีคนนำหนังสือมาถึง ๑๐ เล่ม แต่ก็หยิบเล่มที่ถูกใจกลับไปเพียงหนึ่งเล่มก็มี

นอกจากนี้ทางร้านยังจัดให้มีมุมเสียบ ซึ่งมียาอาหาร รองท้องอย่างแซนด์วิช ขนมปังอบ บิสกิต น้ำผลไม้ และผลไม้ พร้อมให้บริการสำหรับนักอ่านที่ใช้เวลานานที่ร้านแห่งนี้ เพื่อช่วยให้การอ่านลื่นไหลไม่มีความหิวมาตามราวี

ต้นคิดของร้านคาร์นารีคือนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการแสดงแฟชั่น (MA Fashion Curation) แห่งวิทยาลัยลอนดอน ตั้งใจเปิดร้านหนังสือเพื่อเป็นพื้นที่บ่มเพาะการรู้จักแบ่งปัน

เป็นร้านหนังสือที่ไม่มีป้ายราคา แผ่นพับโฆษณา หรือโปสเตอร์ส่งเสริมการขาย ซึ่งทำให้แตกต่างจากที่อื่น ซึ่งทำให้รู้สึกว่าเป็นร้านที่มีไว้สำหรับการแลกเปลี่ยนแบ่งปันอย่างแท้จริง และสิ่งที่นักอ่านต้องพกมาคือหนังสือกับความซื่อสัตย์นั่นเอง

๑๙

ไม่ใช่แค่สวย แต่ยังฉลาดด้วย Digital Library Wallpaper

เรื่อง ราวต่อไปนี้จะทำให้เรารู้ว่าไม่ว่าจะอยู่ในแวดวงไหน อาชีพอะไร ก็สามารถคิดค้นสิ่งใหม่ๆ เพื่อชักชวนใจให้ผู้คนอยากอ่านมากขึ้นได้

โวดาโฟน ผู้ให้บริการโครงข่ายสัญญาณมือถือ มีอบเอ็กซ์เพิร์ท บริษัทค้าปลีกเฟอร์นิเจอร์ และแมคแคนบูคาเรสต์ เอเจนซีโฆษณาจากประเทศโรมาเนีย ร่วมมือกันพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่เรียกว่า Digital Library Wallpaper

หรือ วอลเปเปอร์ ห้องสมุดดิจิทัล ซึ่งมีลักษณะเป็นวอลเปเปอร์รูปหนังสือที่เราใช้ตกแต่งผนังกันตามที่พักอาศัยทั่วไป แต่ที่พิเศษคือจะมี QR code ติดไว้ที่บริเวณสันปกหนังสือแต่ละเล่มสำหรับให้มือถือ สมาร์ทโฟน สแกนรหัสเพื่อดาวน์โหลดอีบุ๊ก ไปอ่านกันฟรีๆ

บริษัทผู้คิดค้นได้นำวอลเปเปอร์นี้ไปติดตั้งไว้ตามสถานที่สาธารณะ เช่น สถานีรถไฟใต้ดินในกรุงบูคาเรสต์ เมืองหลวงของประเทศโรมาเนีย ได้รับการตอบรับอย่างมากมายเลยทีเดียว ถึงขนาดที่ว่า มียอดดาวน์โหลดหนังสือจาก Digital Library Wallpaper มากกว่าการดาวน์โหลดของร้านหนังสืออีบุ๊กที่ใหญ่ที่สุดของโรมาเนียเสียอีก

เท่านั้นยังไม่พอ หน่วยงานภาครัฐ อย่างกระทรวงศึกษาธิการของโรมาเนีย ก็ให้ความสนใจ เดินหน้าผลักดันให้วอลเปเปอร์ห้องสมุดดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของงานส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนทั่วประเทศ

ชานชาลา 1

ทางออก

Book Bank ธนาคารรับบริจาค จินตนาการ กับความสุข

๒๐

ใน สหรัฐอเมริกา ต้นเหตุของปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ที่สะสมมายาวนานแก้ไม่ได้เสียทีคือความยากจน ซึ่งทำให้เด็กๆ ขาดโอกาสในการเข้าถึงหนังสือดีๆ

นี่จึงเป็นที่มาของการก่อตั้ง Book Bank หรือธนาคารหนังสือขึ้น และเป็นที่แพร่หลายอย่างมาก

สำหรับหลักการของธนาคารหนังสือก็คือการเป็นแหล่งรับบริจาคหนังสือ พร้อมส่งต่อไปกับห้องสมุดหรือโรงเรียนในแหล่งชุมชนแออัด รวมทั้งบรรดาเด็กๆ จากครอบครัวยากจนทั่วสหรัฐฯ

นอกจากบริจาคหนังสือแล้ว องค์กรเหล่านี้ยังรับบริจาคในรูปของทุนทรัพย์เพื่อใช้ในการจัดซื้อหนังสือราคาพิเศษ รวมถึงจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านให้กับกลุ่มเด็กยากจนในพื้นที่ต่างๆ

ลองดูตัวอย่างและหลักการทำงานของเหล่าธนาคารหนังสือที่โดดเด่นในสหรัฐอเมริกา

- **International Book Bank** ในเมืองบัลติมอร์ ซึ่งเป็นธนาคารหนังสือที่เก่าแก่ที่สุดองค์กรหนึ่งของสหรัฐฯ ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ และจัดส่งหนังสือไปทุกทวีปทั่วโลกแล้วมากกว่า ๒๕ ล้านเล่ม พันธกิจหลักขององค์กรนี้คือการยกระดับการอ่านออกเขียนได้ในทุกประเทศทั่วโลก ด้วยการรับบริจาคเฉพาะหนังสือใหม่ และส่งต่อไปยังองค์กรการกุศลในประเทศกำลังพัฒนา

- **Children Book Bank** หรือธนาคารหนังสือสำหรับเด็ก มีเป้าหมายช่วยเด็กๆ จากครอบครัวยากจนให้มีโอกาสเข้าถึงหนังสือดีเพื่อการอ่านออกเขียนได้ โดยรับบริจาคหนังสือใช้แล้ว นำมาจัดการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี ก่อนส่งต่อไปยังเด็กๆ ครอบครัวยากจนทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา

• **Bernie's Book Bank** คือธนาคารหนังสือ เอกชนที่ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๒๐๐๙ โดยดอกเตอร์ เบร์นาร์ด พี. ฟลอริอานี ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน ซึ่งเติบโตมาจากครอบครัวที่ยากจน ทำให้รู้ซึ้งดีว่า เด็กยากจนส่วนใหญ่ในสังคมสหรัฐอเมริกาโอกาสในการ เข้าถึงหนังสือมากเพียงใด และสิ่งนี้จะทำลายโอกาส ในอนาคตของเด็กๆ มากแค่ไหน

จากการใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวและความช่วยเหลือ จากเพื่อนฝูง ดอกเตอร์เบร์นาร์ดรวบรวมหนังสือ สำหรับเด็ก และใช้โรงรถของตนเองในการจัดเก็บ และส่งหนังสือดีให้กับเด็กๆ มากกว่า ๓.๕ หมื่นคน ทั่วสหรัฐ เขามีเป้าหมายขยายพื้นที่ให้มากขึ้น ยังอาศัย

ความร่วมมือจากอาสาสมัครในการช่วยเหลือประสาน งานเพื่อให้ทราบว่า พื้นที่ใด ครอบครัวไหนต้องการ หนังสือ รวมถึงการแนะนำให้ความรู้ด้านการอ่านอย่าง ถูกต้อง

หนังสือนั้นเป็นชุมทรัพย์สร้างปัญญาที่ราคาไม่ แพง แถมยังสร้างมูลค่าเพิ่มได้มหาศาล ถ้ามีเครือข่าย ธนาคารหนังสือกระจายไปทั่วประเทศอย่างเป็นระบบ ก็สามารเพิ่มโอกาสให้ผู้คนเข้าถึงหนังสือได้มาก ขึ้น พูดได้เลยว่า เป็นธนาคารที่ให้ดอกเบี่ยมากที่สุดใน โลก เพราะมีดอกเบี่ยเป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาและ จินตนาการไม่รู้จบ ที่แม้แต่คนจนก็เข้าถึงได้ง่ายดาย

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีบทบาทหน้าที่ในการประสานกลไก นโยบาย และปัจจัยขยายผลจากทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการสร้างเสริมพฤติกรรมและวัฒนธรรมการอ่านให้เข้าถึงเด็ก เยาวชน และครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงหนังสือ และกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ

คณะกรรมการจํากัดับทึศํทง

ที่ปรึกษา	รศ. จุมพล รอดคำดี	ศ.นพ. ไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์
ประธาน	ภก.สงกรานต์ ภาคโชคดี	
รองประธาน	รศ.พญ. อูมาพร สุทัศน์วรุดิ	
กรรมการ	นายสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์	นางมัทนา ถนอมพันธ์ หอมละออ
	นางเดือนใจ ดีเทศน์	นายวิเชียร พงศธร
	นายเอ็นนู ซื่อสุวรรณ	นพ.ณรงค์ สายวงศ์
	รศ.ดร. วิลาสินี อดุลยานนท์	
กรรมการและเลขานุการ	ผู้แทนคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ	ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ผู้ช่วยเลขานุการ	นายสง่า ตามาพงษ์	นายวุฒิมพงษ์ ปรีดาภัทรพงษ์
	นางจงกลณี วิทยารุ่งเรืองศรี	นางญาณิ รัชตบริรักษ์
	นายธีรวัฒน์ อภิปรัชญาจิตกุล	
ผู้จัดการแผนงานฯ	นางสุดใจ พรหมเกิด	

ร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบาย โครงการ และกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมให้เกิดพฤติกรรมและวัฒนธรรมการอ่านเพื่อสังคมสุขภาวะกับเราได้ที่

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

๔๒๔ หมู่บ้านเงาไม้ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๖๗ แยก ๓ ถนนจรัญสนิทวงศ์

แขวงบางพลัด เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ : ๐-๒๔๒๔-๔๖๑๖-๗ โทรสาร : ๐-๒๔๘๑-๑๘๗๗

E-mail : info@happyreading.in.th Website : <http://www.happyreading.in.th>

Facebook : <http://www.facebook.com/happy2reading>

Twitter : <http://www.twitter.com/happy2reading>

สามารถอ่านและดาวน์โหลด อ่านสร้างสุข ทุกเล่มได้ที่ www.happyreading.in.th

มอบความสุขทุกครั้งด้วยหนังสือ

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน
Reading Culture Promotion Program

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

พิมพ์ด้วย Soy Ink หมึกปลอดภัย
ไม่ใช่ระบบเคลือบปกเพื่อร่วมกันดูแลโลก